

VITRALII

LUMINI ȘI UMBRE

Publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul Român de Informații

DIRECTOR: Col. (r) Filip Teodorescu

Contact:

București, str. Toamnei nr. 37, sector 2

Tel.: (0040)-21-2119957

acmrr.bucuresti@acmrr-sri.ro

www.acmrr-sri.ro

©ACMRR-SRI

București 2015

ISSN 2067-2896

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE”

Consultanți științifici

Acad. Dinu C. Giurescu
Prof. univ. dr. Ioan Scurtu
Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu
Conf. univ. dr. Aurel V. David

Colegiul de redacție

Redactor șef: Gl. bg.(r) Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

Redactor șef adjunct: Paul Carpen

Secretar de redacție: Gl. bg. (r) Maria Ilie

Membri:
Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu
Col. (r) Mihai Constantinescu
Col. (r) Hagop Hairabetian
Gl. mr.(r) Marin Ioniță
Gl. bg. (r) Nechifor Ignat
Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

Responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor acestora. Opiniile și punctele de vedere exprimate de autori în cuprinsul revistei pot să nu corespundă integral cu cele ale ACMRR-SRI. Reproducerea sub orice formă a conținutului acestei publicații este permisă cu menționarea sursei și a autorului. Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

C U P R I N S

Editorial

- Mesajul directorului Serviciului Român de Informații, domnul
Eduard Hellvig, adresat Adunării Generale a Asociației Cadrelor
Militare în Rezervă și Retragere din SRI 9
- Interviu cu col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI 11
Paul Carpen

Istorie trăită

- Umbre pe imaginea Securității (4): extinderea supravegherii și
urmăririi informative în anii '70 -'80 15
Gl.bg. (r) Vasile Mălureanu
- O discuție cu un fost ofițer din Direcția a V-a: maiorul David Aurel
(partea a doua) 29
Col. (r) Filip Teodorescu
- Opoziția oamenilor de cultură față de regimul Ceaușescu
(1. Exprimare de intenție și câteva precizări) 36
Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu
- Conducerea acțiunilor militare în decembrie 1989 42
Col.(r) Remus Macovei

Memorie profesională

- Nuntă în cer 61
Col.(r) Hagop Hairabetian
- Decembrie 1989, la Tecuci 64
Col. (r) Gheorghe Măgdălinoiu
- Secvențe..... 67
 - **Col.(r) Gheorghe Diaconu:** „Geograful”
 - **Gl. bg. (rtg.) Vasile Coifescu:** „Mișu”

Atitudini

- Justiția, așa cum trebuie să fie 73
Gl. bg. (r) Adrian Prundurel- Dumitrescu

• Colțul mizantropului	79
Col. (r) Hagop Hairabetian	
• „Dacă n-aș fi trăit această experiență profesională, n-aș fi putut scrie niciodată romanul <i>Culdușii</i> ”	77
Interviu cu Valeriu Ilica	81
• Amenințări, amenințări	
Col. (r) Gheorghe Delurean	
<u>Istoria altfel</u>	
• O diversiune stalinistă din anul 1931: introducerea alfabetului latin în Transnistria	87
Dr. Aurel V. David	
<u>În sprijinul culturii de securitate</u>	
• În apărarea datelor secrete: mașina de scris	103
Col. (r) Liviu Găitan	105
• Note de lectură (<i>Gheorghe Văduva</i>)	
○ Bogdan A. Păpădie, Gabriel Năstase: Istoria războiului din umbră	117
<u>Pagini literare</u>	
○ Corin Bianu, Mircea Dorin Istrate, Gheorghe Trifu, Alexandru Ene, Emil Dreptate, <u>Constantin Matei</u>	123
<u>Din activitatea ACMRR-SRI</u>	
• <i>In memoriam</i> : Col. (r) ing Traian Ularu (Corin Bianu)	127
• 60 și multiplii săi cu 5 în ordine crescătoare (Col. (r) Mihai Maxim)	129
• <i>Prezenți în viața și cultura cetății - noi apariții editoriale</i>	131
• <i>Vitralii- Prezență și ecouri</i>	

**MESAJUL DIRECTORULUI SERVICIULUI ROMÂN DE
INFORMAȚII, DOMNUL EDUARD HELLVIG,
ADRESAT ADUNĂRII GENERALE A ASOCIAȚIEI CADRELOR
MILITARE ÎN REZERVĂ ȘI RETRAGERE DIN SRI**

- 18 aprilie 2015 -

Stimate doamne, stimați domni,

Când am acceptat să preiau șefia Serviciului Român de Informații, la începutul lunii martie a acestui an, vă mărturisesc că planurile mele pentru instituție s-au îndreptat în primul rând spre viitor. Am început, încă de atunci, să reflectez la modul în care această organizație poate deveni mai bună, mai capabilă, astfel încât să servească statul și cetățeanul la cel mai înalt nivel posibil.

În același timp, însă, sunt ferm convins că nimic din procesul de ajustare pe care îl am în vedere, care se sprijină pe reformele profunde deja realizate în ultimii ani, nu poate și nu trebuie să aducă atingere valorilor consolidate ale Serviciului. Pentru că acestea, dublate de tradiția acumulată de-a lungul timpului, sunt ceea ce face din SRI un serviciu de informații modern și respectat. Faptul că astăzi suntem membri ai celor mai puternice cluburi ale serviciilor de informații din spațiul euro-atlantic nu ar fi fost posibil dacă am fi ignorat sau uitat trecutul, un trecut în care dumneavoastră, prin profesionalism și patriotism, ați avut un rol determinant.

Astăzi, serviciile de informații sunt chemate să apere statele de pericole specifice feței mai sumbre a globalizării. Mă refer la amenințări transfrontaliere, la terorism, la riscuri ce vin din ciber spațiu. Din această perspectivă, munca de intelligence este din ce în ce mai solicitantă, mai ales că amenințările asimetrice nu vin decât să se suprapună peste cele clasice, vechi de când lumea.

Dar tot progresul tehnologic ce ține, de această dată, de beneficiile lumii globalizate în care trăim, și pe care l-am integrat treptat în activitatea Serviciului, nu diminuează în niciun fel importanța laturii umane a muncii

noastre. Tehnologia nu este o alternativă la sursele umane, ci un simplu sprijin pentru aceasta. Pentru ca Serviciul să performeze la capacitate maximă în acest mediu incert care ne testează zilnic limitele, trebuie să apeleze și la experiența dumneavoastră și să își însușească lecțiile și bunele practici pe care le puteți oferi mai tinerilor noștri colegi.

Unele lucruri s-au făcut deja pentru a facilita acest transfer de cunoaștere. Cu titlu de exemplu, m-aș referi la interviurile realizate cu unii dintre dumneavoastră, la filmele care au fost și vor fi realizate cu ajutorul acestora sau la monografia „SRI - 25 de ani”. Altele țin de proiectele de viitor ale instituției.

Dacă depășim publicul intern și ne raportăm la cunoașterea pe care o datorăm publicului larg, aveți de asemenea un rol important de jucat, în acord cu agenda și strategia de comunicare a Serviciului. Am credința că, așa cum sunt lucruri de făcut pentru a consolida performanța Serviciului, se pot concepe și activități care să aducă un plus de eficiență creării unei culturi de securitate reale în România, și nu mă îndoiesc că misiunea de a le identifica se va număra printre prioritățile conducerii ACMRR, alese în urma acestei Adunări Generale.

Doresc să închei prin a vă mulțumi pentru loialitatea cu care ați servit Patria nu doar pe parcursul carierei dumneavoastră profesionale active, ci și în calitate de membri ai Asociației cadrelor militare în rezervă și retragere. Alături de întreaga echipă de conducere a Serviciului, apreciez faptul că ne sunteți aproape și că ne susțineți. La rândul nostru, depunem toate eforturile pentru a ne asigura că vă puteți bucura de toate drepturile și de recunoașterea meritată.

Vă urez multă sănătate!

INTERVIU CU DOMNUL FILIP TEODORESCU, PREȘEDINTELE A.C.M.R.R. DIN S.R.I.

Paul Carpen: Domnule președinte, înainte de a vă adresa o întrebare, permiteți-mi să vă felicit pentru re alegerea Dvs. în fruntea Asociației rezerviștilor din S.R.I. Așa după cum au relevat cei care au susținut candidatura Dvs., Asociația noastră a cunoscut, de când ați preluat conducerea sa, o adevărată revigorare, reușind să se afirme ca un factor important în susținerea drepturilor legitime ale membrilor săi, în apărarea demnității și onoarei acestora, în răspândirea adevărului despre activitatea de informații, atât de necesară oricărui stat, combătând minciunile răspândite cu tenacitate de către o propagandă aservită unor forțe străine de interesele țării românești, în fine, în alcătuirea unei culturi de securitate la nivelul întregii populații.

Problematica relevată în raportul de activitate pe care l-ați prezentat, în celelalte documente ale Adunării Generale și în luările de cuvânt ale participanților sunt, desigur, mult prea ample pentru a fi dezbătute în cadrul acestui interviu și ele vor sta în atenția Dvs. și a noilor structuri de conducere ale Asociației. Doresc să vă rog să ne axăm convorbirea de astăzi asupra unui singur aspect, aparent colateral, dar care a suscitat un viu interes în rândul multor colegi, participanți la lucrări. Ați fi de acord?

Filip Teodorescu: Mulțumesc pentru felicitări și pentru caracterizarea concisă pe care ați formulat-o în legătură cu activitatea desfășurată în ultimii ani de către A.C.M.R.R.-S.R.I.

Sunt interesat să aflu de ce preferați ca prima noastră convorbire de după Adunarea Generală să abordeze ceea ce ați definit drept aspect colateral, de mai mică importanță. Dar, desigur, este dreptul ziaristului să aleagă problemele la care să i se răspundă ...

Paul Carpen: Vă răspund de îndată. Ce a însemnat ultima noastră Adunare Generală, ce avem de făcut de aici înainte – acestea sunt teme, așa după cum am spus, ample, pentru dezbateră căroră avem în fața noastră întreaga durată a mandatului de doi ani ce v-a fost încredințat. De asemenea, aceste teme vor fi dezbătute în lunile ce vin cu toate Sucursalele și, în plus, vor fi abordate la timpul potrivit fiecareia în paginile revistei „Vitrallii”. Ele, trebuie

să fim amândoi de acord, au nevoie și de o perioadă de asimilare, de asumare de către toți membrii noștri. Așadar, mulțumindu-vă pentru libertatea ce mi-o oferiți, aceea de a alege tema interviului, permiteți-mi să formulez întrebarea asupra căreia vă rog să vă axați răspunsul.

Filip Teodorescu: Vă ascult.

Paul Carpen: Ați informat Adunarea Generală, comentând o anumită frază din raportul de activitate, că pastorul reformat Laszlo Tókes v-a dat în judecată, cerându-vă despăgubiri în valoare de 30.000 de euro, pe motiv că într-o emisiune televizată ați formulat o frază prin care i-ați lezat imaginea publică. Așa este?

Filip Teodorescu: Așa stau lucrurile. În aceeași plângere se cer despăgubiri mai mici, dar, oricum, substanțiale de la domnul Ioan Talpeș și de la domnul Mihai Gâdea.

Analizând lucrurile în ansamblu, această nouă răbufnire a pastorului Laszlo Tókes reprezintă o dovadă că aceia care de mai bine de 25 de ani încearcă să se ascundă în spatele unor termeni cu semnificații minunate, precum „libertate”, „dreptate”, „valorile euro-atlantice” și altele asemenea, cei care încearcă să ascundă așadar activitățile lor antiromânești, de jefuire a țării, scop în care au acționat în grupări criminale organizate, de distrugere a valorilor noastre spirituale, a simbolurilor românești, a însăși istoriei țării, sunt încă activi, nu și-au încetat acțiunile nocive. Creând un dușman artificial, ei au sperat – și în bună parte au și reușit – să abată atenția opiniei publice de la malversațiunile prin care au înstrăinat bogățiile țării, primind pentru aceasta comisioane substanțiale. Repet ceea ce s-a mai afirmat în paginile acestei reviste: Cei care au instigat la culpabilizarea nediscriminatorie a cadrelor fostei Securități, cei care au creat diversiunea „Securiști-teroriști”, cei care au manipulat populația cu scopul de a distruge sistemul imunitar al statului aveau în vedere în primă instanță acoperirea crimelor și a jafurilor comise de ei în acel tulpure decembrie, dar în al doilea rând mai ales crearea terenului favorabil pentru marele jaf care avea să urmeze și care nu s-a încheiat nici astăzi. Unde sunt aceștia acum?

O parte s-au stins ca un foc de paie după ce și-au epuizat rolul de acoperire a marilor făptuitori. Citiți lista primului Consiliu al FSN și veți observa acest simplu adevăr.

Alții au obținut beneficii materiale suficiente pentru ei și urmașii lor și s-au retras pentru a le consuma în liniște, încercând să nu deranjeze pentru a nu fi deranjați. Alții continuă să interpreteze aceeași partitură antiromânească la televizor, în presă, prin conferințe, expoziții etc. Ei s-au înfășurat, precum omida care se pregătește să își continue metamorfoza, într-o plasă protectoare de aderenți, de susținători, de chibiți și țuțeri.

Printre membrii acestei ultime categorii l-aș plasa și pe domnul pastor reformat Laszlo Tókes.

Despre schimbarea de regim din decembrie 1989 s-a vorbit și s-a scris enorm. Dar, cu excepția unor texte sforăitoare datând din începuturile perioadei postdecembriste, în care domnul Laszlo Tókes era elogiât și binecuvântat cu titluri precum „erou național”, „scânteia care a aprins flacăra revoluției” etc., pe măsură ce vremea a trecut oamenii s-au trezit și prin presă și audiovizual a fost relevată adevărata sa față, antiromânismul maladiv care îl macină.

Atunci când activitatea sa în rândurile populației de naționalitate maghiară a depășit limita, dânsul a fost trimis să reprezinte România în Parlamentul European. Poate cineva oferi o explicație logică cum a fost posibil ca domnul Laszlo Tókes să obțină câteva mii de voturi în județe precum – dacă îmi amintesc bine – Călărași, Ialomița sau Tulcea?

Este de largă notorietate modul în care a acționat domnul Laszlo Tókes în acest înalt for care este Parlamentul European nu pentru, ci împotriva României. Cu atât mai mult, din câte am înțeles, acum reprezintă Ungaria în Parlamentul European, și nu România.

Paul Carpen: Dumneavoastră ați susținut asemenea idei în emisiunea de televiziune incriminată?

Filip Teodorescu: Da' de unde! Nici vorbă de așa ceva!

În cursul discuțiilor din acea emisiune s-a folosit în legătură cu domnul pastor reformat Laszlo Tókes și alții asemenea dânsului termenul de spion. Am intervenit, limitându-mă a releva diferența: spionaj împotriva României au făcut și fac cetățenii străini. Aceia care, fiind cetățeni români, se pun la dispoziția unei puteri străine împotriva interesului statului român sunt trădători de țară. Așa a spus și spune Codul penal.

Paul Carpen: Dar despre activitatea domnului pastor Laszlo Tókes îndreptată împotriva României au fost scrise și publicate numeroase articole.

Chitanța prin care dânsul confirma, sub semnătură, înainte de luna decembrie 1989, primirea sumei de 20.000 de lei de la doi mesageri unguri a fost publicată în facsimil ...

Filip Teodorescu: Nu îmi propun să fac aici un inventar al bibliografiei dedicate activităților antiromânești ale domnului pastor reformat Laszlo Tőkes. Important consider faptul că această bibliografie este impresionantă și că ideea pentru care domnul pastor Laszlo Tőkes mă cheamă astăzi în justiție a fost relevată de multe, de foarte multe ori, de către mulți, foarte mulți autori. De ce a preferat dânsul să pornească la atac în combaterea ei abia acum? De ce împotriva mea, pentru o precizare a unui termen juridic?

Ce anume l-a împins pe domnul pastor să procedeze astfel, numai dânsul știe. Și, de presupus, mai știu aceasta prietenii lui apropiați care îl îndrumă și cu care se sfătuiește, din țara al cărei cetățean a devenit între timp.

O posibilă interpretare a gestului său ar fi aceea că, în pierderea constantă de teren a forțelor care 25 de ani au avut câștiguri din interpretarea melodiilor anti-Securitate, s-a căutat o temă care să iște mult fum. Or, o asemenea temă poate fi un proces în care să fie implicați Mihai Gâdea, Ioan Talpeș și Filip Teodorescu.

Paul Carpen: În concluzie? ...

Filip Teodorescu: În concluzie, domnul pastor Laszlo Tőkes este, desigur, liber să se adreseze justiției.

Pe aceeași temă, dar sub un alt unghi, cred că am dreptul să îmi exprim speranța că încheierea unei perioade de 10 ani în care s-a urmărit cu tenacitate crearea sau alimentarea conflictelor în societate va însemna și anularea legislației discriminatorii și vindicative de felul OUG nr.24/2008, modificarea atribuțiilor CNSAS prin transferarea sa în subordinea Arhivelor Naționale, cu misiunea de a studia istoria recentă a României.

Așa cum am mai afirmat, ajunge cu atâta ură, vrem să se pună capăt asmuțirii românilor împotriva românilor!

Mă adresez noului președinte al țării, Parlamentului, Avocatului poporului, partidelor politice naționale, folosind titlul unui articol care vă aparține: „Închideți robinetele urii!” Să dăm un nou caracter perioadei în care am intrat.

UMBRE PE IMAGINEA SECURITĂȚII (4) EXTINDEREA SUPRAVEGHERII ȘI URMĂRIIRII INFORMATIVE ÎN ANII '70 - '80

După mai multe numere ale revistei noastre, în care am abordat alte subiecte din rațiuni de oportunitate, continui grupajul cu acest titlu cu o temă care a afectat profund percepția publică asupra activității informative a Securității în anii '70 și '80, respectiv **extinderea supravegherii și urmării informative, fapt ce a indus ideea exercitării în perioada respectivă a unui „control informativ total asupra populației”**¹. Această ipoteză inexactă, întrucât era imposibil de realizat cu portofoliul uman de agentură și mijloacele tehnice de care dispunea Departamentul Securității Statului (D.S.S.)², a generat un puternic sentiment de spionomanie la nivel de individ și a accentuat ostilitatea la adresa ofițerilor și a colaboratorilor instituției de informații.

Pentru a realiza o evaluare tehnică a extinderii supravegherii și urmării informative și a amplitudinii „controlului informativ asupra populației” în anii '70 și '80, **vom analiza doi indicatori**, respectiv **supravegherea informativă și urmărirea informativă**.

- **Supravegherea informativă (SI)** era, conform metodologiilor de muncă³, activitatea organizată și continuă de căutare a informațiilor de primă sesizare despre inițierea sau punerea la cale a unor acțiuni dușmănoase ori cu privire la fapte și împrejurări care puteau favoriza comiterea de infracțiuni sau alte fapte antisociale de competența organelor de securitate.

Activitatea de supraveghere informativă se realiza pe baza planului de căutare a informațiilor, document care cuprindea: obiectivele de realizat, tematica informațiilor pe priorități, locurile și mediile în care erau căutate informațiile, în raport cu domeniile date în competență și aria de responsabilitate.

¹ Spre exemplu, la 18.11.2013, G.D.S. a organizat dezbaterile cu tema „Securitatea – de la teroare la supravegherea totală” (a se vedea Revista 22 din 26.11.2013)

² Argumente în acest sens am prezentat în ciclul „Mituri” mincinoase în „Vitralii – Lumini și umbre” nr. 6 (pag. 97-102), nr. 7 (pag. 98-100) și nr. 8 (pag. 61-66)

³ Instrucțiuni ale D.S.S. Nr. D – 00190/1987 privind organizarea și desfășurarea activității informativ-operative a organelor de Securitate, apud CNSAS – *Partiturile Securității – Directive, ordine, instrucțiuni (1947 – 1987)*, Ed. Nemira, 2007, pag. 665 - 679

Activitatea de supraveghere informativă se organiza și se desfășura în obiectivele, locurile și mediile de interes pentru apărarea securității statului, în rândul cetățenilor români ori al străinilor pretabili la comiterea de acte ostile, precum și pentru apărarea economiei naționale, protecția secretelor de stat și identificarea și contracararea oricăror încercări de instigare sau racolare la activități potrivnice intereselor statului român

În cadrul dosarelor de problemă (legionară, contrasabotaj căi ferate, spionaj american, francez, englez, german, ungar etc.) și de obiectiv (Uzinele 23 August, Aeroportul Băneasa ș.a.) erau stabilite locurile și mediile de interes conform obiectivelor de etapă, precum și categoriile de persoane – români și străini – de avut în vedere în cadrul supravegherii informative, care, datorită antecedentelor politice și penale ori altor considerente (legături neoficiale cu cetățeni străini, rude sau legături în străinătate etc.) erau considerate pretabile la activități împotriva securității statului.

O parte dintre persoanele din aceste categorii, selecționate după anumite criterii (funcții deținute în organizația legionară și în partidele istorice etc, antecedentele penale ș.a.), au fost incluse în **Supravegherea Informativă Prioritară (SIP)**, care reprezenta o formă de lucru prin care erau monitorizate informativ acestea. Numărul persoanelor cuprinse în SIP a fost maxim la începutul anilor '50 și a scăzut constant pe parcurs, atingând plafonul minim în anii '80. Cu toate acestea, la nivelul perioadei comuniste, din totalul celor cu dosare de securitate, cele provenite din această formă de monitorizare reprezintă circa 80%.

- **Urmărirea informativă (UI)** era o activitate de verificare complexă a informațiilor privitoare la pregătirea ori săvârșirea de infracțiuni de competența organelor de securitate, în scopul prevenirii, descoperirii și lichidării faptelor infracționale.

Urmărirea informativă se desfășura asupra persoanelor suspecte, precum și în cazul infracțiunilor de competența organelor de securitate cu autori neidentificați.

Luând în considerare modificările intervenite în strategia activității informative a Securității în perioada comunistă – la comandă politică – **vom aborda acești indicatori la nivelul a trei perioade distincte: 1948-1964, 1965-1973, 1974-1989.**

1. Perioada 1948 – 1964

În această etapă, îndeosebi până în 1958, a existat o activitate sistematică de reprimare a formelor de opoziție și rezistență armată anticomunistă, care urmăreau înlăturarea regimului prin violență, diversiune, terorism, crime, jafuri, sabotaje, intimidarea populației.

Structurile de informații și securitate au acționat – la dispoziție politică – cu mijloacele și metodele adecvate unor conjuncturi în care represiunea era pe primul plan. De avut în vedere că, în această primă perioadă, la conducerea Securității au fost neromâni, decizia aparținând consilierilor sovietici și unor persoane cu state vechi în mișcarea comunistă dirijată de la Moscova.

- În acest context, **supravegherea informativă** viza identificarea persoanelor care „unelteau împotriva cuceririlor democratice” din rândul:

- „Reacțiunii interne”, formată din *„foștii fabricanți și moșieri, elemente ale fostului aparat burghez, ofițeri deblocați, foști polițiști, clerici, sectanți, foști membri ai partidelor așa-zis istorice, legionari, elemente care acționau în bande teroriste și organizații subversive sau în formațiuni etnice, elemente capitaliste de la sate”*. Acestora li s-au adăugat, în timp, alte categorii, cum au fost repatriații (în special cei germani), marinarii, iar după insurecția anticomunistă din Ungaria *„elementele reacționare din rândurile intelectualității și tineretului studios”*.

- Persoanelor venite din exterior sub acoperire diplomatică și ca turiști, sau clandestin – parașutați de occidentali, trecuți peste frontiera terestră de iugoslavi, veniți pe cale maritimă (din Turcia) sau fluvială (din Austria) cu misiuni de spionaj și sabotaj. De asemenea, erau incluse în supraveghere persoanele care vizitau ambasadele țărilor capitaliste⁴.

- **Urmărirea informativă** la începutul acestei perioade includea atât persoanele care desfășurau „activitate dușmănoasă”, cât și alte categorii de persoane datorită antecedentelor lor. Relevante în acest sens sunt prevederile Directivei MAI/DGSS din 1951 privind organizarea evidenței operative de către organele securității statului a elementelor dușmănoase din RPR, conform cărora dosarul acțiunii informative de grup sau individual se deschidea asupra uneia sau mai multor persoane despre care se obținuseră „materiale temeinice și demne de încredere” de la informatori, din anchetă, de la tehnica operativă ș.a.,

⁴ SRI – *Cartea Albă a Securității* vol. II, 1994 – Categori de persoane supravegheate, pag. 45

cu privire la „activitatea criminală” dusă de aceasta/acestea asupra căreia existau suspiciuni de: *„activitate de spionaj; intenții teroriste asupra conducătorilor partidului și guvernului, activiștilor de partid și funcționarilor de stat cu munci de răspundere; activitate de sabotaj și diversiune; participarea la bande cu caracter politic; organizarea și participarea în grupări, organizații și formațiuni subversive antidemocratice; activitate de contrabandă; organizare de trecere clandestină peste frontieră a elementelor criminale ș.a.m.d.”.*

În afară de acestea, în baza aceleiași reglementări, independent de existența materialelor asupra activității dușmănoase dusă în momentul respectiv, se derulau acțiuni informative active și se deschideau dosare individuale asupra următoarelor persoane: *„care apăreau în materialele vechii Siguranțe, SSI, Secției a 2-a a M.St.M și din declarațiile arestaților ca elemente care au avut legături cu spionajul imperialist; troțkiștii de seamă și social-democrații de dreapta; membrii activi ai organizației legionare; elementele din comitetele de conducere ale organizațiilor centrale și județene PNȚ, PNL și ale altor partide burgheze; conducerea organizațiilor naționaliste, naționaliștilor titoiști, naționaliștilor ucraineni și basarabeni, sioniștilor, naționaliștilor germani și unguri; conducerea organizațiilor sectante (iehoviști, adventiști, nazarineni, bapțiști ș.a.m.d.); conducătorii Bisericii Catolice și Greco-Catolice”.*

Ca urmare a acestui sistem de „selecție”, la nivelul anului 1951 erau urmărite informativ 417.916 persoane, din care 5.401 au fost arestate pentru „activitate dușmănoasă” iar alții, mai mulți, au fost trimiși în unități de muncă. La acestea se adăugau 45.299 persoane venite din exterior, 9.211 fiind suspectate de spionaj în favoarea SUA, dintre care 46 au fost arestate⁵.

Activitățile de supraveghere și urmărire informativă au cunoscut reconsiderări periodice ale priorităților, determinate de contextul politic intern și internațional. Relevante în acest sens sunt modificările introduse prin Ordinul nr. 155/10.02.1959, care stabilea urmărirea „(a) spionilor; (b) trădătorilor de patrie”, precum și supravegherea: „(c) emisarilor organizațiilor de emigranți din străinătate; (d) legionarilor; (e) funcționarilor și agenților organelor burgheze de spionaj și contraspionaj; (f) celor care au sprijinit în mod activ

⁵ idem, pag. 45

*Germania nazistă și criminalii de război; (g) efectivului de conducere al poliției și jandarmeriei; (h) conducătorilor fostelor partide naționaliste și burgheze; (i) foștilor ofițeri îndepărtați din armata RPR din considerente politice; (j) celor care au făcut parte din bandele politice; (k) contrabandiștilor; (l) persoanelor suspecte de spionaj, a celor ce au intenții de trădare, de diversiune și teroare, a foștilor legionari activi, a membrilor organizațiilor naționaliste și dușmănoase, precum și a elementelor care desfășoară o activitate dușmănoasă intensă împotriva RPR, dacă aceste elemente s-au sustras urmăririi informative dispărând de la domiciliu; (m) celor condamnați și arestați pentru activitate contrarevoluționară care au evadat din locurile de detenție”.*⁶

Specificul începutului acestei perioade, considerată a luptei de clasă, îl reprezintă faptul că supravegherea și urmărirea informativă vizau categorii întregi de persoane care datorită antecedentelor lor erau considerate *in corpore* dușmane ale noii organizări social-politice.

Ca urmare, la 1 ianuarie 1965 în evidențele de securitate erau înregistrate 560.336 persoane, adică aproximativ 6,5% din populația activă a țării (în această cifră erau incluse și persoanele în viață ale căror dosare fuseseră preluate de Securitate de la SSI, Siguranță și Biroul II al Marelui stat Major).⁷

2. Perioada 1965 – 1973

Retragerea consilierilor KGB din Securitate – ultimii în decembrie 1964 – a marcat începutul îndepărtării din aparatul de stat special a persoanelor filsovietice și abandonarea practicilor de represiune politică violentă impuse de sistemul în care acestea au fost formate și pregătite. Totodată, a fost demarat procesul de afirmare – cu evident sprijin occidental și susținere chineză – pentru prima oară în istoria postbelică a României, a unei linii politice independente, motivată de luarea în considerare a caracteristicilor naționale. Momentul de vârf l-a constituit amnistierea generală a condamnaților politici.

Începând cu 1965, și până în anul 1968, în concepția, organizarea și metodele Securității au intervenit reorganizări și schimbări, unele radicale.

Este o perioadă în care a avut loc un dezgheț real și în care concepția de activitate a Securității – mai ales după demascarea abuzurilor și ilegalităților

⁶ SRI – *Cartea Albă a Securității* vol III, pag. 16

⁷ Idem, pag. 34

comise în anii '50 – a fost schimbată, obiectivul fundamental constituindu-l, de această dată, prevenirea încălcării legii.

În acest context, a fost analizată și reevaluată întreaga activitate informativ-operativă. **În planul supravegherii și urmăririi informative s-a constatat menținerea nejustificată în evidențe a unor persoane a căror activitate nu făcea obiectul muncii de securitate.** Ca urmare, s-a ordonat scoaterea lor din evidențe, din supraveghere și urmărire informativă.

La 1 ianuarie 1968, baza de lucru a Securității cuprindea 424.464 persoane, dintre care 417.075 în supraveghere informativă și 7.389 în urmărire informativă.

În cursul anului 1968, activitatea informativ-operativă a fost orientată și concentrată asupra persoanelor efectiv pretabile la acțiuni dușmănoase. Această orientare a condus la reducerea numărului de persoane din baza de lucru cu 88,4%, de la 424.464 la 49.319 persoane. Cele mai semnificative reduceri s-au produs la următoarele categorii de persoane: 83,52% (de la 117.297 la 19.394) la foștii membri ai organizației legionare și ai Partidului Național Cuzist; 95,5% (de la 104.306 la 4.657) la foștii membri ai PNT și PNL; 94,3% (de la 25.657 la 1.473) la persoanele care au deținut funcții de conducere în organizații fasciste, naționaliste (germane, maghiare, sioniste, ucrainene) și la persoanele cu activitate naționalistă și iredentistă; 65,3% (de la 21.918 la 7.611) la persoanele care au fost condamnate după 23 august 1944 pentru „activitate dușmănoasă care prezintă pericol pentru securitatea statului”; 96,1% (de la 20.316 la 786) la foștii industriași, moșieri, mari contribuabili, acționari și fabricanți.

În urma reducerii numărului de persoane din baza de lucru, au mai rămas în atenția Securității la sfârșitul anului 1968 un număr de 49.319 persoane, dintre care 43.173 în supraveghere informativă (87,5%) și 6.146 în urmărire informativă (12,5%). Urmărirea informativă a celor 6.146 de persoane se efectua pentru spionaj (1.762); agitație cu caracter dușmănos (1.621); activitate legionară (944); activitate naționalist-șovină (353); trădare de patrie (297); sabotaj (166); activitate pe linia unor foste partide (150).

La sfârșitul anului 1968 mai existau în lucru 818 acțiuni informative cu autori necunoscuți (485 – pentru trimiteri de scrisori anonime cu caracter dușmănos, 244 – răspândirea de înscrisuri cu caracter dușmănos, 29 – sabotaj, 14 – diversiune etc).

Dimensiunea bazei de lucru a securității a continuat să scadă și în anii următori, ajungând la 30.719 persoane în 1970 (24.281 în supraveghere informativă și 6.438 în urmărire informativă).⁸ Din acest moment, baza de lucru intră pe o curbă ascendentă: 1971 – 36.583 (27.046 + 5.300) și 1973 – 55.687 (49.214 + 6.473), care se explică prin faptul că – după finalizarea analizei acesteia – numărul intrărilor este mai mare decât cel al ieșirilor. În ce privește baza de lucru a profilului Informații interne, considerat în mod eronat „poliția politică” a Securității⁹, aceasta cuprindea în anul 1973 un număr de 10.530 persoane, respectiv cca 18% din total.

Noua concepție de muncă a implicat și o analiză atentă a rețelei informative, care s-a soldat cu o diminuare consistentă a acesteia prin renunțarea la colaborarea persoanelor care au fost considerate necorespunzătoare noilor cerințe. Urmare selecției efectuate, numărul persoanelor din rețeaua informativă a scăzut semnificativ, de la 118.952 la începutul anului 1968 la 83.410 la sfârșitul lui 1969¹⁰.

Disponerea rețelei informative era de 85% în mediul urban și de 15% în cel rural. Aproximativ 59% dintre informatori erau din rândul foștilor legionari. Aceste cifre includ informatorii (folosiți îndeosebi în urmărirea informativă), colaboratorii (utilizați mai ales în supravegherea informativă în locuri și medii de interes) și gazde case întâlniri, care facilitau realizarea întâlnirilor în secret cu informatorii și colaboratorii.

În restul problemelor, supravegherea informativă viza preponderent identificarea persoanelor care prin atitudinile sau activitățile desfășurate puteau aduce atingere securității statului, așa cum era configurată constituțional și legal.

În contextul restrângerii substanțiale a supravegherii și urmăririi informative în rândul categoriilor de persoane suspectate datorită antecedentelor, baza de lucru a Securității a cunoscut cea mai joasă amplitudine.

Această situație se datorează strategiei politice de trecere de la reprimarea violentă la prevenirea acțiunilor contra securității statului, care a impus Securității să analizeze și să restructureze baza de lucru și rețeaua informativă în funcție de exigențele noii concepții de muncă.

⁸ SRI – *Cartea Albă a Securității* vol. IV, pag. 83-84

⁹ A se revedea, în acest sens, considerațiile prezentate de mine în articolul *Diviziunea Apărarea Constituției : maturizare anevoioasă*, în *Vitralii – Lumini și umbre* nr. 21, pag. 59

¹⁰ SRI – *Cartea Albă a Securității* vol. IV, pag. 85-86

Perioada respectivă, care se identifică în linii mari cu funcționarea Consiliului Securității Statului (3 aprilie 1968 – 9 aprilie 1973), este una dintre cele mai proifice din istoria Securității, datorită preocupărilor pe multiple planuri pentru creșterea profesionalismului efecivelor și așezarea activității informativ – operative pe noul suport constituțional și legal.

3. Perioada 1974 – decembrie 1989

Această etapă este **caracterizată printr-o creștere accentuată a controlului P.C.R. asupra activității Securității**, ai cărei lucrători erau denumiți „activiști de partid într-un domeniu special”. Desemnarea la conducerea Ministerului de Interne și a Departamentului Securității Statului a unor demnitari comuniști a avut drept **urmare înregimentarea tot mai pronunțată a organelor de securitate la remorca partidului-stat**. Aparatul informativ a primit, treptat, noi sarcini, care au condus la o supraîncărcare cronică. Avem în vedere, îndeosebi, introducerea obligativității verificării și avizării de către Securitate a participanților la manifestările politice și culturale la care lua parte conducerea superioară a partidului și statului, cu scopul prevenirii oricărei acțiuni care putea periclita viața, integritatea sau imaginea acesteia; implicarea excesivă și transparentă a organului informativ în procesul de avizare a cererilor de plecare temporară în străinătate în interes oficial sau privat, în condițiile creșterii semnificative a numărului acestora și înmulțirii cazurilor de refuz al înapoierii în țară; extinderea exagerată a controlului informativ asupra relațiilor cetățenilor români cu străinii, în condițiile introducerii prin lege a interdicțiilor ca salariații care aveau acces la informații secret de stat să stabilească relații personale cu străinii și ca cetățenii români, în general, să aibă orice fel de legătură cu reprezentanți ai posturilor de radio și televiziune ori cu organele de presă din străinătate care, prin acțiunile lor, desfășurau o activitate de defăimare sau contrară intereselor statului român, precum și a condiționării de a acorda interviuri presei străine doar cu aprobarea conducătorului organului central în subordinea căruia se afla instituția din care făcea parte persoana în cauză.¹¹

În condițiile accentuării dificultăților și lipsurilor de natură economico-socială în interior și al acuzelor externe privind îngrădirea exercitării unor

¹¹ Legea nr. 23/1971 privind apărarea secretului de stat

drepturi și libertăți cetățenești în Romania (dreptul la exprimare, conștiință, liberă mișcare), au început să se înmulțească manifestările de nemulțumire și, pe acest fond, al acțiunilor de protest la adresa politicii partidului și statului.

La comandă politică, au devenit prioritare activitățile informative vizând cunoașterea și prevenirea proliferării de injurii și amenințări la adresa conducerii superioare a partidului și statului, a intențiilor de acțiuni publice de protest, a preocupărilor de a redacta și difuza în mediul public sau de a trimite unor organe de presă din străinătate – sub nume propriu sau anonim – materiale cu conținut denigrator, a manifestărilor ostile la adresa regimului, a preocupărilor de a desfășura activități dușmănoase sub acoperirea religiei, a intențiilor de trecere ilegală a frontierei ori de rămânere ilegală în străinătate, a relațiilor neoficiale cu cetățeni străini, a comentariilor denigratoare privind drepturile și libertățile cetățenești în Romania ale minorităților etnice și adepților unor culte religioase, a audierii și colportării tendențioase a știrilor transmise de Europa liberă și alte posturi de radio din străinătate etc.

Pe probleme și domenii, erau avute în atenție și alte categorii de activități și atitudini, în funcție de specificul acestora. Câteva exemple :

- În domeniul cultelor și sectelor: încercări de reorganizare, activizare sau chiar de legalizare a unor culte și secte interzise; preocupări de a crea disidențe în cadrul unor culte legale; procurarea din străinătate, în mod secret, multiplicarea și difuzarea clandestină a materialelor de propagandă mistică și ostilă; instigarea unor persoane din rândul cultelor neoprotestante la emigrare; întreținerea de legături suspecte cu emisari ai unor centre cultice și sectante din străinătate.¹²

- În domeniul artei și culturii: manifestări necorespunzătoare, în public ori prin memorii adresate unor factori de decizie, sau de instigare a altor persoane la atitudini similare; preocupări de a realiza lucrări literar – artistice cu conținut interpretabil.¹³

¹² MI/DSS/022468 din 25.06.1982 - Activitatea desfășurată de unele elemente ostile sub acoperirea preocupărilor religioase, apud CNSAS – *Securitatea: Structuri/cadre, obiective și metode*, vol. 2, Ed. Enciclopedică, 2006, pag. 570-573

¹³ MI/DSS/Direcția I a- Raport nr. 0047192 din decembrie 1982, apud Op. cit., pag. 580-581

- În domeniul sănătății: preocupări ale unor cadre medicale – îndeosebi cu pregătire medie - cunoscute ca făcând parte din culte și secte, de a face prozelitism religios în rândul bolnavilor.¹⁴

Pe lângă acest gen de fapte, activități sau manifestări, **în cadrul supravegherii informative erau avute în atenție prioritar și anumite categorii de persoane** datorită antecedentelor politice sau penale ori a altor considerente:

- foști legionari care au deținut grade și funcții, au făcut parte din poliția legionară, au participat la rebeliune, au luptat în bande și au suferit condamnări penale privative de libertate;

- foști șefi de bande sau organizații subversiv-teroriste ori care au fost condamnați la închisoare de mai multe ori pentru infracțiuni contra securității statului, foști condamnați care au activat în aceeași organizație cu persoane cunoscute cu rol de conducere în emigrație¹⁵;

- persoane din conducerea sectelor ilegale: Martorii lui Iehova, Adventiști reformiști, Adventiști protestanți, Oastea Domnului, Penticostali disidenți, Penticostali de ziua a șaptea, Treziții Domnului, Nazarineni, Biserica Nou Apostolică, Studenți în Biblie, Mileniști¹⁶;

- oameni de cultură și știință care au beneficiat neoficial de invitații, burse, ajutoare materiale din partea unor instituții din străinătate.

Descendenții unor categorii de persoane cu antecedente politice sau penale au continuat să fie avuți în atenție în cadrul supravegherii informative, însă cu anumite circumstanțieri. Spre exemplu, descendenții condamnaților la moarte, a celor decedați în timpul executării pedepsei și a foștilor conducători de bande subversive, dacă adoptă poziție ostilă, întrețin ori caută legături cu persoane din emigrație sau cu alți cetățeni străini cunoscuți cu atitudine ostilă României ori au făcut călătorii în străinătate, dețin funcții importante în instituțiile în care lucrează.¹⁷

¹⁴ Idem, pag. 588

¹⁵ DSS/0012117 din 29.12.1980 - Plan de măsuri cu privire la intensificarea activității de cunoaștere, prevenire și neutralizare a acțiunilor dușmănoase inițiate de foști condamnați pentru infracțiuni contra securității statului, apud Alexandru Radu Timofte, *Originile și mărirea, declinul și renașterea lumii informațiilor secrete*, Ed. A.N.I., 2004, pag.135

¹⁶ MI/DSS/0022468 din 25.06.1982 (lucrare menționată la subsol 12), pag. 573

¹⁷ DSS/0012117 din 29.12.1980 – Plan de măsuri (sursă citată și la subsolul 15), pag. 135

Pentru realizarea tuturor acestor noi atribuții informative, ordonate expres de conducerea politică a statului și/sau asumate de conducerea profesională, treptat **au fost reevaluate planurile de căutare a informațiilor** ale profilelor de muncă cât și cele din probleme și obiective – astfel, între categoriile de informații vizate a fi obținute prioritar au fost incluse și activități, atitudini și categorii de persoane de genul celor prezentate mai sus.

Inevitabil, au fost adaptate și esențele de informații – modalități de prezentare esențializată a categoriilor de informații vizate în documentele informative (ex. acțiuni ostile, comentarii dușmănoase la adresa conducerii partidului și statului), fapt care a indus ideea că activitatea informativă a fost subordonată total intereselor partidului comunist.

- În concordanță cu mutațiile survenite în ce privește categoriile de informații vizate, a fost extinsă exagerat sfera locurilor și mediilor, precum și a categoriilor de persoane în care/cu privire la care erau căutate informațiile vizate. Astfel, au fost incluse între locurile de investigat informativ și instituții de mai mică importanță social-economică (ex. cooperăția meșteșugărească și de consum, licee și școli generale, spitale mici și policlinici). Au apărut și medii noi, între care cele ale persoanelor fără loc de muncă, navetiștilor, evazioniștilor, persoanelor cu cereri de plecare definitivă din țară, tineretului neorganizat și altele. În ce privește categoriile de persoane avute în vedere în cadrul supravegherii informative, s-au conturat noi entități de investigat (persoane cu rude sau legături în străinătate care aveau atitudine ostilă la adresa regimului politic din Romania ori cu relații neoficiale în rândul străinilor, vizitatori ai reprezentanțelor diplomatice, adepți ai unor culte și secte ilegale etc.).

Corepunzător acestor mutații survenite, s-a procedat la o redimensionare a potențialului informativ existent, care se dovedea – ca număr și amplasare – insuficient. Pentru acoperirea pe cel puțin două linii informative (două surse umane de informare) a tuturor locurilor și mediilor selecționate s-a trecut la un program accelerat de recrutări de noi surse (informatori, colaboratori sau persoane de sprijin, surse PCR folosite cu aprobare), în realizarea căruia a primat cantitatea, în detrimentul calității. Treptat, s-a ajuns ca ofițerii de informații să aibă în legătură un număr de surse umane atât de mare (uneori și peste 100), încât nu se putea desfășura o activitate normală de dirijare, instruire și verificare a acestora. Crearea de rezidenturi pentru menținerea legăturii cu o parte dintre surse, îndeosebi din rândul colaboratorilor/persoanelor de sprijin care aveau doar

sarcini infirmative de supraveghere generală în rândul elevilor, studenților, militarilor în termen etc., nu au dat rezulate decât în mică măsură, datorită slabei pregătiri informative a intermediarilor.

Modificările produse în activitatea de planificare informativă și de organizare/realizare a supravegherii informative au adus un plus de cunoaștere a preocupărilor, atitudinilor și acțiunilor împotriva regimului comunist, mai ales a celor publice sau ușor sesizabile în mediile profesionale. Supraîncărcarea cu sarcini a ofițerilor de informații și distorsiunile în stabilirea priorităților au făcut ca aceștia să fie deturnați în bună măsură de la atribuțiile de fond ce le reveneau, mai ales în anii '80.

Pentru a vedea care a fost **impactul acestei concepții de muncă asupra supravegherii și urmăririi informative**, vom prezenta următoarele date aflate la dispoziție:

La nivel general, deținem cifre privind evoluția bazei de lucru a Securității doar pentru intervalul de timp 1974-1978, respectiv: 1974 – 51.834 persoane (46.513 în supraveghere informativă și 5.321 în urmărire informativă); 1975 – 57.739 (51.578 + 6.161); 1976 – 62.571 (56.288 + 6.283); 1977 – 70.220 (64.346 + 5.874); 1978 – 71.671 (64.038 + 7.633)¹⁸. În acești 6 ani, baza de lucru cunoaște o creștere de aproape 20%.

Pentru următorii ani, putem apela doar la date privind evoluția bazei de lucru pe unele probleme :

- Foști condamnați fără antecedente politice: în anul 1984 existau 13.642 persoane în evidența dosarului de problemă, dintre care 3.663 erau în baza de lucru (3.385 în supraveghere informativă prioritară și 278 în urmărire informativă).¹⁹

- Partide burgheze: în anul 1984 erau înregistrate în dosarul de problemă 57.667 persoane, dintre care 3.228 în baza de lucru (3.087 în supraveghere informativă cu prioritate și 141 în urmărire informativă).²⁰

¹⁸ Histograma evoluției numărului persoanelor existente în baza de lucru în perioada 1973-1978, apud SRI, *Cartea Albă a Securității* vol. IV, pag. 521

¹⁹ Raport de activitate al Sectorului 3 din Direcția I-a pe anul 1984 – CNSAS, *Securitatea - structuri* .. vol. 2, pag.657

²⁰ Idem, pag.660

- Artă-cultură, Sănătate, Justiție și Presă-Poligrafie: în anul 1982, baza de lucru cuprindea 1.396 persoane (1.208 în SIP și 188 în UI) la Artă-cultură, 1.284 (1.036+248) la Sănătate, 252 (208+44) la Justiție și 481 (449+32) la Presă – Poligrafie.²¹ În ce privește dinamica bazei de lucru din aceste patru domenii, în anul 1986 au fost incluse 721 persoane și scoase 492, cu o creștere reală de 229 persoane.²²

Aceste date permit să se estimeze că **extinderea supravegherii informative în perioada 1974-decembrie 1989**, atât la nivelul locurilor și mediilor, dar și al categoriilor de persoane, **s-a materializat într-o dublare a bazei de lucru** de la 55.687 în 1973 la circa 110.000 în decembrie 1989, dintre care aproximativ 11.000 reprezentau dosare de urmărire informativă, iar restul supraveghere informativă.

Luând ca reper numărul persoanelor incluse în baza de lucru, supravegherea și urmărirea informativă au înregistrat nivelul maxim în prima perioadă (463.215 persoane în 1952), nivelul mediu (circa 110.000 persoane în 1989) în ultima perioadă și cel mai mic (30.719 persoane în 1970) în perioada 1965-1973.

Având în vedere că rata anuală de împrăștiere a bazei de lucru în perioada 1974 - decembrie 1989 a fost de circa 15%, se poate estima că numărul total de persoane care au făcut obiectul preocupărilor organizate în acest interval a fost de circa 135.000 persoane. Această dinamică relativ scăzută a bazei de lucru se explică prin faptul că persoanele cuprinse în supravegherea informativă prioritară datorită antecedentelor politice sau penale nu erau scoase din monitorizare decât în mod excepțional, iar multe dosare de urmărire informativă erau menținute în lucru mai mulți ani, până la clarificarea suspiciunilor și constatarea eficienței măsurilor de prevenire și contracarare întreprinse.

Această cifră, care are o doză importantă de aproximare, nu trebuie minimalizată în nici un mod, întrucât ea semnifică destine afectate în majoritate de impactul cu Securitatea. **De aici, însă, și până la a susține ideea conform căreia DSS a realizat un control informativ total al societății**

²¹ MI/DSS/Direcția I-a-Raport nr.0047192 din decembrie 1982, apud Op.cit, pag.582

²² MI/DSS/Direcția I-a/0050774 din 25.12.1986-Raport de analiză a muncii informativ-operative desfășurate în anul 1986 în problemele Artă-cultură, Presă-Radioteleviziune-Poligrafie, Sănătate și Justiție, apud Op. cit. pag.694

românești în ani '70 - '80 este o cale lungă. Irealitatea acestei susțineri este confirmată și de faptul că multe persoane rămân dezamăgite când CNSAS le comunică că nu există dosare pe numele lor.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

O DISCUȚIE CU UN FOST OFIȚER DIN DIRECȚIA A V-A: MAIORUL DAVID AUREL

(continuare din nr. 22 al revistei)

F.T.: *Ceea ce ați relatat despre Direcția a V-a este, într-adevăr, extrem de interesant, întrucât s-a spus despre acea unitate a DSS-ului că a fost „poliție politică”. După un sfert de secol de la „Revoluție”, cetățeanul de rând dorește să afle adevărul despre această unitate, mult incriminată după schimbarea regimului politic.*

A.V.D.: Eu nu-mi permit să comentez acest aspect, pentru că nu sunt îndrituit să fac acest lucru. Din perspectiva ideologică a regimului actual, interpretarea poate îmbrăca forme variate, integrate însă în același fond.

Pentru a susține sau combate o asemenea afirmație, dau un exemplu concret din activitatea Direcției a V-a, legat de numele generalului Nicolae Pleșiță. Restructurarea acestei unități a DSS-ului a lovit puternic în privilegiile celorlalți „tovarăși” din „conducerea superioară”. De pildă, din cele trei autoturisme pe care le avuseseră până atunci la dispoziție, fiecareia dintre membrii Biroului Politic le-a rămas doar câte unul.

Cu explicarea „noilor mutații” a fost însărcinat maiorul Antoniadă Paul. La întrebarea: „Cum să procedez?”, generalul Nicolae Pleșiță i-a spus surâzând: „Ce mă întrebi pe mine? Ești ofițer și trebuie să te descurci. Te prezinți, transmiți mesajul, saluți și pleci. Nu stai la discuții”.

Maiorul Antoniadă Paul a fost nevoit să facă o adevărată echilibristică și să-și pună în valoare tactul și diplomația, care nu i-au lipsit. Din relatările sale ulterioare am aflat că cel mai „recalcitrant” s-a dovedit a fi Paul Niculescu-Mizil, care și-a exprimat nemulțumirea „la vedere”, dar a dat de înțeles că nu trebuie să-și verse supărarea pe „aducătorul veștii”, ci pe cel care a dat acea dispoziție. Ceilalți „tovarăși” au „mârâit”, fără a avea curajul să protesteze în vreun fel nici în fața ofițerului, nici în fața lui Nicolae Ceaușescu.

F.T.: *După câte știu, aceste „discriminări” s-au adăugat uneia prin care Nicolae Ceaușescu a voit să dea un exemplu. Este vorba de tăierea privilegiilor „șefilor cei mari”, prin care și-a pus în cap o pleiadă de*

cominterniști care nu voiau să renunțe la înaltele posturi din conducerea statului român.

A.V.D.: Văzând ce risipă făceau unii „șefi mari” și familiile acestora în averea țării, fără să dea nimănui socoteală, Nicolae Ceaușescu a trecut la măsuri dure, începând cu el, ca să dea exemplu personal. Tot ce se consuma trebuia plătit, de la alimente până la apă și curent electric. Dar, „*tovarășii de la Gospodăria de Partid*” l-au trimis la Elena pe generalul Nicolae Iani (fost șef al Direcției), care acum era șeful acelei „*gospodării*”. Acesta a lămurit-o pe „*Tovarășa Elena*”, spunându-i că „*nu se cade*” și „*nu-i drept*” ca șeful statului și familia lui să fie puși la plata întreținerii pentru reședința care este „*a poporului*” și nici la plata „*gustării*”, pentru că „*Tovarășul este în serviciu permanent și are dreptul la masă gratuită*”. „*Tovarășa Elena*” a reușit să-l lămurească pe Nicolae Ceaușescu, astfel că toate cheltuielile curente ale reședinței prezidențiale din Strada „*Primăverii*” nr. 50 au fost trecute în sarcina Gospodăriei de Partid. În această excepție a fost inclus, la intervenția „*tovarășei Maurer*”, Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri. Ceilalți „*ștabi*” au fost obligați să plătească din propriul buzunar tot ceea ce consumau (apă, chirie, lumină, gaze etc.), fapt ce a atras mârâieli, care însă nu au depășit acest stadiu.

F.T.: *Ați fost transferat la Direcția de Securitate și Gardă în timp ce comandantul acesteia era generalul-maior Marinescu Paul. Acesta era militar de carieră. În ce context a ajuns la conducerea unității, căci eu am auzit ceva, dar n-am avut informații de la sursă, cum se spune ?*

A.V.D.: Generalul-maior Marinescu Paul a fost numit comandant al unității într-un moment extrem de tensionat. În martie 1973, doctorul Abraham Schechter, medicul personal al „*tovarășei Elena Ceaușescu*” s-a sinucis. Despre ceea ce s-a întâmplat atunci am aflat peste mulți ani de la colonelul Antoniadă Paul. Din relatarea sa am reținut că Nicolae Ceaușescu a ordonat o anchetă dură în acest caz, numindu-l pe Ion Dincă să facă cercetările de rigoare. A fost ajutat de Emil Bobu, recent adus de la Suceava „*pentru a întări munca în Comitetul Central*”. Ion Dincă și Emil Bobu au venit la sediul Direcției de Securitate și Gardă, au dispus sigilarea tuturor fișetelor din unitate, selectarea și ridicarea unui mare volum de documente, din analiza cărora s-a tras concluzia

că prin informațiile obținute din preajma celor protejați, Securitatea ajungea să-i controleze pe conducătorii partidului și statului.

Măsurile luate au fost dure: ministrul de Interne, Ion Stănescu, a fost destituit, iar în funcția de ministru de interne a fost numit Emil Bobu. Direcției de Securitate și Gardă i s-a interzis să mai desfășoare muncă informativă. Comandantul acesteia, generalul Nicolae Pleșiță, a fost destituit și trimis în funcția de șef al Serviciului administrativ la Inspectoratul județului Ilfov.

Pentru moment, Direcția de Securitate și Gardă a fost pulverizată. Sub impulsul supărării, „*Tovarășul*” s-a gândit să o desființeze și să o înlocuiască cu o gardă muncitorească de la „*Uzinele 23 August*”. Dar, supărarea i-a trecut repede, unitatea a fost refăcută din temelii, iar la conducerea acesteia a fost numit generalul-maior Marinescu Paul, absolvent al Școlii Militare de Ofițeri de Infanterie Sibiu și a Academiei Militare.

Generalul-maior Marinescu Paul a reformat Direcția de Securitate și Gardă într-o nouă concepție. El a asigurat conducerea superioară de partid și de stat că unitatea nu se va mai ridica niciodată „*deasupra Partidului*”. Sub presiune politică, el a desființat „*Serviciul informativ*”, pe care l-a redus la simpla activitate de „*completare de fișe*” referitoare la persoanele care urmau să lucreze „*în preajma Tovarășilor*”, dar care erau verificate de alte unități centrale ale Securității. De asemenea, a înființat „*Biroul Cadre*”, pentru verificarea mai atentă a celor care urmau să fie încadrați în unitate, precum și „*Biroul administrativ*”, pentru dotarea unității cu echipamentul și materialele necesare executării misiunilor de securitate și gardă.

Generalul-maior Marinescu Paul a introdus reguli specifice unităților militare, inclusiv uniforme pentru aghiotanți și membrii grupelor de gardă personală. Era însă convins că fără activitate informativă, Direcția a V-a nu avea nici o valoare. La începerea programului de lucru aștepta să-i parvină informații obținute de alte unități informative despre „*obiectul*” muncii sale. Astfel, a așteptat prima ocazie pentru a reface capacitatea informativă a Direcției. Nu peste mult timp s-a întâmplat ceva grav, iar „*Tovarășul*”, supărat și enervat, l-a chemat la el și l-a întrebat răstit: „*Tu de ce nu știi?*”. Generalul a încercat să-i explice cum stau lucrurile, dar „*Tovarășul*” i-a retezat-o scurt și îndesat: „*Urgent repui în funcțiune sistemul informativ al Direcției*”.

Atâta timp cât a fost comandantul unității, generalul-maior Marinescu Paul i-a respectat pe subalternii corecți și muncitori, susținând și apărând în fața

conducerii Securității Statului nevoia de folosire a informației în contrast cu forța fizică în activitatea de Securitate și Gardă.

F.T. *Puteți să relatați, pe scurt, un episod mai interesant din viața dumneavoastră de ofițer în Direcția de Securitate și Gardă?*

A.V.D. În fiecare zi de serviciu (lucram în ture, de 24 de ore) erau momente interesante, întrucât eram obligat să trăiesc intens în apropierea unor personalități române sau străine și să-mi pun în lucrare mintea și spiritul pentru a mă integra în medii diverse, pline de farmec, dar și de riscuri.

Este reprezentativ pentru mine „*momentul 4 martie 1977*”, când peste capitală și o parte din țară s-a abătut devastatorul cutremur care a dus la pierderea a peste 1500 de vieți omenești și imense pagube materiale. Președintele țării era plecat în vizită oficială în Africa, iar în momentul producerii cutremurului se afla în Nigeria, la dineul oficial. În astfel de situații, în cadrul unității se instituia serviciul de permanență pentru a rezolva problemele operative de competența comenzii unității. Acesta avea la dispoziție, pentru comunicări telefonice și radio cu instituțiile statului, dispeceratul unității, dotat cu mijloace de comunicare performante. Eu am făcut parte din Grupa Operativă a Direcției de Securitate și Gardă.

Cutremurul ne-a „scuturat” tare și pe noi, cei din Grupa operativă, dar am reușit, împreună cu dispecerul de serviciu, să ieșim teferi afară din clădire. În scurt timp, spre sediul unității a venit în fugă Aurel Duma - în acel moment ofițer de serviciu la cancelaria C.C. al P.C.R. Dânsul cunoștea că în astfel de situații funcționa, obligatoriu, Dispeceratul Direcției de Securitate și Gardă, care asigura legăturile radio și telefonice între factorii de decizie ai țării, la cel mai înalt nivel. Ne-am recunoscut reciproc, iar „*tovarășul Aurel Duma*” ne-a spus, speriat și respirând cu greutate că a fost cutremur, că a pierdut legătura cu primul-ministru și că a venit la „*băieții de la Tovarășul*” pentru a lua împreună măsuri de salvare a oamenilor aflați în situații critice, că trebuie să mobilizăm „*toate forțele*” pentru salvarea de vieți omenești. Deci, Partidul constata, evalua situația și trasa sarcini, iar Securitatea își însușea cerințele, executa măsurile stabilite și răspundea în fața partidului.

Cu ajutorul luminii unei lanterne, Grupa Operativă a ajuns din nou, cu mare dificultate, la Dispecerat, încercând să restabilească legăturile telefonice și radio cu persoanele din conducerea de partid și de stat. După ieșirea rapidă din

șocul zguduirilor, pe orizontală, apoi pe verticală, Grupa Operativă a fost nevoită să acționeze pe proprie răspundere, întrucât alimentarea cu energie electrică și legăturile telefonice nu mai funcționau.

O licărire de bucurie am simțit în momentul în care dispecerul de serviciu a constatat că stațiile de emisie-recepție din dotarea dispeceratului unității funcționau, putând lua legătura cu celelalte unități ale Ministerului de Interne. Astfel, la ordinul șefului Grupei Operative, dispecerul de serviciu a restabilit legăturile radio cu Comandamentul Trupelor de Securitate (CTS), transmițând cât a putut de codificat, pentru a nu deconspira nume de unități și cifra efectivelor, să fie aplicate prevederile *„Planului de acțiune în situații deosebite”* la obiectivele aflate în competența Direcției a V-a.

Însă, ofițerul de la celălalt capăt al undei eterice a revenit prompt, întrebând cu o voce tremurândă, unde și ce efective să trimită, dar mai ales, din ordinul cui. Și el simțea răspunderea care apăsa pe umerii săi, trebuind să știe cu claritate cine răspundea de ordinele date. Atunci, dispecerul de serviciu, neavând competența de a-i indica unde și cum să acționeze, i-a întins emițătorul stației-radio șefului Grupei Operative.

În acel moment, tăcerea a fost întreruptă de Aurel Duma, care își frământa mâinile, spunând cu glas tremurat: *„Măi, băieți, dați ordine! Dați ordine!”*. *Au murit oameni! Au murit oameni!”*.

Dispecerul de serviciu, cu o față de om ajuns la capătul puterilor, s-a uitat întrebător spre mine. În acea clipă am simțit că mă înălțam pe un vârf de munte, de unde nu aveam decât înaltul cerului și fundul pământului. Astfel, am înțeles că trebuie să acționez ca un țăran energic, pe propria mea răspundere. Instinctiv, am luat emițătorul stației-radio din mâna lui tremurândă și, sub privirile aprobatoare ale lui Aurel Duma, am început să vorbesc în clar, fără să mai respect codificarea comunicărilor (pe care le cunoșteam doar parțial!).

Am repetat cerința factorului politic de a fi pus urgent în aplicare *„Planul de acțiune în situații deosebite”* și de a trimite militari la sediile obiectivelor de importanță deosebită și în toate locurile unde era nevoie de ajutor pentru salvarea oamenilor.

Ofițerul respectiv a insistat asupra comunicării efectivelor care trebuiau trimise la sediile obiectivelor de importanță deosebită. Atunci, sub privirea mirată a lui Aurel Duma, am stabilit, cu de la mine știință, acele efective: *„Trimiteți o companie la Primăverii 50”* (reședința președintelui țării), o companie la Comitetul Central, o companie la Consiliul de Stat (Palatul Regal), o companie la

Palatul „Victoria” (sediul Ministerului de Externe), o companie la Mitropolie (unde era și sediul Marii Adunări Naționale). Am stabilit efectivele respective instantaneu, deși nu știam dacă respectivul Comandament putea să le trimită pentru a acționa în locurile și zonele indicate.

Ofițerul n-a mai cerut alte explicații, dar s-a simțit dator să mai afle, întrebând „în clar”, „Cine a dat ordinul?” respectiv: „Locotenentul David Aurel din garda personală a Președintelui țării”.

Aurel Duma nu-și revenise încă din șocul care îl afectase profund. Continua să se miște în stânga și-n dreapta prin acea cameră răvășită de cutremur. El era în acel moment cel mai înalt reprezentant al partidului și statului român implicat direct în gestionarea unei situații de criză și știa că va răspunde direct în fața „Tovarășului” pentru modul în care a acționat. Se ținea de cap cu ambele mâini, vorbea singur și ne ruga să transmitem urgent ordinul de acțiune „și la Miliție”, „și la Pompieri” „și la Salvare” „și la spitale” „și la ITB”, „și la Primărie”, „și la Gărzile Patriotice” și la alte instituții care-i veneau în minte.

Astfel, dispecerul de serviciu a început să apeleze indicativele instituțiilor obligate să intervină într-o astfel de situație îngrozitoare. Însă, n-a mai fost nevoie de alte căutări, pentru că în clipele următoare, de afară s-au auzit sirenele mașinilor de la „Salvare” trecând ca fulgerul prin Piața Palatului. Ele se deplasau spre locurile unde fuseseră localizați oameni care aveau nevoie de ajutor de urgență. După câteva clipe, prin ferestrele din care zburase în țândări toată sticla, am auzit sirenele echipajelor de Miliție, pe Calea Victoriei. Ofițerii de pe echipaje transmiteau, prin gigafon, oamenilor care alergau buimăciți, să nu intre în panică, să se depărteze de pereții clădirilor, să se îndrepte spre parcul Cișmigiu și spre alte parcuri apropiate de locuințele lor, pentru a fi feriți de noi căderi de ziduri ale clădirilor.

În acea mare nenorocire, care a făcut să plângă pământul țării, odată cu oamenii săi, m-am simțit cu adevărat util, pentru că mulți bucureșteni, în marea lor durere și disperare, au făcut apel la „băieții de la Tovarășul” pentru a-i ajuta în acțiunea de salvare de vieți omenești. Ulterior, ofițerii Direcției de Securitate și Gardă au devenit „Băieții de la a 5-a” - adică „de la Direcția a V-a”, un nume de botez cu apă rece, fără agheasmă, care a rămas în uz până în 22 decembrie 1989!

F.T.: *Ați lucrat 15 ani în Direcția a V-a. Din perspectiva celor 25 de ani care au trecut de la evenimentele din decembrie 1989, credeți că ați pățit pe drept sau pe nedrept?*

A.V.D.: Atunci m-am aflat într-un loc incandescent, în care, dacă nu eram eu, un copil de țăran, era cu siguranță altcineva, poate mai deștept și mai puternic. Eu am acționat potrivit legii, așa cum am fost instruit și educat. Am suportat cu destulă putere și tact carpatin rigorile vremurilor noi și am trecut cu înțelegere printr-un loc de unde se vede încețoșat lumina cea naturală. Am revenit în societatea românească renăscută, printr-un joc al destinului, cu bucuria nespusă de a vedea că după mine au venit nepoții, care așteaptă să le povestesc cine am fost și ce am făcut...

a consemnat **Col. (r) Filip Teodorescu**

OPOZIȚIA OAMENILOR DE CULTURĂ FAȚĂ DE REGIMUL CEAUȘESCU

1. EXPRIMARE DE INTENȚIE ȘI CÂTEVA PRECIZĂRI

În peste 25 de ani de la răsturnarea lui Nicolae Ceaușescu și înscrierea României pe calea dezvoltării democratice, **nu a fost publicat un studiu cuprinzător privind opoziția oamenilor de cultură față de regimul Ceaușescu**, temă deosebit de complexă și, totodată, foarte importantă, cu atât mai mult cu cât din rândul acestei categorii de persoane s-au ridicat după Revoluție mulți oameni politici, formatori de opinie, exponenți de vârf ai societății civile.

În absența unui asemenea studiu, realizat de pe poziții obiective și morale, **tema privind opoziția oamenilor de artă și cultură față de comunism în general și de regimul Ceaușescu în special continuă să fie marcată de subiectivism, abordări trunchiate și chiar de dezinformare.**

La nivel general, se merge, de regulă, pe minimalizarea opoziției oamenilor de cultură, a intelectualilor pe un plan mai larg, față de regimul Ceaușescu, pornindu-se de la realitatea că România a fost una din puținele țări comuniste est-europene unde, cu toate eforturile depuse din exterior, nu s-a reușit coagularea unei mișcări contestatar-disidente care, prin acțiunile sale, să zguduie din temelii regimul comunist.

La nivel individual, în schimb, punctele de vedere privind pozițiile anticomuniste și/sau anticeaușiste ale unor personalități culturale sunt contradictorii, de multe ori acut divergente. Pe de o parte, unii oameni de cultură ori apologeții lor exagerează semnificația și impactul real al unor atitudini proprii, iar pe de alta le minimalizează pe cele ale adversarilor lor. Avem în vedere nu doar adversarii politici, de regulă conjuncturali, ci mai ales pe cei care fac parte din alte curente, orientări estetice, cunoscut fiind faptul că în cultura românească, și nu numai, persistă profunde asperități și animozități, ce țin de modul diferit de a înțelege și aborda actul creației literar-artistice și, de ce nu, de personalitatea complexă a acestei categorii de intelectuali, care transcende regimurile politice.

Urmare firească a absenței unei evaluări obiective și oneste a poziției avute în cadrul sistemului comunist, de obște în ansamblu și de oameni de cultură individual sau în grup – demers extrem de dificil după cum am mai afirmat –, **societatea românească este încă bombardată cu multe mituri și legende și pe această temă**, dintre care este foarte greu să fie decelat adevărul.

În plus, persistă încă numeroase și serioase semne de întrebare, fără înlăturarea cărora nu se va putea realiza pe deplin atât de invocata însănătoșire morală, la nivel de individ și, în final, la cel național. Am în vedere, **mai ales, întrebări de genul:**

- au fost oamenii de cultură români, intelectualii în general, mai lași decât confracții lor cehi, unguri, polonezi, ruși?;

- de ce nu au apărut în mediul cultural românesc exponenți anti-comuniști de statura și carisma unor Vaclav Havel, Andrei Zaharov, Alexandr Soljenițîn?;

- a fost, realmente, cenzura ideologică atât de puternică în România, cât să explice puținătatea opiniilor critice la adresa sistemului comunist ajunse la public? Cum se explică, atunci, slaba propensiune a intelectualilor români la variantele alternative de exprimare de tip *samizdat*, folosite consistent în alte țări comuniste, îndeosebi în Polonia și URSS?;

- a fost, într-adevăr, Securitatea română mai represivă, comparativ cu suratele sale din celelalte țări ex-comuniste ? Cum se explică faptul că, după 1964, nici un membru al uniunilor de creație nu a fost condamnat pentru delictе politice?;

- care a fost rolul real al serviciilor de informații străine, atât din Vest, cât și din Est, la stimularea și susținerea atitudinilor contestatatoare ale oamenilor de artă și cultură? Cum se explică faptul că majoritatea persoanelor din această categorie care au inițiat ori preconizat acțiuni publice de protest față de regimul Ceașescu au făcut obiectul preocupărilor informative ale Contraspionajului (anti-NATO, anti-KGB și anti-maghiar)?

Evident, lista întrebărilor de acest gen, care sunt de natură să preocupe pe un analist și lector de bună credință, este mult mai lungă.

În context, cred că **un demers util îl poate reprezenta analiza opoziției oamenilor de cultură față de regimul Ceașescu prin prisma documentelor Securității și a memoriei profesionale**. În opinia mea, orice analiză a unor teme cu impact social-politic major din perioada comunistă

trebuie să pornească de la documente (constituție, legi, alte documente oficiale), între care cele produse de serviciile de informații cu competențe legale dețin un rol aparte.

Doresc să precizez că prin **sintagma „documentele Securității”** am în vedere produsele informative finite rezultate în urma activităților specifice de culegere, completare, verificare, documentare, evaluare și valorificare a informațiilor și nu informații aflate în fază de laborator.¹

Revenind la demersul editorial în sine, doresc să precizez că el vizează, în primul rând, publicul larg, deoarece, din perspectivă istorică, acesta este cel mai exigent și obiectiv analist. Demersul nu s-ar fi produs dacă vreun organism de stat, civic sau științific ar fi manifestat interes față de percepția și memoria profesională a cadrelor de informații care au avut tangență, cât de cât, cu evenimentele din epocă.

Precizez, din această fază, că doresc să prezint date și informații despre opoziția oamenilor de cultură față de regimul Ceaușescu care se regăsesc în documentele Securității sau în memoria profesională proprie, precum și a unor colegi. În baza acestora, voi formula puncte de vedere cu privire la premise și acțiuni interne și externe care au determinat și/sau stimulat conduita opoziționistă a unor creatori de literatură și artă, modalitățile concrete de materializare a acestora, strategia adoptată de Securitate față de oamenii de cultură și grupurile externe care acționau în scop incitator. Voi prezenta referiri concrete mai ales din plaja competențelor profesionale ale serviciului și unității în care mi-am desfășurat activitatea informativ-operativă între anii 1975 – 1989.²

Pentru conturarea unei imagini de ansamblu, în măsura nevoilor analitice, voi apela și la surse publice, fie ele documente, studii sau lucrări memorialistice. De o deosebită utilitate îmi este publicarea unui volum important de documente ale Securității privind problematica abordată de către Serviciul Român de Informații (*Cartea Albă a Securității*, mai ales vol. V – *Istorie literare și artistice*, 1969 – 1989, Editura Presa Românească, 1996) și CNSAS (*Securitatea – Structuri/cadre, obiective și metode. 1948 – 1989*,

¹ Detalii pe această temă am prezentat în materialul „*Memorialistica profesională – scop și motivație*”, apărut în *Vitralii – Lumini și umbre*, martie – mai 2014, pp. 87-92.

² Serviciul 5 din cadrul Direcției I – Informații Interne care avea în competență activitatea informativ-operativă antisubversiune în rândul persoanelor din domeniile artei, culturii, presei, sănătății și justiției.

Editura Enciclopedică, 2006; *Arhivele Securității*, 2004 – 2006; *Intelectuali români în arhivele Comunismului*, 2006; *Partiturile Securității – Directive, ordine, instrucțiuni 1947 – 1987*, 2007, toate apărute la editura Nemira).

Voi apela și la documentele extrase din propriile dosare de securitate și publicate de unii oameni de artă și cultură, precum și la cele incluse în alte lucrări. O sursă bogată în referiri concrete la documente ale Securității privind oameni de artă și cultură din țară și din emigrație o reprezintă lucrarea lui Mihai Pelin intitulată *Operațiunile Melița și Eterul, Istoria Europei Libere prin documente de securitate*, Ed. Compania, București, 2007.

Având în vedere că memoria profesională trebuie înțeleasă ca o sumă a memoriilor individuale ale cadrelor de informații cu percepții relevante despre același domeniu/fenomen/situație, țin cont și de punctele de vedere exprimate de alți colegi de breaslă. În primul rând, au fost luate în considerare opiniile exprimate public (studii, lucrări memorialistice, interviuri etc.) de reputați specialiști în informații, dintre care, cu deosebită considerație, se cuvine a fi menționați colonel (r) Filip Teodorescu, colonel (r) Gheorghe Rațiu, maior (r) Radu Tinu, general de brigadă (r) Aurel Rogoian, colonel (r) Traian-Valentin Poncea, locotenent-colonel (r) Traian Stambert, colonel (r) Gheorghe Cotoman, colonel (r) Teodor Filip, lista fiind evident mai lungă.

De asemenea, am în vedere și punctele de vedere aparținând unor analiști buni cunoscători ai domeniului informativ, respectiv prof. univ. dr. Cristian Troncotă, dr. Radu Alexandru Timofte, dr. Alex. Mihai Stoenescu, Mihai Pelin, Ion Cristoiu.

Evident, acest demers, care se întemeiază preponderent pe informațiile Securității, va fi receptat în funcție de disponibilitatea analiștilor și simplilor lectori de a lua în considerare documentele produse de atât de hulita instituție. Personal, consider că informațiile Securității, cu toate inexactitățile pe care le pot cuprinde, rămân obiective și mai puțin marcate de zgura ideologică din epocă.

Înainte de a trece efectiv la lucru, resimt nevoia unor **precizări de ordin metodologic**.

- Voi aborda, relativ restrictiv, opoziția față de regimul Ceaușescu a oamenilor de artă și cultură, și nu în general a categoriei intelectualilor.

Această delimitare are la bază, pe de o parte, convingerea că problematica specifică domeniilor cultural-artistice este mai consistentă, coerentă și în multe privințe unitară, față de cea a intelectualității în general. Pe de altă parte,

„specializarea” mea informativ-operativă ține de zona cultural-artistică, în care m-am mișcat cu îndeletniciri profesionale o bună perioadă de timp.

Prin sintagma *oameni de artă și cultură* înțeleg persoanele implicate în creația literar-artistică și în administrarea bunurilor culturale, având în vedere membrii uniunilor și asociațiilor de creație literar-artistică (scriitori, artiști plastici, compozitori și muzicologi, cineaști, actori, regizori, soliști vocali, instrumentiști), profesioniști sau amatori, persoanele implicate în administrarea culturii (angajați ai Ministerului Culturii și ai inspectoratelor teritoriale, arhivari, custozii, muzeografi, organizatori de expoziții etc), ori în domenii adiacente culturii (învățământul filologic și artistic, cercetarea științifică specifică etc).

- Analiza întreprinsă se circumscrie perioadei Ceaușescu și nu regimului comunist în general, deoarece în multe privințe politica partidului și statului față de oamenii de cultură, ca și atitudinea/reacția acestora diferă substanțial față de epoca stalinistă.

- Etimologic, sintagmele *opозиție* și *disidență* au semnificații apropiate. Conform *DEX*, opозиția înseamnă împotrivire, opunere, rezistență, în timp ce disidența desemnează opinii diferite ale unor persoane față de acelea ale majorității. Disidența față de regimurile comuniste din blocul sovietic, conform Raportului Tismăneanu³, se referea la membrii marcanți ai partidului comunist care deviaseră de la ideologia oficială.

În România, datorită faptului că numărul persoanelor care au criticat deschis comunismul, asumându-și toate riscurile ce decurgeau de aici, a fost foarte mic, noțiunea de disident a fost folosită după 1989 și cu privire la persoane care nu și-au făcut niciodată publice opiniile critice, pe considerentul că nu au sprijinit politica partidului comunist.⁴

Pentru a evita această inconsecvență în ce privește accepțiunea de disident, care deseori este pus în discuție („așa-zis”, „pseudo-disident”), am preferat să uzitez în această analiză sintagma *opозиție*. Această opțiune se bazează și pe faptul că opозиția este mai cuprinzătoare decât disidența,

³ Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România – Raport Final, Ed. Humanitas, 2007

⁴ Op. cit. pag. 717

incluzând, pe lângă criticile deschise și directe la fundamentele comunismului, și alte modalități de împotrivire, opunere, rezistență.

După cum se va constata din analiza ce o voi face, majoritatea acțiunilor și atitudinilor deschise, individuale sau în grup, ale oamenilor de cultură din anii '70 și '80 vizau decizii și măsuri politico-administrative privind domeniul culturii și nu fundamentele regimului.

- Sintagma „*opoziția oamenilor de artă și cultură față de regimul Ceaușescu*” nu trebuie înțeleasă într-un sens generalizator. Ca în toate formele de organizare social-politică, și în perioada Ceaușescu oamenii de cultură, ca și intelectualii în general, s-au regăsit atât în interiorul elitei politice conducătoare, cât și în opoziție cu aceasta.

Având în vedere rolul și locul pe care îl au de regulă oamenii de cultură într-un regim autoritar/totalitar, consider că majoritatea intelectualilor din această categorie s-a plasat – măcar tacit – pe o poziție de distanțare și chiar de opoziție în perioada Ceaușescu, din ce în ce mai evidentă pe măsură ce accentuarea controlului ideologic asupra creației literar-artistice devenea tot mai deranjantă la nivel de obște și individ.

Analiza preconizată privind opoziția oamenilor de cultură față de regimul Ceaușescu va fi abordată, în viitoarele numere ale revistei noastre, din mai multe perspective. Îmi propun să relev, în principal, circumstanțele externe și interne, nemulțumirile și frustrările populației în general și cele specifice ale creatorilor de literatură și artă, strategiile externe vizând stimularea predispozițiilor contestatate și de revoltă interne, potențialul și acțiunile de acest gen ale altor categorii socio-profesionale, modalitățile concrete de manifestare a opoziției oamenilor de cultură și, în final, strategia activității de prevenire și/sau contracarare a unei mișcări contestatar-disidente în rândul acestora.

(urmare în numărul viitor)

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

CONDUCEREA ACȚIUNILOR MILITARE ÎN DECEMBRIE 1989

PE TIMPUL REPRESIUNII 16- 22 DECEMBRIE 1989

Consiliul de Apărare

În decembrie 1989, principalele probleme în domeniul apărării țării și asigurării securității statului, atât în timp de pace cât și în timp de război, ar fi trebuit rezolvate de Consiliul Apărării Republicii Socialiste România¹. Acest organism răspundea „pentru întreaga activitate în fața Comitetului Central al PCR și în fața Marii Adunări Naționale, iar între sesiunile MAN, în fața Consiliului de Stat”.²

Conform legii acesta avea următoarea componență:

- președinte- secretarul general al CC al PCR;
- membri: președintele Consiliului de Miniștri, ministrul Apărării Naționale, președintele Consiliului Securității Statului (din 9 aprilie 1972 devenit Departamentul Securității Statului), ministrul Afacerilor Interne, ministrul Afacerilor Externe, președintele Comitetului de Stat al Planificării;
- alți membri, desemnați de CC al PCR și numiți prin decret de către Consiliul de Stat
- Secretar: șeful Marelui Stat Major

Urmare a modificării la 28 martie 1974 a Constituției din 1965, odată cu instituirea funcției de președinte al R.S.R., acesta, conform prevederilor constituționale, a devenit comandant suprem al armatei și președintele Consiliului Apărării.³

În decembrie 1989, componența Consiliului Apărării era următoarea:

Președinte – Nicolae Ceaușescu

Membri - Constantin Dăscălescu, gen.col. Vasile Milea, gen. col. Iulian Vlad, Tudor Postelnicu, Ion Stoian, Ioan Totu, gen. lt. Ilie Ceaușescu, gen. Gheorghe Gomoiu.

Secretar - Gen. mr. Ștefan Gușă

Prin Legea nr. 14 /1972 se aduc modificări la atribuțiunile Consiliului Apărării, deosebit de important, din perspectiva evenimentelor din decembrie

¹ Legea nr. 5/1965, pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Apărării Republicii Socialiste România, art. 1

² Ibidem – art. 2

³ Constituția Republicii Socialiste România/1965, art. 74.

1989, fiind conținutul art. 8 lit.i: „examinează și propune MAN, respectiv Consiliului de Stat, proclamarea stării de necesitate”.⁴

Consiliile Județene de Apărare

În vederea coordonării și realizării măsurilor de apărare pe plan local, la județe, municipii, sectoare ale municipiului București, orașe și comune, funcționau consilii locale de apărare, care aveau sarcina de a soluționa problemele de apărare atât în timp de pace, cât și în timp de război.⁵ Consiliul județean (respectiv cel al municipiului București) de apărare era format din:

Președinte: primul secretar al comitetului județean de partid și președinte al comitetului executiv al consiliului popular județean, respectiv al municipiului București;

Membri: primul vicepreședinte al comitetului executiv al consiliului popular; secretarul comitetului executiv al consiliului popular; primul secretar al comitetului județean, respectiv al municipiului București al U.T.C.; comandantul militar al garnizoanei sau al unei unitați militare, desemnat de Ministerul Apărării Naționale; comandantul centrului militar, care era și secretarul consiliului local de apărare; șeful inspectoratului județean, respectiv al municipiului București, al Ministerului de Interne; șeful de stat major al gărzilor patriotice; șeful de stat major al apărării locale antiaeriene; comandantul grupului de pompieri; șefii direcțiilor județene, respectiv ale municipiului București, sanitare, PTTR și directorii sau împuterniciții regionalelor de cale ferată, ai întreprinderilor de transporturi auto și, după caz, ai celor aeriene și navale; șeful serviciului I al Consiliului popular județean, respectiv al municipiului București.⁶

Consiliile județene de apărare și cel al municipiului București erau subordonate și răspundeau pentru întreaga lor activitate față de comandantul suprem al forțelor armate, Consiliul Apărării al R.S.R.⁷

Conducerea represiunii

Acesta era cadrul legislativ în vigoare în decembrie 1989. Cel care va decide cum se va acționa împotriva manifestanților va fi Nicolae Ceaușescu, secretarul general al PCR, comandantul suprem al armatei și președintele

⁴ Legea nr. 14/1972 privind organizarea apărării naționale a Republicii Socialiste România, art. 8, lit. i

⁵ Ibidem, art.15

⁶ Ibidem, art.16

⁷ Ibidem art.16

R.S.R. Fără a respecta legislația în vigoare, acesta a aplicat experiența căpătată pe timpul reprimării mișcărilor studențești din 1956.

La 27 septembrie 1956, urmare a evenimentelor din Ungaria, Biroul Politic al Comitetului Central al P.M.R. a înființat la nivel central un comandament de criză sub conducerea lui Emil Bodnăraș, membru al Biroului Politic, din care mai făceau parte: Nicolae Ceaușescu, secretar al P.M.R.; Alexandru Drăghici, ministru al Afacerilor Interne; Leontin Sălăjan, ministrul Forțelor Armate. Acest comandament avea dreptul de a ordona deschiderea focului.⁸ De asemenea, la nivel local, s-a ordonat constituirea unor comandamente politico-militare care să coordoneze reprimarea drastică a tuturor mișcărilor protestatare. Comandamentul constituit pentru înăbușirea mișcărilor studențești de la Timișoara a avut următoarea componență: Martin Isac, prim-secretar al Regiunii; col. Vasile Negrea, șeful Securității Banat; gen. Marcu Stan, comandantul Trupelor de Grăniceri; gen. Marin Dragnea, comandantul Garnizoanei Militare.⁹

Începând cu 16 decembrie 1989, Nicolae Ceaușescu conduce nemijlocit executarea represiunii. Abia în 17 decembrie 1989, între orele 16.00-17.00, în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al CC al PCR, acesta obține aprobarea acestui for politic pentru „punerea trupelor în stare de luptă” și acționarea fără nicio discuție, „oriunde se încearcă vreo acțiune”, pentru lichidarea radicală a acesteia¹⁰. În perioada 18-20 decembrie 1989, când Nicolae Ceaușescu s-a aflat în vizită oficială în Iran, conducerea a fost asigurată de Elena Ceaușescu, Manea Mănescu și Emil Bobu.

Cu încălcarea flagrantă a prevederilor legale, președintele R.S.R. va proclama starea de necesitate în județul Timiș la 20.12.1989, ora 20.30¹¹ și la nivelul întregii țări la 22.12. 1989, ora 10.51.¹²

⁸ WIKIPEDIA – Mișcările studențești din București din anul 1956

⁹ Teodor Stanca – Mișcările studențești anticomuniste din central universitar Timișoara. 30-31 octombrie 1956, afdpr.ro, 24 octombrie 2011

¹⁰ Dr. Alecsandru Duțu – Revoluția din decembrie 1989. Cronologie, Ed. Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989, București, 2006, pag.110.

¹¹ Ibidem, pag.148.

¹² Ibidem, pag.187.

Abia în 21 decembrie 1989, ora 18.00, pentru a lichida rapid situația din București, Nicolae Ceaușescu ordonă intrarea în funcțiune a unui comandament unic, condus de el însuși, având următoarea componență: gen. col. Vasile Milea, ministrul Apărării Naționale; Tudor Postelnicu, ministru de Interne; ministru secretar de stat la Interne, gen. col. Iulian Vlad; col. Cornel Pârcălăbescu, șeful de stat major al Gărzilor Patriotice. Secretar al Comandamentului Unic a fost numit Silviu Curticeanu.¹³

La nivel județean, începând cu 17 decembrie 1989, intră în funcțiune consiliile județene de apărare. Pentru a fi sigur că măsurile ordonate se execută întocmai, Nicolae Ceaușescu (în ziua de 17 decembrie) și Emil Bobu, Manea Mănescu și Silviu Curticeanu (în ziua de 18 decembrie) dispun trimiterea unor membri ai C.P.Ex. în localitățile unde se presupunea că ar putea avea loc manifestații. Excepție face județul Sibiu, unde prim secretar era Nicu Ceaușescu, loialitatea acestuia fiind în afara oricărei discuții. Aceștia, împreună cu membrii consiliilor județene de apărare, vor constitui comandamente care vor funcționa în sediile comitetelor județene de patid.

Compunerea comandamentelor care au organizat și condus represiunea în decembrie 1989 a fost următoarea:

Municipiul Timișoara

Reprezentanți C.P.Ex.: Gen. Col. Ion Coman, conducătorul represiunii; Cornel Pacoste; Ilie Matei;

Reprezentanți ai M.Ap.N.: gen. Mr. Ștefan Gușă, gen. lt. Victor Atanasie Stănculescu, gen. lt. Mihai Chițac, gen. mr. Florea Cârneanu, grupa operativă a M.St.M., grupa operativă a Armatei a 3-a;

Reprezentanți ai Ministerului de Interne: gen. Constantin Nuță, gen. Velicu Mihalea (cu o grupă operativă – Miliție); gen. Emil Macri, col. Filip Teodorescu (cu o grupă operativă – Securitate);

Procuratura Generală: Gheorghe Diaconescu

Departamentul Cultelor: Ion Cumpănașu

Ministerul Justiției: Bracaciu Nicolae

Ministerul Tineretului: Ioan Toma

Consiliul județean de apărare – Radu Bălan, prim secretar al Comitetului Județean PCR.; col. Constantin Rotariu, comandantul garnizoanei

¹³ Ibidem, pag. 171

Timișoara; col. Ion Popescu, șef al Inspectoratului Județean al MI; col. Cristea Petre, șeful Staului Major al Gărzilor Patriotice.

Municipiul Cluj-Napoca

Reprezentant CPEX: Constantin Nicolae

Consiliul Județean de Apărare: Ioachim Moga, prim secretar al Comitetului Județean PCR; gen. mr. Iulian Topliceanu, comandantul garnizoanei Cluj-Napoca; gen. Ioan Șerbănoiu, șef al Inspectoratului Județean al MI; lt.col. Gheorghe Ivan, șeful Statului Major al Gărzilor Patriotice.

Municipiul Arad

Reprezentant CPEX: Cornel Pacoste(18-19 decembrie), Ilie Matei (20-22 decembrie);

Consiliul Județean de Apărare: Elena Pugna, prim secretar al Comitetului Județean PCR; mr. Dumitru Marcu, comandantul garnizoanei Arad; col. Grigore Sălceanu, șef al Inspectoratului Județean al MI; lt.col. Dumitru Stranschi, șeful Statului Major al Gărzilor Patriotice.

Municipiul Brașov

Reprezentant CPEX – Gheorghe Pană

Consiliul Județean de Apărare: Petre Preoteasa, prim secretar al Comitetului Județean PCR; gen. mr. Ion Florea, comandantul garnizoanei Brașov; gen. mr. Gheorghe Zagoneanu, șef al Inspectoratului Județean al MI; lt.col. Iancu Dragnea, șeful Statului Major al Gărzilor Patriotice .

Municipiul Târgu Mureș

Reprezentant CPEX: Miu Dobrescu

Consiliul Județean de Apărare: Viorel Ingreț, prim secretar al Comitetului Județean PCR; col. Constantin Cojocar, comandantul garnizoanei Târgu Mureș; col. Nicolae Iftimie, șef al Inspectoratului Județean al MI;

Municipiul Sibiu

Consiliul Județean de Apărare: Nicu Ceașescu prim secretar al Comitetului Județean PCR; lt.col. Aurel Dragomir, comandantul garnizoanei Sibiu; col. Iulian Rotariu, șef al Inspectoratului Județean al MI; col. Dumitru Radu, șeful Statului Major al Gărzilor Patriotice .

Desființarea Consiliului Apărării

Consiliul Apărării și Consiliile Județene de Apărare își încetau activitatea *de facto* chiar în ziua de 22 decembrie 1989. Confirmarea acestui fapt o va face Ion Iliescu prin *Comunicatul către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale* din seara zilei de 22 decembrie 1989. Legal, aceste instituții vor fi desființate în ziua de 26 decembrie 1989 prin publicarea în Monitorul Oficial al României, anul I, nr. 4 a Decretului-lege nr. 1.

DUPĂ 22 DECEMBRIE 1989

Înființarea Consiliului Militar Superior

La 22 decembrie 1989, după ora 12.09, toate instituțiile politice și administrative s-au autodizolvat. Singura instituție rămasă în funcție și stăpână pe situație era Armata Română. Omul momentului devine gen. lt. Victor Atanasie Stănculescu, care la sediul M.Ap.N., între orele 12.09 și 16.00, ia toate măsurile pentru respectarea planului privind înlăturarea lui Nicolae Ceaușescu și preluarea puterii de către gruparea agreată și susținută de Moscova. Acesta face posibilă izbucnirea conflictelor între armată și securitate, în principal prin elaborarea și transmiterea, la ora 13.30 a N.T. nr. 39, prin care se ordona ieșirea militarilor din cazărmi „*pentru paza unor obiective importante, la solicitarea noilor autorități în curs de instalare*”. Această notă telefonică conține o prevedere suspectă: subunitățile aflate în astfel de misiuni „*să nu tragă decât în situația în care sunt atacate de grupuri înarmate cu arme de foc*”.¹⁴ Niciodată generalul nu se va referi, în numeroasele relatări despre implicarea sa în aceste evenimente, la informațiile pe care le-a avut atunci când a prevăzut că militarii vor fi atacați de forțe necunoscute înarmate. La ora 14.15, gen. lt. Victor Atanasie Stănculescu va ordona trimiterea de forțe aparținând unor unități militare cu tehnică blindată la diferite obiective din București. Dispozitivul va fi realizat până la ora 17.00.¹⁵

De asemenea, deși gen. mr. Ștefan Gușă ordonă, în intervenția de la ora 15.30 la televiziune, retragerea în cazărmi a elevilor de la școlile militare și a celorlalți militari din Sibiu¹⁶, gen. lt. Victor Atanasie Stănculescu ordonă continuarea atacurilor asupra obiectivelor aparținând M.I.¹⁷

¹⁴ Remus Macovei – La revoluție se și moare, nu-i așa?, Ed. Boldaș, Constanța, 2009, pag.73.

¹⁵ Sergiu Nicolaescu – Cartea revoluției române, decembrie 1989, Ed.Ion Cristoiu, București, 199, pag. 533

¹⁶ Dr. Alecsandru Duțu – Op cit., pag.207

¹⁷ Alexandru Mihai Stoenescu – Istoria loviturilor de stat în România, vol.IV(II), Ed. RAO, București, 2005, pag 530.

În aceeași perioadă, la televiziune se adună „absolut întâmplător”, Ion Iliescu, Petre Roman, Silviu Brucan, gen. col. Nicolae Militaru, Sergiu Nicolaescu, Mircea Dinescu, care își expun punctele de vedere referitoare la evenimentele în curs de desfășurare. Un căpitan oarecare, Mihai Lupoi, are două intervenții deosebit de interesante. La ora 14.50 anunță: *„Armata, pentru moment... deci ca un interimar... au hotărât ca să preia frâiele, să fie comandant tovarășul general colonel Nicolae Militaru... De aceea, rog toate trupele să asculte ordinele acestui general-colonel... Comandantul armatei, gen. col. Militaru, a dat ordin.... ca toate unitățile să se retragă în cazărmi... Deci nu uitați că sunteți militari și comandantul vostru actual v-a dat ordin să intrați în cazărmi”*.¹⁸ Cine erau cei care au hotărât nu ne spune domnul căpitan Lupoi. Ne spune însă Mihai Bujor Sion: *„Se ia hotărârea ca Iliescu să plece la C.C. Apar și câțva militari. Remarc un general bine îmbrăcat, reținut față de ceilalți, tensionați și zgomotoși. Dă niște ordine. Unul întreabă: Cine sunteți dumneavoastră? Din spatele meu, cineva hotărât – Este viitorul ministru al apărării, generalul Militaru”*.¹⁹

Între 15.30 – 17.00, căpitanul Mihai Lupoi prezintă următoarea comunicare din partea Comitetului Apărării Naționale: *„Din cauza situației create s-au luat niște măsuri speciale pentru a se putea controla și apăra Radioteleviziunea, sediul CC, sediul Palatului RSR, și telefoanele.... Într-un timp foarte scurt, trupele de parașutiști vor asigura paza Comitetului Central și a Radioteleviziunii... De asemenea, am fost anunțați de generalii care asigură acest Comitet ca populația din întreaga țară să creeze condiții trupelor de blindate și de tancuri, respective celor care se îndreaptă spre Pitești și Târgoviște, să reintre în cazărmi”*. Pentru prima dată aflăm de existența unui Comitet al Apărării Naționale. Nu știm ce generali fac parte din acest comitet, din inițiativa cui s-a înființat și unde funcționează. De asemenea nu se cunosc evenimentele care au impus luarea unor astfel de măsuri. În țară era încă liniște.

La ora 16.00, la sediul M.Ap.N. are loc o întâlnire la care participă:

Din partea revoluționarilor: Ion Iliescu, Petre Roman, Gelu Voican Voiculescu, Constantin Ispas, Mihai Montanu, Ion Crețu, Florin Velicu, gen. col. Nicolae Militaru.

¹⁸ Dr. Alecsandru Duțu – Op Cit., pag. 205

¹⁹ Xxx – Televiziunea Română în direct, pag.220

Din partea M.Ap.N.: gen. mr. Ștefan Gușă, gen. lt. Victor Atanasie Stănculescu, gen.lt. Mihai Chițac, gen. lt. Gheorghe Logofătu, gen.lt. Iosif Rus, gen.lt. Nicolae Eftimescu, gen.lt. Traian Dafinescu²⁰, gen. lt. Ion Hortopan, comandor Petre George, col. Gheorghe Popescu, col. Nicolae Popescu.²¹

Din partea M.I.: – gen. mr. Grigorie Ghiță (comandantul trupelor de securitate-militie), col. Gheorghe Rațiu (șeful Direcției I a Securității), lt.col. Gheorghe Stan (adjunctul șefului Direcției a II-a Securitate), gen. mr. Romeo Câmpeanu (adjunctul șefului Inspectoratului General al Miliției). Au mai fost prezenți col. Gheorghe Ardeleanu și mr. Costică Dogaru.

S-a discutat înființarea unui organism de conducere, a cărui denumire nu a fost stabilită cu fermitate, una din propuneri fiind „Frontul Salvării Naționale”, care urma „să-și asume misiunea exercitării prerogativelor administrației și puterii de stat”.²² Ion Iliescu a propus înființarea unui Comandament Militar Unic, care să își desfășoare activitatea în subordinea viitorului organ de conducere.²³ Conform gen. lt. Mihai Chițac, acest comandament s-ar fi înființat din inițiativa lui Petre Roman.²⁴

În seara zilei de 22 decembrie 1989, în jurul orei 22.30²⁵, Ion Iliescu a citit Comunicatului către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale²⁶ prin care se anunță:

- s-a hotărât înființarea Frontului Salvării Naționale, care se sprijină pe armata română;
- dizolvarea tuturor structurilor de putere ale clanului Ceaușescu;
- demiterea guvernului;

²⁰ Dr. Alecsandru Duțu – Op Citate, pag. 205

²¹ XXX – Armata Română în revoluția din decembrie 1989, Ed. Militară, București, 1994, pag.109-110

²² Alex Mihai Stoenescu – În sfârșit adevărul, Ed. RAO, București, 2009, pag.162

²³ Acesta va mai fi numit „**Comandament Militar Central al Revoluției**”, conform autorilor lucrării *Armata Română în Revoluția din Decembrie 1989*, ediția 1994, pag.110, „**Comandamentul Central al Revoluției**”, conform autorilor lucrării *Armata Română în Revoluția Română din Decembrie 1989*, ediția 1998, pag.161, „**Comitetul Militar Provizoriu al Revoluției**”, conform lucrării *Revoluția Română în direct*, pag. 214

²⁴ XXX – Televiziunea Română în direct, pag. 214

²⁵ Alți autori indică alte ore pentru desfășurarea acestui eveniment. Conform lui Sergiu Nicolaescu activitatea a avut loc la ora 21.00 – Cartea Revoluției Române. Decembrie 1989, pag. 534. Alecsandru Duțu afirmă că activitatea a avut loc la ora 23.00 – Cronologie. Revoluția din decembrie 1989, pag. 224.

²⁶ Monitorul Oficial al României, Anul I, nr.1, vineri, 22 decembrie 1989, pp 1-2

- Consiliul de Stat și instituțiile sale își încetează activitatea;
- întreaga putere în stat este preluată de Consiliul Frontului Salvării Naționale;
- lui i se subordonează Consiliul Militar Superior.

Înființarea legală a Consiliului Militar Superior se va face odată cu publicarea Decretului-lege nr. 2 din 27 decembrie 1989²⁷, legat de înființarea CFSN. Acest document la art.1, litera k, paragraful 2 prevede: „În subordinea Consiliului Frontului Salvării Naționale funcționează Consiliul Militar Superior”.

Compunerea Consiliului Militar Superior.

Nu există niciun document oficial care să prezinte componența Consiliului Militar Superior. Din relatările participanților la ședința de la sediul M.Ap.N. din 22 decembrie 1989 ora 16.00, aflăm că șeful Comandamentului Militar Unic ar fi fost gen. mr. Ștefan Gușă, ajutat de gen. mr. Grigorie Ghiță și gen. mr. Romeo Câmpeanu. Deosebit de important este faptul că în niciunul din interviurile acordate presei sau în depoziția în fața Comisiei Senatoriale pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989 gen. mr. Ștefan Gușă nu amintește că ar fi îndeplinit această funcție. Demnă de relevat este și acțiunea gen. lt. Nicolae Eftimescu, care deși participase la această adunare, transmite ministrului ungar al apărării, gen. Karpati, că generalul Stănculescu asigură conducerea armatei.²⁸

Adevăratul conducător al Comitetului Militar Unic, devenit ulterior Consiliul Militar Superior, a fost gen. col. Nicolae Militaru, care la sediul CC, încă din ziua de 22 decembrie 1989, orele 17.30, a făcut publică desemnarea sa în această funcție de către Ion Iliescu.²⁹ Va prelua efectiv comanda în dimineața zilei de 23 decembrie 1989.³⁰

Conform gen. lt. Mihai Chițac, din acest comandament făceau parte generalii și revoluționarii prezenți la sediul M.Ap.N. Acestuia i-ar fi revenit sarcina să organizeze, împreună cu Inspectoratul General al Miliției, apărarea localului Ministerului Apărării Naționale. În acest sens, în seara zilei de 22

²⁷ Ibidem, nr. 4, miercuri, 27 decembrie 1989, pag.2

²⁸ Dr. Alecsandru Duțu – Op Citate, pag.214.

²⁹ Alex Mihai Stoenescu – *Din culisele luptei pentru putere.1989-1990. Prima guvernare Petre Roman*, Ed. RAO, București, 2006, pag.96

³⁰ Ibidem, pag.97

decembrie a luat legătura cu gen. mr. Romeo Câmpeanu și cu col. Ion Suceavă, aflați la comanda I.G.M, colaborând la apărarea localului.³¹

Alex Mihai Stoenescu arată că din acest comandament au făcut parte foștii generali care, din clădirea CC sau de la sediul M.Ap.N., au coordonat represiunea în București din zilele de 21 și 22 decembrie 1989. Acestora li s-au adăugat gen. Romeo Câmpeanu de la Inspectoratul General al Miliției, gen. mr. Grigorie Ghiță, comandantul trupelor de securitate-miliție și col. Gheorghe Ardeleanu, comandantul USLA. Autorul nu face nicio referire la prezența în acest comandament a reprezentanților revoluționarilor³².

Structura și atribuțiunile Consiliului Militar Superior

Decretul-lege privind constituirea, organizarea și funcționarea Consiliului Frontului Salvării Naționale prevede în detaliu atribuțiile acestuia, modul în care își va desfășura activitatea și comisiile de specialitate organizate. Referitor la atribuțiile Consiliul Militar Superior acest document conține următoarele prevederi: „coordonează întreaga activitate a armatei și a unităților preluate de la Ministerul de Interne”.³³ Documentul mai specifică faptul că Ministerul Apărării Naționale exercită comanda unică asupra trupelor și mijloacelor de luptă ale țării. Alt document oficial care să prevadă atribuțiile, structura și modul de funcționare a Consiliului Militar Superior, la nivel central și județean, nu am identificat pe timpul documentării.

Spre deosebire de Consiliul de Apărare, al cărui președinte era conducătorul statului, Consiliul Militar Superior este condus de un militar, iar președintele Consiliului Frontului Salvării Naționale nu are nicio atribuție în domeniul apărării naționale³⁴. Consiliul Frontului Salvării Naționale, ca organ al puterii, are următoarele atribuții în domeniul militar:

- acordă gradele de general, amiral și mareșal, trecerea în rezervă și rechemarea în activitate a acestora;

- declară starea excepțională, mobilizarea generală sau parțială, precum și starea de război³⁵.

³¹ Xxx – Televiziunea Română în direct, pag.214

³² Alex Mihai Stoenescu – *Din culisele luptei pentru putere.1989-1990. Prima guvernare Petre Roman*, Ed. RAO, București, 2006, pag.96

³³ Ion Iliescu – *Revoluția Trăită*, Ed. Redacției publicațiilor pentru străinătate, București, 1995, pag.137

³⁴ Ibidem, pag138.

³⁵ Ibidem, pag. 137

Locul unde și-a desfășurat activitatea Consiliul Militar Superior

Majoritatea membrilor Comandamentului Militar Unic/Consiliului Militar Superior și-au desfășurat activitatea în sediul M.Ap.N.

Excepția este reprezentată de gen. Mr. Ștefan Gușă care, la cererea lui Ion Iliescu³⁶, se deplasează, în ziua de 22 decembrie 1989 începând cu orele 17.00, la sediul CC, de unde va încerca să conducă acțiunile militare, împreună cu gen. col. Iulian Vlad, având la dispoziție, pentru realizarea legăturilor, o autostație radio R.100, cu un echipaj format din doi subofițeri.³⁷ Acesta va reveni la sediul M.Ap.N. în dimineața zilei de 23 decembrie 1989. Odată cu demiterea abuzivă din funcția de Șef al M.St.M. (28 decembrie 1989)³⁸ acesta va fi exclus din Consiliul Militar Superior, în locul său fiind cooptat gen. col. Vasile Ionel.

Gen. mr. Grigorie Ghiță și gen. mr. Romeo Câmpeanu vor conduce forțele din subordine din sediile instituțiilor proprii, în strânsă colaborare cu generalii de la M.Ap.N. Col. Gh. Ardeleanu va coordona activitatea USLA, în ziua de 23 decembrie, de la sediul M.Ap.N.

Documente emise de Consiliul Militar Superior

Imediat după prezentarea la televiziune a Comunicatului către țară, în București sunt difuzate manifeste cu următorul conținut: „*Cetățeni și cetățene! Ostași! Revoluția poporului roman, care a înlăturat cea mai odioasă dictatură din istoria țării, a învins! Glorie veșnică celor care s-au jertfit pentru cauza victoriei revoluției! Trăiască eroicul popor român! Trăiască brava sa armată! Să urmăim, cu încredere, îndemnul Consiliului Frontului Salvării Naționale! Executați cu fermitate ordinele Consiliului Militar Superior!*”³⁹ Nu se cunoaște cine sunt cei care au redactat acest manifest, dar el aduce aminte, prin formă și conținut, de alte trei manifeste răspândite din elicopter, înainte de fuga dictatorului.⁴⁰ Ordinele/comunicatele emise de către Consiliul Militar Superior probabil nu au

³⁶ Alex Mihai Stoenescu – *Cronologia evenimentelor din decembrie 1989*, Centrul de Istorie a Românilor „Constantin C. Giurescu”, Ed. Rao, București, 2009, pag.215

³⁷ XXX – *Armata Română în revoluția din decembrie 1989*, Ed. Militară, București, 1998, pag.204

³⁸ Daniela Veronica Gușă de Drăgan – *Condamnat la adevăr. General Ștefan Gușă*, Ed. Rao, București, 2004, pag.16

³⁹ Dr. Alecsandru Duțu – Op. Cit., pag.226-227

⁴⁰ Alex Mihai Stoenescu – Op.cit., pag. 260

fost făcute publice. Am identificat un singur document emis de către acest organ de conducere la data de 30 decembrie 1989, având următorul conținut:

„Din împuternicirea Consiliului Frontului Salvării Naționale, Consiliul Militar Superior aduce la cunoștința întregului nostru popor următoarele: Armata, împreună cu Gărzile Patriotice și forțele de ordine, cu muncitorii din întreprinderi și instituții, cu eroicul nostru tineret, stăpânește pe deplin situația în toate zonele și localitățile țării. În București și în celelalte municipii, orașe și comune situația s-a normalizat. Cu totul izolat au mai avut loc unele manifestări ostile, datorate ultimelor elemente teroriste, iresponsabile, care încă nu au înțeles să se conformeze întocmai și în termenul stabilit prevederilor comunicatului Consiliului Frontului Salvării Naționale din 26 decembrie a.c. Deși cea mai mare parte din elementele teroriste s-au predat, au fost nimicite ori capturate, unii indivizi fanatici continuă să se dedea la acte criminale împotriva oamenilor pașnici, a obiectivelor militare și economice. Tribunalele militare extraordinare din capitală și din județele țării și-au desfășurat activitatea potrivit atribuțiilor stabilite și vor continua să judece toate cazurile de acte teroriste.

Facem un ultim apel: toți cei care nu s-au conformat până la această oră comunicatului Frontului Salvării Naționale din 26 decembrie să înțeleagă că, predându-se de bună voie, vor avea încă circumstanțe atenuante prevăzute de lege, în timp ce aceia care vor continua nesăbuit, irațional, să comită astfel de acte criminale vor fi judecați și condamnați conform procedurii de urgență.

Cetățeni ai României, aveți deplină încredere în capacitatea și forța armatei. Armata a fost și rămâne a poporului, alături de popor și, împreună cu acesta, participă și va participa nemijlocit la stabilirea liniștii și calmului, la normalizarea întregii vieți economice și sociale a țării.

Trăiască România liberă și democratică!”⁴¹

Comunicatul nu este semnat de către cel care era conducătorul acestui organism, generalul de armată Nicolae Militaru, care într-o perioadă scurtă de timp a fost activat, numit ministrul Apărării Naționale și avansat în grad.

Astăzi, acest document stârnește nedumerire. La 25 de ani de la acele evenimente, încă nu cunoaștem numărul și numele teroriștilor care s-au predat,

⁴¹ Alex Mihai Stoenescu – *Din culisele luptei pentru putere.1989-1990. Prima guvernare Petre Roman*, pag. 98-99

care au fost capturați sau nimiciți, și nici din ce structură au făcut parte. În condițiile în care procurorii militari nu au descoperit/dovedit și condamnat niciun terorist, singurul comunicat al Comitetului Militar Superior poate fi caracterizat ca fiind un act de dezinformare a populației asupra situației reale din țară.

Semnificativ, în aceeași perioadă, șeful rezidenței KGB din România⁴², gen. lt. Vasile Ionel, noul șef al M.St.M., afirma, într-o declarație oficială, reproducă de presa internațională, că teroriștii se regrupează în Carpați, „unde se dau în continuare lupte pentru anihilarea acestora”!⁴³

Specific acestei perioade este lipsa ordinelor scrise, comandantii de unități primind de regulă ordine verbale. Uneori ordinele veneau și de la televiziunea publică, transmise de „specialiștii militari” Cico Dumitrescu și Mihai Lupoi. Singurele ordine scrise identificate – A2/904 din 22.12.1989 și A2/5636 din 23.12.1989⁴⁴ sunt semnate de către gen. mr. Ștefan Gușă, la vremea respectivă încă șef al M.St.M.

Sabotarea activității Consiliului Militar Superior

Înființat pentru coordonarea acțiunilor tuturor forțelor militare, Consiliul Militar Superior a fost sabotat cu bună știință, încă de la înființarea sa.

La televiziune a funcționat, în paralel, un comandament militar din care s-a remarcat comandorul de rangul I Emil „Cico” Dumitrescu. Acesta, fără aprobarea șefului M.St.M., dar folosindu-se de numele acestuia, cheamă la București unități din țară pentru apărarea unor obiective precum M.Ap.N și televiziunea. „*M-a deranjat fantastic când acest individ și-a permis să cheme unități în numele generalului Gușă*”.⁴⁵ Șeful M.St.M. a încercat, dar nu a reușit, să anihileze acțiunea iresponsabilă de aducere în capitală a trupelor și blindatelor din partea de est a țării, soldată cu dezorganizarea sistemului de apărare a țării.

Tot din studioul televiziunii, crainicul Petre Popescu solicită, în jurul orei 15.15, venirea la sediul televiziunii a unității din Ploiești comandată de

⁴² Afirmatia aparține lui Victor Atanasie Stăculescu și a fost făcută în emisiunea „Misterele Revoluției” la Nașul TV.

⁴³ Alex Mihai Stoenescu – De la regimul comunist la regimul Iliescu, Ed RAO. București, 2008, pag.134

⁴⁴ Xxx – Jurnal de operații- Revoluția la Constanța, Observator/21.12.1997

⁴⁵ Daniela Veronica Gușă de Drăgan – Op.cit., pag320

căpitanul Ion Niculescu.⁴⁶ Absolut întâmplător acesta, comandant al Regimentului 7 Mecanizat, avea o strânsă legătură cu regizorul Sergiu Nicolaescu, care în ziua de 21 decembrie, vizitându-l la unitate, îi adresa celebra întrebare: „*Domnule căpitan, vrei să ajungi ministru?*”⁴⁷ Se pare că nimeni nu a cercetat cum ar fi putut numi regizorul Sergiu Nicolaescu un căpitan la conducerea M.Ap.N.

Comandanți incompetenți, panicați sau rău intenționați transmiteau la M.Ap.N informații false, parte din ele fiind prezentate și la televiziune. Exemplific doar cu câteva, transmise de Comandamentul Marinei: „*Mai multe elicoptere desantează tanchete la nord de Capu Midia (Vadu), sunt 20-30 de elicoptere*”; „*Aeroportul Mihail Kogălniceanu a fost înconjurat din trei părți de trupe de desant, din circa 30 de elicoptere*”; „*La Sfântu Gheorghe a început o debarcare*”.⁴⁸

Activarea, numirea în funcții de răspundere și avansarea unor generali aflați de mult timp în rezervă sau retragere, acuzați anterior de colaborare cu serviciile secrete rusești, a dus la instalarea unei atmosfere tensionate la nivelul conducerii M.St.M.

În perioada 22-25 decembrie 1989, deosebit de nocivă s-a dovedit a fi dezinformarea executată de personalul televiziunii, sub directă îndrumare a membrilor CFSN, constituiți în comandamentul de la etajul XI al televiziunii. Memorabil rămâne momentul intervenției președintelui CFSN, Ion Iliescu, în seara zilei de 23 decembrie: „*Datorită acțiunilor criminale ale unor bande de teroriști, instruiți special pentru lupta împotriva maselor populare și apărarea dictatorului, activitatea noastră nu s-a putut desfășura normal în cursul acestei zile. Am fost nevoiți să dăm prioritate acțiunilor coordonate de luptă împotriva teroriștilor. Existența acestor teroriști, a unor indivizi fanatizați, care acționează cu o cruzime fără precedent, trăgând în locuințe, în cetățeni, provocând victime în rândul militarilor, este încă o expresie elocventă a caracterului antipopular al dictatorului Ceaușescu. De fapt, trebuie să vă spunem că nu este vorba de un număr mare de elemente teroriste, dar aceștia sunt special instruiți și dotați pentru acțiuni de acest gen. În cele mai multe cazuri ei reușesc să îngreuneze activitatea unităților militare, pentru că teroriștii acționează din clădiri locuite, chiar din apartamente, ceea ce face dificilă folosirea tehnicii militare, intervenția armatei, care trebuie să evite cât*

⁴⁶ Alecsandru Duțu – Op. Cit., pag. 206

⁴⁷ Sergiu Nicolaescu – *Un senator acuză!*, Ed.PRO, București, 1996, pag.149

⁴⁸ Remus Macovei – Op. Cit., pag. 78-79

*mai mult pierderile în rândul cetățenilor... Teroriștii sunt organizați ca pușcași, dotați însă bine cu armament și instruiți în mod deosebit... De asemenea trebuie să vă spunem că teroriștii nu sunt în uniforme. Ei sunt civili. De multe ori caută să creeze confuzie, și-au pus banderole ca să fie confundați cu oamenii din formațiile de apărare organizate de cetățeni și creează astfel confuzii. Împușcă din orice poziție”.*⁴⁹

Transmiterea unor astfel de știri a influențat hotărâtor moralul militarilor din dispozitivele de pază, de la punctele de control sau aflați în misiuni de patrulare, determinând deschiderea precipitată sau nejustificată a focului, de multe ori victimele fiind civili care doreau să sprijine acțiunile militarilor.

La aceste aspecte mai trebuie relevată și acțiunea, dovedit criminală, a generalului Nicolae Militaru, care a provocat mai multe incidente soldate cu numeroase victime.

Comitetele Militare Județene.

Comunicatul către țară al C.F.S.N. prevedea înființarea în teritoriu a consiliilor județene, orășenești și comunale ale Frontului Salvării Naționale, fără a conține nicio referire la înființarea unor comitete militare la nivel județean. Totuși acestea s-au înființat și s-au implicat în conducerea acțiunilor militare.

Interesantă este mărturia profesorului Victor Iancu, din Baia Mare: „Prin 4 sau 5 ianuarie am participat la ședința (se țineau zilnic astfel de reuniuni) Comandamentului Militar Unic, care, de fapt, preluase puterea reală de la Consiliul F.S.N.”⁵⁰

La Constanța, în ziua de 22 decembrie, până la ora 17.00 se constituiseră patru organe de conducere. La „Casa Albă”, la sediul Inspectoratului Județean al MI, la sediul Miliției Municipiului, ele erau formate din revoluționari, iar cel de la Muzeul Marinei era format din ofițeri ai Comandamentului Marinei Militare. La sediul Inspectoratului Județean al MI și la sediul Miliției Municipiului, unde revoluționari nu au avut lideri autoritari, militarii și-au impus punctul de vedere, în jurul orei 18.00 acestea fiind luate sub controlul armatei. Cei de la „Casa Albă” au încercat să atragă conducătorii militari alături de ei, incluzându-i în organele de conducere ale C.F.S.N. pe comandorul Iordache Constantin și pe gen. mr. Popa George. Aceștia nu vor

⁴⁹ XXX – *Anul nou se naște în sânge*, Ed, Universal Pan, București, 1998, pag.283-284

⁵⁰ Alex Mihai Stoenescu – Op. Citate, pag. 98.

participa la niciuna din acțiunile organizate de acest organ. Abia în ziua de 24 decembrie, comandorul Constantin Iordache reușește să impună „democratic” un CFSN ușor de dirijat. În Constanța, în această perioadă, urmare a lipsei de colaborare între militari și revoluționari, s-a produs un număr însemnat de victime: 6 răniți, în 22 decembrie; 6 morți, 15 răniți, în 23 decembrie; 11 morți, 40 de răniți în 24 decembrie.

În ziua de marți, 26 decembrie 1989, în ziarul *Cuget Liber* apare un enigmatic Comunicat al Comandamentului Militar Județean, cu următorul conținut: „În scopul protejării vieții dumneavoastră, a locuitorilor municipiului și județului, este necesar să se respecte ordinul Comandamentului Militar al Județului Constanța ca, începând de astăzi, între orele 17.30 și 06.30, să nu circule mașini proprietate personală, pentru a facilita organelor de ordine reglementarea și controlul deplin ale situației actuale, demascarea celor care mai încearcă să compromită cuceririle revoluționare.”⁵¹ Comunicatul nu este semnat și nu am reușit, în urma discuțiilor purtate cu militarii și revoluționarii implicați în evenimente, să aflu cine este autorul lui.

O situație cu totul aparte se va consemna la Brăila, unde gen. mr. Marin Pancea, comandantul Centrului Militar Județean Brăila, constituie un Comandament Militar⁵² fiind împuternicit de către Nicolae Militaru. Acesta se prezintă ca fiind șeful Marelui Stat Major și pretinde că trebuie să coordoneze acțiunile din Muntenia, Moldova și Dobrogea.⁵³ La Brăila, urmare și a acțiunilor iresponsabile ale acestui dovedit agent sovietic, s-au înregistrat 42 de morți și 99 de răniți. Imediat după revoluție va fi promovat în funcție și avansat în grad.

Desființarea Consiliului Militar Superior

Nu există niciun document oficial din care să rezulte momentul în care Consiliul Militar Superior a fost desființat. Cel mai probabil, acest organ a fost desființat *de facto* odată cu demiterea și trecera în rezervă a ministrului apărării Naționale, gen. Nicolae Militaru, la 16 februarie 1990. Prin Apelul Comitetului de inițiativă al cadrelor militare din M.St.M. se solicită „trecerea în rezervă a gen. Nicolae Militaru și preluarea atribuțiilor de conducere de către un consiliu

⁵¹ Remus Macovei – Op. Citate, pag.146

⁵² Grigore Cartianu, Cristian Delcea, Mihai Voinea, Andrei Crăciun – *Teroriștii printre noi. Adevărul despre ucigașii revoluției*, Ed. Adevărul holding, București, 2011, pag . 105.

⁵³ XXX – Armata Română în revoluția din decembrie 1989, ediția 1998, pag.457.

format din generali și ofițeri necompromiși în revoluție”.⁵⁴ Imediat după acest moment vor apare, pe parcursul anului 1990, mai multe referiri la Consiliul Militar Superior al Armatei:

Lt. col. Mircea Chelaru propune ca ministrul apărării să fie ales de către Consiliul Militar Superior al Armatei și validat de președinte și parlament.⁵⁵

Gen. lt. Vasile Ionel - Consiliul Militar Superior al Armatei, M.St.M., comandamentele centrale desfășoară o amplă activitate de concepție⁵⁶

În ședința Consiliului Militar Superior al Armatei s-a stabilit în consens cu Comunicatul Guvernului din 14.06.1990, încetarea activității grupurilor contestatare și a obligat cadrele respective să revină în unitățile din care fac parte.⁵⁷

Joi, 27 septembrie 1990, în ședința Consiliului Militar Superior al Armatei s-a discutat despre înființarea asociațiilor cadrelor militare.⁵⁸

La 13 decembrie 1990 este adoptată Legea nr. 39 privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării.⁵⁹ Noul organ este creat pentru organizarea și coordonarea unitară a activităților care privesc apărarea țării și siguranța statului atât în timp de pace, cât și în timp de război.

Art. 11 al acestei legi are o prevedere surprinzătoare : „Articolul 8 din Legea nr. 14/1972, precum și orice alte dispoziții contrare prezentei legi, se abrogă”. Acest articol face referire la atribuții le Consiliului Apărării, care prin Decretul-lege nr. 1/1989, fusese desființat încă din 26 decembrie 1989.

CONCLUZII

În perioada 16 decembrie 1989, ora 21.30 – 22 decembrie 1989, ora 10.45, ca urmare a represiunii ordonate de Nicolae Ceaușescu au rezultat 162 morți și 1107 răniți⁶⁰. Potrivit altor surse, numărul victimelor este sensibil diferit. Astfel Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului prezintă cifra de 159 de morți⁶¹, cercetătorii Institutului Revoluției Române din Decembrie

⁵⁴ XXX – Adevărul, sâmbătă 17 februarie 1990, pag. 5

⁵⁵ Armata poporului nr.11(14), miercuri 14 martie 1990

⁵⁶ Armata poporului nr. 31(34), miercuri 1 august 1990

⁵⁷ Armata poporului nr. 32(35), miercuri 8 august 1990

⁵⁸ Armata poporului nr. 40(43), miercuri 26 septembrie

⁵⁹ Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 142 din 13 decembrie 1990

⁶⁰ Sergiu Nicolaescu – Cartea revoluției române, decembrie 89, Ed. Ion Cristoiu București, 1999, pag.566

⁶¹ Institutul de investigare a Crimelor Comunismului

1989 susțin cifra de 271 de martiri.⁶² Iar reprezentanții Ministerului Sănătății susțin cifra de 126 de morți.⁶³ În aceeași perioadă au fost reținute un număr de 760 de persoane.

Șeful statului, președintele Consiliului Apărării, a fost executat în urma unui rușinos proces politic, iar marea majoritate a membrilor acestui organism au fost judecați și condamnați.

În urma cercetărilor executate de către Procuratura militară, a fost condamnat un mare număr de conducători politici la nivel central și local, generali, ofițeri, subofițeri și militari în termen din toate structurile de apărare: M.Ap.N., M.A.I. și Securitate.

După 22 decembrie 1989, ca urmare a declanșării luptei pentru putere și a fenomenului diversionist – terorist, 942 de români vor plăti cu viața, iar alți 2252 vor fi răniți. Acesta a fost prețul accesului la putere a celor care, conform scenariului, trebuiau să asigure noua orientare politică socialist-democratică în România, aceștia și nu manifestanții din stradă care scandau „Fără comuniști!”

Foarte mulți își arogă cu vehemență responsabilitatea și meritul răsturnării vechiului regim. Antologică ar fi în acest sens declarația aiuritoare a lui Ion Iliescu: „Eu am făcut revoluția!”⁶⁴ Nimeni nu își asumă responsabilitatea morților și răniților de după 22 decembrie 1989.

Semnificativ este și faptul că niciun membru al Consiliului Frontului Salvării Naționale, al Consiliului Militar Superior sau Comitetelor Militare Județene nu a fost ucis sau rănit pe timpul desfășurării acțiunilor din această perioadă.

Niciun membru al Consiliului Frontului Salvării Naționale, al Consiliului Militar Superior sau Comitetelor Militare Județene nu a fost judecat sau condamnat. Procurorii militari au acuzat pentru victimele produse după 22 decembrie 1989, doar un număr mic de generali, ofițeri, subofițeri și militari în termen aparținând M.Ap.N., M.A.I. și Securității.

Din păcate nu au fost cercetați și sancționați principalii vinovați de victimele produse în această perioadă:

- civilii și militarii care au coordonat dezinformarea prin intermediul televiziunii;

- civilii și militarii care au ordonat deplasarea trupelor din țară spre București, prin intermediul televiziunii, și militarii vinovați de introducerea haotică a acestora în dispozitivele de apărare a diferitelor obiective;

⁶² Oana Ghiță – *Institutul Revoluției Române: 1166 de persoane au murit în Decembrie 1989*, AGERPRES/AS, 29 mai 2014

⁶³ Secretariatul de Stat pentru Problemele revoluționarilor

⁶⁴ *Ședință de foc la PSD. Cearță între Ioan Rus și Ion Iliescu.*, Realitatea.net, 27 noiembrie 2014

- militarii care au organizat apărarea M.Ap.N., Radioteleviziunii și Sediului C.C.;
- militarii care au ordonat și executat măcelul de la Sibiu și de la aeroportul Otopeni;
- militarii care au ordonat distribuirea armamentului la civili;
- militarii care au ordonat doborârea elicopterului care îi avea la bord pe generalii Nuță și Mihalea sau avionului AN-24 care zbura spre Belgrad;
- militarii implicați în transmiterea informațiilor false .

Mai grav este că marea majoritate a celor implicați în astfel de acțiuni au fost numiți în funcții de conducere ale statului român, au devenit „respectabili” politicieni sau prosperi oameni de afaceri, iar militarii au fost avansați succesiv în grade și funcții, mare parte din ei devenind generali cu multe stele.

Col. (r) Remus Macovei

NUNTĂ ÎN CER

Mai zilele trecute reflectam ce grea trebuie să fie misiunea de a forma un tânăr ofițer de informații în actualele condiții sociale, când venalitatea și corupția au devenit un flagel aproape scăpat de sub control, iar moralitatea tineretului a coborât cu mult sub ceea ce nu de mult se numea relații amoroase, devenind niște legături prozaice, fugare, simple legături carnale, față de care gingașa poveste de dragoste a lui Romeo și Julieta pare desprinsă dintr-o altă lume. Să nu uităm că în fiecare tânăr, fie chiar și ofițer de informații, se află în stare latentă un Romeo, sau o Julietă dacă este fată, iar în educația lor trebuie să existe grija ca să primeze tocmai această curățenie sufletească și morală atât de necesară pentru un ofițer de informații, care în activitatea lui va descoperi fața mai puțin plăcută a lumii în care trăim. Ei vor trebui să treacă pe lângă tot felul de tentații și capcane, și să înțeleagă ce pot face sau ce pot accepta, chiar dacă în aparență totul este nevinovat și normal.

Mi-am amintit de povestea tragică de dragoste, petrecută cu mulți ani în urmă, a unui tânăr ofițer venit de un an în Direcția noastră de Contraspionaj. Nu era dintre cei mai chipeși, dar se spunea despre el că-i un băiat muncitor, inteligent și serios, chiar posac. Și totuși, nu se știe prin ce întâmplare, a cunoscut o foarte tânără și frumoasă grecoaică, fiica unuia dintre imigranții politici greci care luptaseră în armata generalului comunist Marcos. După înfrângerea acestei armate de partizani, mulți combatanți greci s-au refugiat împreună cu familiile în România, guvernul nostru acordându-le azil politic și creându-le condiții de viață și de muncă optime. Deoarece ulterior s-a dovedit că serviciile de spionaj străine infiltraseră printre ei unii agenți, s-a hotărât ca membrii emigrației grecești să fie supravegheați informativ, cu alte cuvinte au devenit un obiectiv al Direcției de Contraspionaj.

Idila dintre cei doi tineri avansa tainic și sigur. Începuseră deja să-și facă planuri de viitor, ea îi povestea despre meleagurile ei natale inundate de lumină și scăldate de apele cu sclipiri de smarald ale Mării Egee, se și vedeau bronzându-se amândoi sub soarele arzător al bătrânei Elade, despre care tânărul citise atâtea prin cărțile de istorie. Tânăra grecoaică îi vorbea despre o căsuță albă ascunsă sub umbra chiparoșilor, ca un cuib numai al lor unde aveau să

trăiască liberi, departe de toate frământările din lume. După fiecare întâlnire, simțeau că momentele când se despărțeau erau tot mai insuportabile, iar orele până la următoarea întâlnire erau cele mai chinuitoare.

Într-un asemenea moment, tânărul i-a confiat unui coleg, de care era mai apropiat, despre povestea sa de dragoste și despre cât este de fericit că a întâlnit o asemenea fată. De fapt, acesta a fost momentul în care s-a declanșat drama: colegul i-a atras atenția că este bucuros pentru el, dar să fie atent că este o situație delicată, ea fiind totuși fiica unui emigrant. Brusc, tânărul și-a dat seama că afirmația colegului era întemeiată și că între el și iubita lui se strecura un obstacol la care nu s-a gândit. În fața legii, ea era o cetățeană străină și, după principiile de atunci, era incompatibilă căsătoria ei cu un ofițer de informații român. Tot mai frământat, multe săptămâni tânărul ofițer nu i-a spus nimic prietenei sale, lăsând-o să viseze la o căsnicie fericită. Ea renunțase chiar și la casa albă dintre chiparoși, doar să se știe alături de el în România.

Înțelegând că nu mai poate continua așa, la sfatul prietenului său, a cerut să iasă la raport la șeful serviciului care, aflând despre ce este vorba, a căzut pe gânduri și l-a întrebat dacă sentimentele lui pentru acea fată sunt chiar atât de serioase sau în final ar putea fi vorba de un capriciu. Ofițerul a confirmat categoric că ține enorm la ea și nu concepe să trăiască fără ea. Șeful serviciului a evitat să-l șocheze, punându-i în față adevărul, care era acela de a alege între cariera de ofițer și iubita lui. Pentru a câștiga timp de gândire, i-a spus că se va consulta cu șeful Direcției, ceea ce a și făcut. Ordinul a fost clar: în cel mai scurt timp întrerupe orice legătură cu fata sau, dacă nu, va fi trecut imediat în rezervă.

Informat despre această decizie, ofițerul, complet debusolat, a mai lăsat să treacă câteva zile, cumplite pentru el, timp în care s-a consultat cu fratele și cu părinții săi, al căror sfat a fost aproape la fel de categoric ca ordinul comandantului: „Fetei vei mai găsi, că ești tânăr, dar nu ai dreptul să-ți ratezi o carieră pentru prima fată care ți-a spus că te iubește”.

Lipsit de tact și poate de delicatețea necesară, când i-a spus fetei cum stau lucrurile și că vrea să-și păstreze calitatea de ofițer, ea a amuțit. Nu i-a făcut nici o scenă, nu a plâns, l-a privit lung în ochi, apoi a întors spatele și a plecat. După două zile, a fost scoasă înecată din lacul Herăstrău, iar un bilet găsit acasă nu a mai lăsat loc la alte presupuneri asupra motivului sinuciderii.

Când a aflat de sinuciderea iubitei sale, reacția ofițerului a fost similară cu a fetei când i-a spus că se vor despărți: nu a spus nimic, nu a comentat nimic ci doar, palid la față, s-a așezat la biroul său, iar după o jumătate de oră a plecat în oraș spunând că are o întâlnire. După un timp, unul dintre colegi, trecând pe lângă biroul lui, a observat o coală de hârtie cu câteva rânduri și în clipa următoare striga: „Băieți, ăsta a plecat să se sinucidă, vrea să se înece în aceeași apă cu iubita și să facă nunta în cer! Fuga după el”.

După o cursă infernală cu mașina, patru dintre colegi au ajuns la debarcaderul de la Herăstrău, unde barcagiul, speriat de năvala lor, le-a spus că în urmă cu vreo zece minute a dat o barcă unui domn cu semnalmente spuse de ei și chiar le-a arătat barca care ajunsese undeva în mijlocul lacului. Colegii au început să-l strige și chiar să urle la el, dar văzând că totul era inutil, s-au urcat repede în două bărci și au început să vâslească cu îndârjire ca să-l ajungă. Văzându-și colegii apropiindu-se, sinucigașul s-a ridicat în picioare, le-a făcut cu mâna în semn de „adio” și s-a aruncat în apă. Ajunși lângă barca goală, doi dintre colegi, buni înotători, s-au aruncat în apă căutându-l minute în șir prin apa tulbure și sălcie, dar nu l-au putut găsi. După câteva ceasuri, a fost găsit înecat la malul insulei din mijlocul lacului.

Când i s-a raportat evenimentul ministrului Alexandru Drăghici, acesta, iritat că-i deranjat pentru o asemenea problemă, a afirmat cu dispreț: „Pe oaia stearpă, mînc-o lupul” .

Nu știm dacă „tovarășul” ministru îi considera pe toți ofițerii oi, probabil nu vom afla niciodată.

Nu vreau ca aceste rânduri să aibă un caracter moralizator, am vrut doar să subliniez că un ofițer de informații și mai ales unul tânăr, trebuie uneori să-și cenzureze chiar și pornirile inimii și că el trebuie să devină un om ceva mai special, bine cuirasat împotriva tentațiilor, capriciilor și surprizelor vieții.

Col. (r) Hagop Hairabetian

DECEMBRIE 1989, LA TECUCI

Am lecturat cu atenție grupajul de articole din revista „Vitrării” nr. 21 privind evenimentele din decembrie 1989, pe care le apreciez în mod deosebit. Majoritatea acestora reprezintă mărturii ale unor profesioniști cu experiență îndelungată în munca informativă. Consider că ar fi de interes și unele aspecte petrecute atunci în municipiul Tecuci, județul Galați. Le voi reda din memorie.

În municipiul Tecuci, în după-amiaza zilei de 22 decembrie, pe fondul unor manifestări pașnice, au existat încercări de a provoca ofițerii de securitate care, ca militari, trebuiau să-și apere sediul și personalul aflat la datorie. Sediul Securității era în aceeași clădire cu sediul Miliției Municipiului, intrarea făcându-se atât prin spate, cât și pe la Miliție. Dintre persoanele adunate în fața Miliției Municipiului s-au desprins câteva, mai violente, care au intrat în curte și au încercat să pătrundă în sediul Securității, însă nu au reușit. Ușa din spate era încuiată, fiind asigurată și cu o bară metalică fixată pe mijloc. Au încercat să o deschidă introducând corpuri străine în broască, însă fără rezultat. Pe la Miliție nu puteau intra, accesul fiind asigurată cu pază înarmată.

Persoanele adunate în fața Miliției erau la început pașnice, dar începuseră să se alăture și altele. La un moment dat, se constituise o masă eterogenă formată mai mult din tineri, dar și oameni mai în vârstă, printre care și mulți romi, unii cunoscuți cu antecedente penale. Câteva persoane se aflau și în preocupările Securității. Lt. maj. S. Nicu de la Miliție a reușit să-i încoloneze și împreună au plecat spre Primăria Municipiului, ofițerul fiind în fruntea coloanei. S-au deplasat în liniște. Aceeași comportare au avut-o și la Consiliul local.

Eu mă aflu în Sala de așteptare la Evidența Populației când a apărut un cetățean, un anume Avram Ionel, lucrător la o întreprindere din oraș, cunoscut ca nemulțumit de salariu și foarte recalcitrant. Întrucât îl cunoșteam, l-am întrebat ce face la Miliție. Mi-a răspuns că este în misiune, vine de la CPUN, instalat în Primărie, pentru a rezolva niște sarcini primite de la acest organ. Urmărea ceva anume, fiindcă era atent la ofițerii și subofițerii care se mișcau

prin hol. După discuția purtată cu mine a mai stat foarte puțin în sala de așteptare apoi a plecat.

Într-una din zilele următoare, mă găseam tot la Evidența Populației, în anticameră, unde l-am întâlnit pe lt. col. Tatomir, șeful Gărzilor Patriotice pe municipiu, însoțit de doi civili înarmați (posibil subordonați). Cunosându-l, l-am invitat în biroul meu la o cafea, pentru a discuta fără să ne deranjeze cineva, mai ales că el începuse să povestească unele aspecte din oraș. A refuzat să urce la etaj unde aveam biroul. Am repetat invitația, dar a fost categoric în refuz. Altă dată, când venea pe la sediul Securității pentru rezolvarea unor probleme de serviciu, era mai lejer în discuții, mai apropiat, fără să aibă rețineri. De data aceasta, era crispat și temător, afirmând că *„ofițerii și subofițerii de la Securitate vor fi reținuți și anchetati”*. Nu a precizat când și pentru ce fapte. Probabil primise vreun ordin de la cineva? A specificat că vom discuta cu altă ocazie. Tot cu acest prilej a spus că, după părerea lui, este bine ca ofițerii și personalul de la Securitate să nu se mai deplaseze în oraș, chipurile pentru a evita contactul cu civilii, mai ales cu unii care ar putea fi periculoși. După această discuție, ne-am spus la revedere și am dat să ies pe ușă, când unul dintre cei doi însoțitori m-a oprit și întrebat cum de-mi permit să ies înaintea șefului apoi, adresându-se acestuia, l-a întrebat: cum de nu-l arestați? Ofițerul nu a spus nimic. Eu am încheiat discuția pe motiv că cei doi miroseau tare a alcool. Cele spuse de lt. col. Tatomir au fost confirmate și de lt. maj. Lupea Costache de la Miliție, care cu o zi înainte, pe holul sediului nostru, m-a oprit și mi-a spus că a fost convocat la CPUN, la Primărie, unde cineva l-a întrebat: Nu-l arestezi pe șeful din clădirea alăturată și chiar pe ceilalți care lucrează cu el? I-ar fi răspuns acestuia că nu are motive, că-l cunoaște pe șeful Securității de când a venit de la Târgu Bujorului, unde lucrase anterior, nu are nimic de reproșat acestuia, îl știe ca fiind un ofițer corect, la fel îi cunoaște și pe ceilalți colegi cu care lucrează, care de asemenea au avut o atitudine exemplară. Nu a dat alte amănunte, a dorit doar să mă pună-n gardă!

Prin Decret al CPUN, unitățile Departamentului Securității Statului au fost trecute, la 30 decembrie 1989, în subordinea MAPN. A patra sau a cincea zi s-a prezentat la sediu colonelul Săvoiu, comandantul U.M. 01589 din Tecuci. Îl interesa în mod deosebit dacă mai avem un alt sediu. I s-a comunicat că nu, dar folosim un spațiu la Miliția T.F. unde lucrează doi ofițeri pe probleme specifice muncii de securitate. Aceasta îl preocupa în mod deosebit, motiv

pentru care a repetat de câteva ori întrebarea. I s-a precizat că nu avem alt sediu decât cel în care ne aflăm, fiind folosit de noi de aproximativ 36 ani. I s-au prezentat și alte aspecte, după care au plecat. Colonelul Săvoiu venise însoțit de doi ofițeri inferiori, înarmați, pregătiți toți ca pentru război și manifestau parcă teamă când au intrat pe ușă.

Suspiciunile ofițerilor MAPN la adresa noastră au fost alimentate și de găsirea pe terasa Hotelului Tecuci a unei stații de emisie-recepție, care a fost predată U.M. 01589. Enigma privind apartenența și utilitatea acestei stații a fost dezlegată abia în primele zile ale lunii ianuarie 1990, când doi ofițeri MAPN s-au prezentat la noi pentru a stabili dacă ne aparține și în ce scop a fost folosită. Stația fusese montată de Compartimentul Tehnic al nostru la solicitarea Miliției Municipiului pentru a facilita legătura cadrelor de miliție pe timpul misiunilor în oraș.

Și la Tecuci și în localitățile rurale limitrofe a funcționat zvonistica privind implicarea unor ofițeri de securitate în acțiuni diversioniste. Despre un coleg al nostru care, în timp ce se afla pentru rezolvarea unor probleme la Primărie, unde își instalase sediul CPUN municipal, și care a plecat discret, pentru a vedea ce-i fac soția și copiii, s-a zvonit că a fugit pentru a arunca Policlinica în aer. În ce mă privește, deși eram bine cunoscut în localitățile din jurul orașului, aveam să aflu mai târziu că se lansase zvonul că fusesem prins împreună cu soția, tot cadru de securitate, la podul peste Siret, cu autoturismul personal plin de arme, muniție și alimente, în tentativa de a pleca în Munții Vrancei, unde să înființăm o celulă de rezistență.

Aceste zvonuri diversioniste au fost dejucate de conduita corectă și disciplinată a noastră din acele zile tulburi de decembrie. Suspiciunile aveau să se disipeze la începutul lunii ianuarie, când la sediul nostru au venit doi ofițeri MAPN care au verificat armamentul și muniția din dotare, aflate sub cheia și paza subofițerilor de la Miliție. S-a constatat că, în acel timp, nu s-a tras nici un cartuș, armamentul nemaifiind folosit de la ultima tragere de antrenament din luna august 1989.

Colonel (r.) Gheorghe Măgdălinoiu

SECVENȚE ...

COL. (R) GHEORGHE DIACONU: „GEOGRAFUL”

Începând cu primele momente după evenimentele din decembrie 1989, ca toți românii, am fost interesat să urmăresc în mod selectiv și în limita timpului disponibil unele emisiuni TV și articole de presă. Doream să aflu pe ce cale urma să pășească România în viitor, obiectivele principale de dezvoltare economico-sociale preconizate, perspectiva relațiilor externe etc.

În acest context, nu mică mi-a fost mirarea când unele persoane, cu pretenții de mari politicieni, au încercat să demonstreze în diferite ocazii că România nu a deținut și nu posedă date, informații și documente clasificate care necesită a fi protejate în spiritul reglementărilor prevăzute în actele normative în vigoare înainte de 1990. În acest sens au susținut fără rezerve ca străinii care ne vizitează țara să fie lăsați să circule unde și cum doresc.

Sunt sigur că majoritatea românilor de bună-credință a reușit lesne să cunoască din diverse surse interne și externe că toate statele, indiferent de mărime, nivel de dezvoltare sau așezare geografică, sunt foarte riguroase în relațiile cu cetățenii străini, având în acest sens statuate reguli și norme juridice precise. De altfel, cazuistica infracțională înregistrată de România, cât și alte state în acest domeniu de-a lungul timpului îi contrazic pe cei în cauză.

Acest lucru m-a determinat să scriu rândurile care urmează pentru a demonstra că și România a fost și este permanent în preocuparea structurilor de informații străine.

Ca urmare a schimburilor culturale statornicite între țara noastră și alte state încă înainte de 1990, am fost frecvent vizitați de grupuri de cetățeni străini, majoritatea acestora având preocupări corecte pe timpul șederii în România. Dar, totodată, în activitatea profesională am constatat că unele servicii de informații străine au folosit această posibilitate, infiltrând cadre sau agenți de informații în țara noastră cu obiective bine stabilite.

Astfel, în anul 1979, în perioada sezonului estival, a venit în stațiunea Durău din județul Neamț un grup de profesori de geografie străini.

Se cuvine a preciza că stațiunea menționată este situată la poalele muntelui Ceahlăul, într-o zonă încântătoare atât vara, cât și iarna, cu zile însorite, uneori ploii abundente, dar trecătoare, zăpezi bogate etc.

Pentru început, am avut impresia că acest grup de profesori de geografie este interesat de frumusețile locului și obiectivele turistice din zonă, după cum rezulta din primele informații obținute. Dar a doua zi după sosirea în stațiune, o persoană de încredere ne-a relatat că membrii grupului ar deține hărți militare și că sunt interesați de obiective economice, rezerve minerale, structura terenului etc.

În baza acestor informații, conducerea profesională a ordonat măsuri specifice pentru a verifica informația obținută.

Am fost însărcinat cu această misiune deoarece aveam în răspundere zona respectivă și împreună cu alți colegi ne-am implicat pe toată perioada cât grupul a rămas în stațiune pentru a descifra adevăratele preocupări ale acelor geografi. Prin măsurile întreprinse, am stabilit că, în prima zi (grupul a rămas în stațiune 3 zile), geografilor au efectuat deplasarea spre stațiunea Borsec, aflată la circa 40 km de Durău, traseu pe care au fost preocupați de obiective economice și profilul lor, construcții hidrotehnice, căi de comunicații, viaducte, structura acestora, lungime, lățime, deschidere etc. A doua zi grupul s-a deplasat pe același traseu până în apropiere de stațiunea Borsec, având preocupări similare ca în prima zi. În plus, conducătorul grupului, „Geograful”, împreună cu alte persoane, au manifestat interes sporit față de mina de uraniu aflată în localitatea Grințieș, situată la 20 km de locul de cazare, încercând să stabilească date despre rezervele existente, procesul tehnologic, destinația minereului extras, structura personalului etc.

Demn de remarcat este faptul că toate activitățile desfășurate de grup au fost întreprinse sub stricta coordonare și supraveghere a „Geografului”. În fiecare dimineață, premurgător deplasării, conducătorul grupului proceda la instruirea geografilor pentru a-i determina să stabilească toate aspectele ce prezentau interes pentru acesta. În scopul verificării dacă datele stabilite de fiecare în parte sunt reale, conducătorul grupului le-a indicat să încerce în limbile engleză sau franceză ca, prin persoanele cu care intră în contact, să constate veridicitatea acestor aspecte.

Prin măsuri specifice am mai stabilit că informațiile și datele obținute de membrii grupului pe parcursul celor trei zile de sejur în stațiunea Durău au fost concentrate de „Geograf”. Am reușit, de asemenea, să identificăm la conducătorul grupului mai multe hărți militare la scara 1:25.000, care cuprindeau peste jumătate din suprafața României, inclusiv zona în care au staționat și împrejurimi. În acest context, am constatat că toate datele și materialele concentrate la străin au avut importanță deosebită pentru acesta, întrucât în fiecare zi două persoane din grup supravegheau locul de cazare.

Toate aceste elemente demonstau, neîndoindu-ne, că străinul a fost preocupat pe timpul șederii în România să culeagă date și informații care pentru un simplu turist nu aveau nicio relevanță. La ieșirea din țară, la punctul de frontieră, „Geografului” i-au fost reținute toate însemnările, inclusiv hărțile militare pe care marcase punctele de interes.

GL. BG. (RTG) VASILE COIFESCU: „MIȘU”

La consulatul unei reprezentanțe diplomatice era un funcționar mic de statură și cu funcție (în acte) la fel de minuscule. Structura informativă deținea însă informația potrivit căreia individul ar fi spion și că, în realitate, el ar fi șeful tuturor, inclusiv al ambasadorului.

Puteai să nu fii specialist în domeniu, dar se observa ușor, când era împreună cu alți diplomați, că i se arăta un respect deosebit (vorba unui hâtru din echipă, „mic și-al dracului”).

Personajul nostru va purta porecla „Mișu”.

A fost pus în filaj pentru a i se stabili activitatea în afara serviciului.

„Mișu” avea domiciliul pe strada Negustori, nu departe de intersecția cu strada Mântuleasa și de strada Pictor Romano – cartier liniștit, cu străduțe înguste și nu prea lungi.

Locuința, într-un bloc cu trei etaje, îi era favorabilă lui. Dar nici noi nu ne-am lăsat mai prejos. Am avut condiții bune de a asigura conspirativitatea față de el și de mediu, un post interior cu vedere la locuință și la diferite intersecții, puncte de cercetare. De mare folos ne-a fost o motocicletă cu ataș.

Într-o zi de iunie 1984, „Mișu” a plecat de acasă în ținută sport. Deși soarele urcase spre prânz, el avea în mână o umbrelă albă, cu dungă roșie pe

margini, pe care o rotea din când în când dintr-o mână în cealaltă. A mers pe strada Negustori, a traversat strada Mântuleasa aparent neatent, preocupat doar de umbrelă. A continuat pe strada Pictor Romano spre strada Sf. Ștefan.

În acest moment, din magazinul alimentar situat pe colțul cu strada Plantelor, a ieșit un individ, căruia i-am zis „Moise”. Acesta a privit insistent după „Mișu”, intenționând chiar să-l urmeze. Dar chiar atunci, pe stradă a apărut un alt trecător. „Moise” s-a întors brusc și a reintrat în magazinul care avea alături un fel de grădină cu mai multe mese. A luat loc la una din ele, cu o sticlă de suc în mână.

Imediat, lucrătorul de pe planul I (M.N.) a dat alarma. Era clar o acțiune de contrafilaj.

Din acel moment echipa a trecut la filarea lui „Moise”.

Obiectivul a mai stat în grădină cam 30-40 de minute, timp în care „Mișu” a trecut de trei ori prin fața lui, bineînțeles cu umbrela în mână, de data aceasta închisă. Cu siguranță, era un semnal.

După ultima lui trecere, după aproximativ 5 minute, „Moise” s-a ridicat de pe scaun, având în continuare sticla de suc în mână, și a plecat. L-a văzut de la distanță pe „Mișu”, care se afla pe strada Popa Soare.

Era clar că ceva li se păruse suspect, așa că nu au luat legătura direct.

Echipa a rămas cu „Moise”, care a continuat să meargă pe strada Mântuleasa, apoi pe Ionescu Erou Udriște și, culmea, spre liniștirea filorilor, a intrat la Miliție-Circulație, unde aveam ușurință și siguranță în identificarea lui.

Reamintim că atunci când luam o legătură sau un vizitator de la vreun consulat, ne rugam în gând: „Trimite-l, Doamne, la Udriște!”

S-a transmis prin stație apariția acestei opriri și am primit ordinul să-l suspendăm. Organul informativ cu ajutorului celui C.I. avea posibilitatea să-l identifice. Am zis „Bogdaproste și să fie primit!”.

Să continuăm cu „Mișu”.

Într-o zi de octombrie, omul nostru a plecat de la serviciu cu autoturismul, ceea ce nu prea obișnuia. Partea nostimă era că nu prea i se vedea capul deasupra volanului, ceea ce făcea ca de multe ori agenții de circulație de la vreun stop să se apropie de mașină, să vadă dacă are șofer.

A trecut prin Piața Victoriei, bulevardul 1 Mai, apoi pe strada Monetăriei, s-a oprit la intersecția cu șoseaua Kiseleff și, săltându-se de la

volan, a privit cu atenție spre un stâlp IREB, apoi a continuat drumul pe șoseaua Kiseleff.

Fiind anunțați de această situație, un echipaj de filaj a verificat ce ar fi putut să-i atragă atenția la stâlp. Ei bine, pe stâlp era desenat un cerc cu o codiță. S-a dat din nou alarma.

Timp de 30-40 de minute, „Mișu” s-a autoverificat în acest perimetru: strada Câmpina – bulevardul Mărăști.

Spre norocul nostru, dacă poate fi vorba de așa ceva în acest perimetru, în acele momente s-au mai aflat aici două echipaje de filaj. La solicitarea noastră ne-au ajutat foarte mult, fiind dat din punct în punct, fără să aibă pe cineva în spate.

„Mișu” a traversat bulevardul Mărăști spre Arcul de Triumf. Lângă un chioșc de ziare aflat pe colț, se afla un tip elegant – „Marin”, să-i spunem – și el cu o umbrelă și un ziar în mână, care a privit foarte atent după mașina lui „Mișu”. Din păcate, în spatele lui „Mișu” rula un alt autoturism.

Pe fața lui „Marin” s-a observat o încordare – supărare. Ne-am concentrat forțele pe el. După aproape 20 de minute s-a urcat la volanul unui Fiat 850, cu număr de înmatriculare format din trei cifre și dus a fost. Știam că poate fi identificat foarte ușor. Aveam și noi posibilitățile noastre.

Ca să respectăm adevărul, am avut de tras. A doua zi, organul informativ ne-a comunicat că datele de identificare ale lui „Marin” arată că este vorba de o persoană foarte importantă și nu e de crezut că acesta s-ar fi pretat în acest mod la întâlniri cu străinii.

Deoarece noi aveam o fotografie a momentului respectiv, făcută de la distanță, cu individul și autoturismul, am mers repede cu ea la sectorul informativ și la conducere.

Când am prezentat fotografia, am observat o stare de satisfacție la cei care o priveau. Am arătat că la unul din stopuri era o zgârietură.

Ce mai, proprietarul autoturismului îl vânduse și făcuse formalitățile la serviciul de circulație, dar acolo nu s-au făcut modificările necesare privind noul proprietar. Deci, măgăreata a căzut pe ei.

„Mișu” a fost lucrat o lungă perioadă. Nopti, zile, sărbători, duminici, nici nu știm cum au trecut.

Conducerea a apreciat strădania noastră, fapt ce ne-a încântat și ne-a încălzit sufletele, dându-ne o mare satisfacție profesională.

Ce s-a mai întâmplat?

Un lucrător din echipă (M.N.), după câțiva ani, având treabă la Timișoara, pe cine credeți că a văzut ca șef de tură la grăniceri? Țineți-vă bine: pe maestrul „Moise”.

S-a raportat unde trebuie și, vorba lui Gică Petrescu, „să fim sănătoși”.

JUSTIȚIA, AȘA CUM TREBUIE SĂ FIE

Am citit cu deosebit interes numărul 21 al revistei „*Vitralii - Lumini și Umbre*”. Printre articolele care mi-au reținut atenția au fost cele a căror temă o constituie modalitatea, cel puțin ciudată, în care Curtea de Apel București judecă procesele intentate de CNSAS unor foști ofițeri de informații pentru constatarea calității de „lucrător al Securității”, în sensul prevăzut de OUG 24/2008.

Ca președinte de Sucursală am participat la mai multe ședințe ale Comitetului Executiv al ACMRR – SRI și sunt la curent cu evoluția acestei probleme, cunoscând că, în majoritatea cazurilor, Curtea de Apel București a pronunțat hotărâri favorabile CNSAS, fără a lua în considerare argumentele juridice și de ordin profesional aduse în apărarea lor de către ofițerii de informații și fără ca, în motivarea deciziilor, să analizeze cu rigoarea, competența și profesionalismul așteptate și presupuse, toate elementele cazurilor judecate.

În spiritul onestității care ne caracterizează, ca ofițeri de informații, doresc să prezint și un caz în care justiția, și este vorba de aceeași Curte de Apel București, a acționat de o altă manieră.

Îmi amintesc că în primii ani, atunci când CNSAS a demarat acest proces de chemare în instanță a unor ofițeri de informații în vederea constatării calității de „lucrător al Securității”, le spuneam colegilor mei că, în cazul în care m-aș afla în situația respectivă, nu i-aș acorda nici o importanță. Ce să-mi facă, să-mi spună că am fost ofițer al Securității? Păi, n-am negat niciodată acest lucru. Dimpotrivă, declar și susțin că am fost ofițer de informații (inclusiv „de Securitate”) până în decembrie 1989, timp de 30 de ani, și mă mândresc cu acest lucru. Mi-a plăcut această profesie, am făcut-o cu pasiune, cu onestitate și, vreau să cred, cu profesionalism. Mi-a adus satisfacții morale și materiale, am fost premiat, promovat în grad și funcție, m-am bucurat de aprecierea și respectul colegilor, al oamenilor cu care am lucrat și printre care am trăit. Cam așa gândeam la momentul respectiv.

Au trecut câțiva ani și iată că, în luna august 2014, primesc „mutarea în plic”. CNSAS solicită instanței competente, în speță Curtea de Apel București, constatarea calității de „lucrător al Securității” pentru subsemnatul. În cererea respectivă CNSAS preciza că, în anul 1985, având gradul de căpitan în cadrul Serviciului 1, Inspectoratul Județean de Securitate Dâmbovița, am participat

activ la supravegherea informativă a unui cetățean, fost condamnat politic la 6 ani închisoare pentru „activitate contrarevoluționară”, după punerea în libertate fiind semnalat de rețeaua informativă cu „poziție necorespunzătoare” și supravegheat pentru stabilirea poziției față de regimul comunist, precum și ca „suspect de evaziune”, în urma rămânerii fiului său în străinătate, în anul 1983.

Concret, cazul a fost lucrat pe linie de Securitate de subofițerii unui post de miliție comunal. Pe o notă informativă care reda afirmația celui urmărit că s-a hotărât să plece, împreună cu soția, în Canada la fiul său și să nu se mai întoarcă, urmând ca ulterior să-și cheme și fiica, am pus următoarea rezoluție: „Se va urmări stabilirea concepțiilor sale politice, identificarea relațiilor, fiica sa va fi semnalată în vederea încadrării informative. Va fi stabilită natura relațiilor și conținutul discuțiilor purtate cu fiul său din Canada prin dirijarea informatorilor Ionescu și Dan Ion”.

Ulterior, arăta CNSAS, am „propus pregătirea contrainformativă a urmăritului, în vederea efectuării unei călătorii în Canada”, pregătire care de fapt presupunea să se angajeze în „adoptarea unei poziții corecte, principiale în relațiile cu autoritățile din țările prin care tranzitează și din Canada, respingerea cu fermitate a unor eventuale provocări din partea acestora, să nu acorde interviuri ori să dea declarații reprezentanților unor ziare sau posturi de radio străine, să evite angrenarea în discuții cu caracter ostil sau tendențios la adresa țării noastre, să adopte o poziție demnă, de respingere a unor astfel de discuții, cu ocazia unor eventuale contacte pe care le va avea cu emigranți de origine română, să prezinte în mod corect realizările și realitățile din țara noastră, să nu accepte, indiferent de motiv, transportul unor pachete, colete sau scrisori”. CNSAS conchide că, prin activitățile desfășurate, am îngădit drepturile și libertățile fundamentale, garantate de legislația din acea vreme. Acest lucru s-a produs în momentul în care am dispus încadrarea cu surse informative a persoanei urmărite, pentru a furniza informații despre viața privată și comentariile acesteia, precum și atunci când l-am contactat pe cel în cauză pentru a-l instrui cu privire la comportamentul pe care trebuie să-l adopte în călătoria în Canada.

Motivul care m-a determinat să particip la proces l-a constituit următorul: „Da, sunt ofițer/lucrător de informații, dar nu doresc ca acest lucru să fie stabilit printr-o hotărâre judecatorească. Ar suna ca o condamnare”.

În consecință, am urmat procedurile cunoscute. Am trecut la redactarea întâmpinării, sens în care am studiat documentele puse la dispoziție de ACMRR-SRI, precum și materiale similare întocmite de colegi aflați în aceeași situație. Nu am consultat un avocat, ceea ce nu înseamnă însă că sprijinul unei

persoane calificate nu este binevenit, mai ales pentru colegii care nu au studii juridice. Mărturisesc că am acordat mai puțină atenție excepțiilor procesuale și celor legate de neconstitucionalitatea actelor ce reglementează activitatea CNSAS și m-am axat mai mult pe cazul în sine.

Am precizat că activitățile informativ-operative incriminate de CNSAS drept acțiuni de îngrijire a unor drepturi și libertăți fundamentale ale omului erau reglementate de legislația în vigoare înainte de 1990 și fac parte din arsenalul serviciilor de informații din orice țară a lumii. Mai mult, crearea, instruirea și dirijarea rețelei informative era și este și în prezent una din obligațiile primordiale ale unui ofițer de informații. În context, este de neînțeles cum CNSAS, neluând în considerare suportul legal al activităților informative incriminate califică drept abuzive aceste activități desfășurate conform Constituției, legilor, ordinelor și instrucțiunilor de muncă în vigoare. Cadrele de informații pot fi trase la răspundere pentru faptele lor profesionale doar în măsura în care au încălcat legea ori au aplicat-o abuziv.

În cazul menționat, am arătat că măsurile dispuse vizau strict clarificarea suspiciunii de evaziune, în contextul existenței unor informații certe privind intențiile celui urmărit și ale soției sale de a rămâne ilegal în Canada cu prilejul unei eventuale deplasări în străinătate. După cum rezulta însă chiar din materialele prezentate de CNSAS, întrucât în urma informațiilor obținute am ajuns la concluzia că suspiciunile nu se confirmă, am acordat viza de plecare pentru cel urmărit și soția acestuia și am procedat la efectuarea unei pregătiri contrainformative individuale. Deci, departe de a limita drepturi sau libertăți fundamentale, măsurile informativ-operative întreprinse au avut ca efect în acest caz acordarea posibilității deplasării în străinătate a celui în cauză și a revederii cu fiul său.

Am mai precizat că pregătirea contrainformativă, măsură de prevenire prevăzută de ordinele și instrucțiunile de muncă din perioada respectivă, avea ca scop protejarea, apărarea persoanei în cauză împotriva unor pericole, riscuri, provocări pe care le-ar fi putut întâmpina cu ocazia deplasării în străinătate. Era o măsură cu conținut eminamente „pozitiv” și nu aducea sub nici o formă atingere vieții private a persoanei respective. Nu presupunea nici o impunere și nu se materializa sub forma vreunui angajament.

Pe data de 17.11.2014 m-am prezentat la proces. A fost o experiență interesantă. Dosarul meu era la pozitia nr.19, încadrat de alte două dosare cu aceeași tematică. Așteptând să-mi vină rândul, am urmărit cu atenție desfășurarea celorlalte procese. Mărturisesc că am rămas impresionat de modul în care judecătoria, o doamnă în jurul vârstei de 35 ani, conducea lucrările. Cu

competență, profesionalism și înțelegere. Am realizat ce volum de muncă se depune, ținând cont că numai în acea zi erau pe rol 24 de cauze din domenii diverse de activitate, iar unele dosare aveau chiar mai multe volume.

Când mi-a venit rândul, lucrurile au decurs simplu, consiliera juridică reprezentând CNSAS a susținut că există condiții pentru constatarea calității de „lucrător al Securității”, iar eu, în cateva cuvinte mi-am argumentat poziția de respingere a acțiunii CNSAS, cauza rămânând în pronunțare.

La începutul lunii decembrie 2014 am primit Comunicarea Hotărârii Civile prin care Curtea de Apel București respinge acțiunea formulată de CNSAS ca neîntemeiată. Ceea ce m-a surprins la modul plăcut și m-a determinat să scriu aceste rânduri, a fost motivarea Hotărârii, modul profesional în care Curtea a analizat cazul în sine, fără alte considerente, pronunțându-se numai în baza datelor din dosarul respectiv.

Astfel, în Considerentele Curții de Apel se spune ca „potrivit dispozițiilor art.2 lit.a din OUG nr.24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, lucrător al Securității este orice persoană care având calitatea de ofițer sau de subofițer al Securității sau al Miliției cu atribuții pe linie de Securitate, inclusiv ofițer acoperit, în perioada 1945 – 1989, a desfășurat activități prin care a suprimat sau a îngrădit drepturi și libertăți fundamentale ale omului”.

În cazul de față prima condiție este necontestată în litigiu, pârâțul fiind în perioada de referință căpitan în cadrul Serviciului 1 al ISJ Dâmbovița.

Cu privire la condiția nr. 2: În calitatea menționată la punctul 1, să fi desfășurat activități prin care a suprimat sau a îngrădit drepturi și libertăți fundamentale ale omului, Curtea reține următoarele: „De remarcat, în primul rând, faptul că legiuitorul prevede ca lucrătorul să fi desfășurat activități prin care a suprimat sau îngrădit drepturi și libertăți fundamentale ale omului. Din interpretarea gramaticală a acestui text, văzând că subiectul vizat de legiuitor este însuși lucrătorul, rezultă că a doua condiție pentru constatarea calității de lucrător este aceea ca acesta să fi desfășurat el însuși, direct și personal astfel de activități prin care să fi suprimat sau îngrădit drepturi și libertăți fundamentale ale omului. Prin urmare, trebuie să fi existat o legătură cauzală, directă, imediată, de necontestat între activitatea desfășurată în concret de lucrător și vătămarea drepturilor și libertăților fundamentale ale celui urmărit.

Singurul înscris atribuit pârâtului cu caracter de „sarcini trasate” este o notă datată 04.10.1985 în care se indica faptul că se va urmări stabilirea concepțiilor sale (ale persoanei urmărite) politice, identificarea relațiilor, fiica sa va fi semnalată în vederea încadrării informative, va fi stabilită natura

relațiilor și conținutul discuțiilor cu fiul său din Canada prin dirijarea informatorilor Ionescu și Dan Ion. De subliniat că nota respectivă este aplicată pe o notă informativă datată 10.08.1985 care consemnează, între altele, despre intenția persoanei urmarite de a pleca împreună cu soția în Canada.

Din expunerea înscrisurilor din paragraful anterior rezultă că pârâtul doar a trasat anumite obligații de supraveghere a persoanei urmărite...iar din actele dosarului nu rezultă legatura causală directă între nota întocmită în 04.10.1985 și suprimarea/îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale celui urmărit.

Apoi, în ceea ce privește pregătirea contrainformativă a celui urmărit de către pârât aceasta rezultă din raportul de la fila 26 dosar instanță datat 30.04.1987 și raportul din 27.08.1987 întocmit de pârât în care arată că a purtat o discuție cu persoana în cauză pe marginea vizitei pe care acesta a efectuat-o în Canada. Din raportul pârâtului nu rezultă că celui în cauză i s-ar fi îngădit dreptul la libera exprimare sau dreptul la viața privată ca urmare a pregătirii respective. Împrejurarea că aceasta ar fi presupus adoptarea unei poziții corecte în relațiile cu autoritățile din țările prin care tranzitează și Canada, respingerea unor eventuale provocări din partea acestora, neacordarea unor interviuri sau declarații în mass media, evitarea de discuții cu caracter ostil sau tendențios la adresa țării, evitarea unor contacte cu emigranți, prezentarea în mod corect a realităților și realizărilor din țara noastră, să nu accepte transportul unor pachete, colete sau scrisori nu poate conduce la concluzia *de plano* că aceste măsuri aduceau atingere dreptului la viață privată și dreptului la libera exprimare.

Cele enumerate reprezintă recomandări făcute celui racolat pentru contrainformare. Analizându-le pe rând, Curtea reține :

- adoptarea unei poziții corecte în relațiile cu autoritățile din țările prin care tranzitează și Canada reprezintă o atitudine civică normală iar nu o îngădire a drepturilor;
- respingerea unor eventuale provocări din partea acestora, de asemenea reprezintă o atitudine civică normală iar nu o îngădire a drepturilor;
- neacordarea unor interviuri sau declarații în mass media, evitarea de discuții cu caracter ostil sau tendențios la adresa țării, evitarea unor contacte cu emigranți trebuie înțeleasă în condițiile în care acordarea unor interviuri, purtarea de discuții ar fi avut doar un caracter ostil țării. Mai mult, din actele dosarului nu rezultă în concret că persoana respectivă ar fi fost în situația de a acorda un interviu și ar fi fost obligat de organele interne de securitate (de pârât în concret) să nu îl acorde, în mod abuziv, prin urmare nu s-a

demonstrat încălcarea în concret a unuia din drepturile sau libertățile sale fundamentale;

- prezentarea în mod corect a realităților și realizărilor din țara noastră impune o atitudine normală, nu presupune nimic abuziv;
- să nu accepte transportul unor pachete, colete sau scrisori nu îngrădește dreptul la viața privată întrucât acesta vizează exercițiul, adică expedierea și primirea, iar nu transportul pentru alții.

Nici un alt înscris al dosarului nu probează implicarea efectivă, acțiunea directă sau măsuri directe dispuse de pârât împotriva celui urmărit prin care să i se încalce drepturi și libertăți fundamentale, deci nu s-a probat de către reclamant o legătură cauzală directă, imediată, de necontestat între activitatea desfășurată în concret de lucrător și vătămarea drepturilor și libertăților fundamentale ale celui urmărit.

Mai mult, astfel după cum corect remarcă însuși pârâtul, celui în cauză i s-a acordat ulterior viza pentru efectuarea unei vizite în Canada în luna aprilie 1987 (fila 30 dosar instanță)''.

Iată că se poate și așa, adică să revenim la normalitatea pe care ne-o dorim cu toții, în care justiția să aplice legea în litera și spiritul său, în mod echitabil și imparțial. Am scris aceste rânduri și cu speranța că argumentele Curții de Apel București ar putea fi folosite și de alți colegi aflați în situații similare.

Gl. bg. (r) Adrian Prundurel-Dumitrescu

COLȚUL MIZANTROPULUI

Parcurgem fără îndoială vremuri tulburi și de confuzie atât pe plan extern dar și pe cel intern și, drept urmare, am putut observa că, de la apariția numărului precedent al revistei, cei căzuți în mizantropie s-au înmulțit, numărul lor a crescut simțitor, direct proporțional cu descoperirea faptului că doar foarte puține sectoare ale economiei noastre nu au fost penetrate de flagelul corupției, iar „protagoniștii”, tot mai mulți, răsar de unde nu te aștepti. Oameni pentru care ai fi băgat mâna în foc, care te priveau drept în ochi cu o inocență dezarmantă, se dovedesc a fi niște șarlatani și șpăgari ordinari și atunci noi naivii, în cine să mai credem? Nu erau oameni politici, nici de stânga și nici de dreapta, erau simpli borfași care intuind că afacerea cea mai bună este politica au devenit mari patrioți pe care îi anima doar dorința de a se cocoța la putere, de unde să înceapă „marile afaceri” de jaf. Ani de zile ne cerșeau voturile cu lozinci patriotarde, asigurându-ne cu ipocrizie că singurul lor scop este să lupte pentru „combaterea corupției și înlăturarea sistemului ticăloșit”.

Multă lume este revoltată de tabloul incredibil pe care ni-l deoalează zi de zi acest DNA, devenit peste noapte de o lăudabilă hărnicie și căruia suntem prea repede înclinați să-i iertăm păcatul impasibilității din anii trecuți. Această indignare populară este explicabilă, cum explicabilă este atitudinea multor deputați și senatori cărora le tremură mâna când trebuie să voteze o cercetare mai la obiect a activității destul de ciudate a câte unui coleg. Oare nu-și dau seama că în acest mod se pun cu toții sub semnul întrebării?

Am auzit destule voci nemulțumite, care voiau să știe ce a făcut SRI în acești ani, când bande de nelegiuți subminau nestingherite economia națională. Acești cârcotași ori se fac a nu ști ori că au uitat sutele, poate miile (cel puțin în ultimii zece ani) de rapoarte pe care conducerea SRI le înainta forurilor în drept, prin care semnala neregulile din economie și finanțe. Multe din semnalele acestor rapoarte se pierdeau în labirintul intereselor politice meschine sau de corupție. Ofițerii de informații, spre lauda lor, nu s-au lăsat descurajați de faptul că informațiile lor nu-și găseau o finalitate, au continuat să monitorizeze cu tenacitate activitatea antinațională a bandelor de „politicieni” năvăliți la jefuirea

avutului național, iar în final, așa cum constatăm acum, eforturile lor au început să dea roade.

Am fi nedrepti dacă am afirma că toate informările SRI au fost ignorate de conducerea statului, unele au fost folosite cu promptitudine în justiție, fiind vorba de opozanți incoezi, deși nu a fost nici o pagubă cu trimiterea lor în pușcărie, că nici dumnealor nu erau ușă de biserică.

În urmă cu trei ani, majoritatea Parlamentului a avut o tresărire de orgoliu și a cerut un referendum, dar sistemul cu adevărat ticăloșit și-a dovedit buna organizare, a pus imediat în funcțiune mijloacele de a se salva și a se pune în siguranță în țară, iar în exterior niște personaje jalnice s-au grăbit să anunțe Occidentul că în România a avut loc o „lovitură de stat”. Pe scurt, se poate spune că sistemul a ieșit iar cu fața „curat-murdară”, dând cu tifla la peste 7,5 milioane de români, victime predilecte ale acestor mistificatori.

Incontestabil, după atâția ani de sufocare și manipulare, Justiția poate respira în voie, cum o fac și toate celelalte organisme ale statului cu misiuni adiacente, scăpate de enorma presiune ce le transformase, în bună măsură, în mijloace de represiune arbitrară.

Nu sunt un mizantrop irecuperabil: Dacă am să văd că se înapoiază până la ultimul bănuț tot ce s-a furat și pe toți acești lupi cu blană de oaie băgați cât mai repede în „Ocele Domnești”, când va începe să adie o boare de sănătate etică și de scrupul de conștiință, atunci, dragii mei prieteni prăbușiți în mizantropie, o să începem, ușor, ușor, să credem iarăși în oamenii de lângă noi, iar „simpatika doamnă Prostie” va fi invitată să-și restrângă aria de activitate și să-și susțină pledoariile în altă parte, dar până una alta, atâta timp cât fenomenele prostiei omenești își mai fac simțită prezența în viața noastră socială și politică, trebuie s-o tolerăm pe această atotputernică doamnă, așa cum a făcut-o și celebrul Erasmus din Rotterdam.

Col. (r) Hagop Hairabetian

**„DACĂ N-AȘ FI TRĂIT ACEASTĂ EXPERIENȚĂ PROFESIONALĂ,
N-AȘ FI PUTUT SCRIE NICIODATĂ ROMANUL CULDUȘII”**

*Inserăm, sub acest titlu, evocările colegului nostru arădean **Valeriu Ilica** privind modul în care experiența de ofițer de informații s-a reflectat în amplul său roman „Culdușii”, cu care a obținut premiul Ligii Scriitorilor din România pe anul 2013. Romanul a fost prezentat și în numărul 17 al revistei noastre, sub un titlu care reflectă esențialul acestei fresce sociale a perioadei pre-1990: „o carte care nu laudă, nu acuză dar nici nu scuză pe nimeni”.*

Interviul face parte din culegerea „Se poartă interviul – Valeriu Ilica în fața microfonului cu dr. Corina Bejan Vașca”, apărut în acest an la editura Fundației „Ioan Slavici” din Arad.

Dr. Corina Bejan Vașca (CBV): În ciclul de interviuri pe care l-am realizat pe marginea romanului „Culdușii”, ne propusesem – chiar dintru început – ca, pe lângă analiza aspectelor de tehnică a documentării și teorie a literaturii, de compoziție și structură interioară, modalități la care ai recurs în procesul redactării cărții, să ne oprim și asupra unor procedee ceva mai concrete, arta portretului, a descrierii și a dialogului fiind doar câteva dintre ele.

Valeriu Ilica (VI): La care, hai, să le adăugăm și pe celelalte, cum ar fi: ironia, umorul, tehnica reconstituirii fidele a unor tipologii care au caracterizat diverse perioade la care se referă „Culdușii” și, de ce nu, reînvierea limbajului de lemn, atât de prezent și de definitoriu pentru un moment istoric dat. Mă refer, desigur, la acel limbaj devenit celebru prin agramatismele, confuziile semantice, sforăiturile patriotarde și falseturile sale comico-caricaturale. Mă rog, un model de-a bate apa-n piuă, un monolog prozaic, invadator, contagios, ce se prostitua întruna.

CBV: Adevărat. Dar, în acest interviu, eu aș vrea să discutăm, o altă fațetă a cărții, una puțin mai delicată, mai provocatoare, dacă vrei, dar și mai de interes pentru cititor: cea a prezenței instituțiilor statului comunist în carte, în primul rând, a miliției, securității și justiției.

VI: Nimic împotriva, din moment ce am considerat că trebuie să le includ, să le integrez în acel tot politico-economic și juridico-social al vremii,

pe care îmi propusesem să-l reconstitui în toată complexitatea sa interactivă. Cât mai obiectiv. Cât mai fidel și mai realist cu putință.

CBV: Promiteai, încă în primul dintre interviurile noastre, că la proxima ocazie, vei veni cu argumente, dovezi concrete și detalii referitoare la atitudinea securității, la comportamentul acesteia în diferitele etape ale existenței sale, la implicarea sau, după caz, neimplicarea ei în exercitarea unui control cerut de factorul politic intern, sau, după cum bine se știe, până la un moment dat, impus și coordonat de consilieri veniți de afară. A rămas valabilă promisiunea?

VI: Absolut. Pentru că sunt lucruri verificabile, realități trăite, care ne privesc pe toți și care, după părerea multora, trebuie transparentizate. De fapt, tocmai acest lucru l-am urmărit și eu, rezervând în economia de ansamblu a cărții suficiente pagini activității și intervenției acestei instituții în diferite etape ale existenței sale. Astfel, etapa de început, cea a consilierilor de import, reprezentată în carte prin ofițeri ca Anatolie Hainu, Ambrozie Caraliu sau Semion Semionovici Liliakov, perioadă deosebit de dură, represivă și regretabilă în însăși esența ei, aș zice de un absurd la pătrat, a fost creionată atent, cât mai obiectiv și mai documentat posibil, după părerea mea. Cu detașare, îmi permit s-o spun, fără patimă, deloc părtinitor, dar și fără menajamente, la rece. Cu bune, cu mai puțin bune, dar mai ales, cu rele. Cât despre perioada anilor '70, etapă nouă, distinctă, în care apare în roman figura maiorului Trâmbițaș, după cum lesne se poate vedea la o simplă lectură, se caracterizează singură printr-o majoră schimbare de comportament, printr-un ton mai calm și mult mai civilizat în raporturile cu cetățeanul, atitudine rezultată clar din intervențiile profesionale ale ofițerului în cauză. Dar, ca să încheiem etapizarea, ar trebui să menționez și o alta, a anilor '80, cea pe care romanul o rezervă maiorului Tufiș, ultima, de fapt, în care măsurile represiv-coercitive de odinioară fuseseră înlocuite, pe fond, de intervenții preventive, materializate punctual prin acte specifice, de protecție, de influențare pozitivă sau de atenționare, după caz. Sigur, să nu fiu înțeles greșit, abuzuri, excese, exagerări și încălcări ale drepturilor elementare au existat tot timpul, ca de altfel peste tot, dar frecvența și amploarea acestora nu se poate compara nici pe departe cu cele ce s-au petrecut în perioada anilor '50.

CBV: Cred că este o etapizare corectă, deși unii s-ar putea să aibă o altă opinie și e dreptul lor să și-o susțină. Totuși, revenind la carte, tu de ce ai simțit nevoia de a face aceste referiri și reveniri la prezența instituției de care vorbim, la activitatea și acțiunile oamenilor ei?

VI: Simplu. Din dorința de a pune și eu, prin tipărirea și difuzarea acestei cărți, o cărămidă la restabilirea adevărului, dar și pentru a tempera unele exagerări și fabulații care circulau și încă mai circulă, n-aș zice peste tot. Cât și pentru că ar fi deja timpul să se schimbe percepția referitoare la acest fel de structuri. Să fie privite critic, dar obiectiv. Să fie evaluate prin prisma contextului politic intern și extern de atunci. Sigur, și revin la ce spuneam anterior, securitatea a fost o instituție care, într-o anumite perioadă – o spun cu părere de rău, te rog să reții – fusese implicată mai mult decât trebuia. Devenise un fel de moașă comunală. A fost turată după model extern și turată a rămas până la plecarea acestor factori decizionali acolo de unde au venit.

CBV: Te referi la perioada ei de început, cea de până prin 1964, în care teama, frica, spaima și groaza se declanșau automat numai la pronunțarea acestui cuvânt. Cuvântul securitate, spun cei care au prins acele vremi, atâția câți mai sunt, pur și simplu îți provoca fiori reci pe șira spinării. Sper că ești de acord sau, poate, și eu exagerez?

VI: Sunt, și toată lumea este de acord în această privință. De aceea am prins-o și am descris-o pe larg în carte. Fără mânuși, Corina, și fără menajamente. Dar, tocmai pentru că sunt de acord și pentru că am spus-o în roman, în numele și de dragul adevărului, se impun câteva nuanțări. O limpezire a apelor.

CBV: Anume?!

VI: Ca ofițer de informații, până în 2004, am constatat în repetate rânduri, cum imediat după decembrie '89, Securitatea Statului și oamenii ei deveniseră peste noapte marele și unicul vinovat pentru toate relele petrecute în România în cei patruzeci și cinci de ani de comunism. Minți înfierbântate, multe fără a fi avut cel mai mic contact cu instituția, vociferau isteric, protestau anarhic sau numai arătau cu degetul, erijându-se în victime închipuite, în suprimați și îngrădiți ai fostului regim. Inclusiv – și e bine să se știe acest lucru – unii din categoria celor care avuseseră, până la revoluție, secretară blondă și Dacia neagră, cu număr galben, mic, și supliment la cota de benzină. Deși ne priviseră pe toți, de sus, peste umăr, cu aroganță și sfidare boierească, dintr-odată deveniră victime și urmăriți. Aveau dosar, frățico, și tare mai voiau să-l vadă. Adevărul e însă altul. Dar, de vreme ce nu răspunseserăm la provocările din timpul evenimentelor, jucând astfel planuri diabolice, scenariu și strategii sângeroase, trebuia să devenim măcar calul de bătaie, acarul Păun, ținta perfectă și vinovatul de serviciu, iar instituția, poligonul de tragere cu toate invectivele din dotare. Se

vedea de departe că a fost multă supărare în tabăra 'mnealor, dar și a actorilor din spatele cortinei, pentru opțiunea instituției de a participa la evenimente prin neparticipare.

CBV: Ai o explicație pentru o astfel de opțiune?

VI: Am! Am demonstrat că știm să gestionăm conjuncturi și să respingem conjurații. În schimb – și cu asta revin la cestiune – nimic despre rolul conducător al Partidului, despre creșterea continuă a acestuia în toate domeniile de activitate. Nimic, ca și când n-ar fi fost. Niciun reproș, nicio apăsare pentru Marea Adunătură Națională, pentru oamenii și legile ei. Niciun cuvânt despre cotiștii, culdușii, agitatorii voluntari, lămuritorii de ocazie sau temutele grupuri de presiune, nici despre tovarășii politici din vremea colectivizării. Nicio vorbă de compătimire pentru condamnații care sustrăseseră din averea colectivei o baniță de grâu, de multe ori pentru colaci și colivă, sau câțiva știuleți de porumb, din mare nevoie pentru cele cinci găini, șase cu cocoșul, pe care le aveau în bățătură. O amnezie generală și generalizată, dar diabolic controlată, se așternuse peste tot și peste toate.

CBV: Totuși, din moment ce persistă o asemenea percepție, înseamnă că au existat și, poate, mai există încă în cazul unor oameni frustrări, motive ori resentimente.

VI: Categorie, a existat o perioadă în care instituțiile statului român au fost confiscate, coordonate și controlate îndeaproape de forțe străine, iar reprezentanții acestora erau cei care dădeau porunci și trasau directive. Tot ei confecționau dușmani și pronunțau pedepse. Stabileau vinovați și inventau vinovății. Limitau libertăți, anulau drepturi și impuneau interdicții. E trist și dureros, dar asta a fost. Erau exerciții politice impuse. Imperative și obligatorii. Securitatea Statului, și-o spun cu sinceritate și regret, în condițiile date, n-a fost, și n-avea cum să rămână, în afara regulilor jocului. Dar, oare, care instituție a statului român se poate împăuna că, în vremea respectivă, a fost îmbrăcată în blana herminei? Răspunsul e simplu: niciuna! Și, cu toate acestea, cuantificarea vinovăției în cazul fostei Securități se face discriminatoriu, cu o altă unitate de măsură. Nu țin neapărat să moară și capra vecinului, nu reclam clauza altora și nici nu încerc să apăr cauza instituției din perioada respectivă. O știm și recunoaștem cu toții, e o perioadă irevocabil anatemitată atât de istorie, cât și de ea însăși. A fost o etapă de care generațiile de ofițeri care i-au succedat s-au dezis public. O dezaprobă și o condamnă, dar nu se prea recunoaște acest lucru. Cât despre „Culdușii”, o prezintă și o înfierează în capitolele 6 și 7 ale

volumului 2. Prin urmare, oricât și-ar dori unii, nu ne putem asuma greșelile și abuzurile, ilegalitățile, agresivitatea, violențele și excesele săvârșite de alții. Vinovăția lor le aparține numai lor și în totalitate. De aceea, acum, la jumătate de secol distanță, ar fi nedrept să se meargă până la plus infinit pe condamnări paușale, colective, la grămadă, numai pentru simplul motiv că am activat într-o instituție a statului român în care lucraseră cândva alde Nicolski, Köller, Rafila, Steskal sau Pantiușa. Acest lucru ar fi cu atât mai grav cu cât, după plecarea oaspeților nechemați, instituția a cunoscut succesive procese de re-poziționare și re-formare, inclusiv de re-dimensionare, atât structural, cât și uman sau concepțional. De aceea, trebuie spus răspicat, și-n carte am făcut-o în mod repetat, că după acel 1964, în locul caracterului preponderent represiv de până atunci, cu câteva excepții arhicunoscute, apare ca obiectiv major și prioritar componenta preventivă și de informare. De informare a factorilor politici de la acea vreme. Protecția contrainformativă a valorilor perene, materiale și spirituale, autentic românești, primește o nouă dimensiune. La fel, respectul față de lege și grija pentru aplicarea ei. A legilor aflate în vigoare în România la data respectivă, firește. Bune, rele, așa cum au fost. De aceea, instituțiile statului, omniprezente în carte – mă refer la cele juridico-coercitive – așa cum am spus-o și altădată, le consider și le-am considerat ca absolut necesare, dar cu condiția să nu se vândă politicului; să nu-i facă jocul și să nu se pună la dispoziția lui; să-și păstreze decența și echidistanța; să rămână undeva deasupra, de unde să-l protejeze, nu să-l reprime pe cetățean; să fie în slujba, nu pe urmele lui; și, cât mai adesea, alături de el.

CBV: Întrucât ne apropiem de sfârșitul interviului, aș mai avea două sau cel mult trei întrebări punctuale. Prima. Ce-mi poți spune despre teoria așa-zisei regroupări a securității de după '89, cu scopul de a monopoliza și a ține în chingi economia națională?

VI: E o mare diversiune. Și încă una ordinară. Marea majoritate a celor care au lucrat în fosta instituție sunt persoane trecute de șaptezeci, poate, de optzeci de ani, iar unii nici nu mai sunt. Și-apoi, la vârsta asta, nu mai are nimeni, nici chef, nici ambiții, și nici resurse fizice pentru un astfel de demers. C-or fi câteva excepții, tot ce se poate, dar asta nu schimbă cu nimic datele problemei.

CBV: Într-un răspuns cât mai succint posibil, care sunt, după părerea ta, părțile slabe, dar și cele bune ale fostei Securități, luminile și umbrele ei?

VI: Să-ncep cu cele slabe. Indubitabil, excesul de zel, stahanovismul și lipsa de discernământ cu care au fost acceptate și executate ordinele, orientările

și dispozițiile venite din partea unor șefi gen Nicolski sau Pantiușa, ori a consilierilor cu care aceștia conlucrau; nivelul de cultură foarte scăzut și pregătirea precară a cadrelor din perioada de început; excesiva lor îndoctrinare politico-ideologică în spiritul luptei de clasă, habotnicia și, nu în ultimul rând, criteriile contraproductive în selecția și promovarea lor, întotdeauna pe baza originii sociale sănătoase.

CBV: Dar părțile bune?

VI: Capacitatea de a se reforma din mers, de a se reorienta și de a se dezice de ceea ce a fost rău, represiv și antinațional. Preocuparea de a selecta cadre tinere, capabile, cu studii superioare și cu altă percepție asupra muncii din acest sector de activitate.

CBV: Și acum, o ultimă întrebare care, de fapt, e mai degrabă o curiozitate.

VI: S-o auzim!

CBV: Cum s-a împăcat formația ta filologico-literară, prin definiție mai libertină, cu atmosfera de cazarmă, cu spiritul cazon dintr-o unitate militară?

VI: Tocmai că n-a fost vorba nici de spirit cazon și nici de atmosferă de cazarmă. În schimb, ordine și disciplină au fost. La fel, punctualitate, corectitudine și reflexul de a face ceea ce trebuie, cum trebuie, întocmai și la termen, ca să folosesc totuși o sintagmă preluată din regulamentele militare. Dar, înainte de a pune punctul final, aș mai vrea să fac o mică completare, care e mai degrabă o confesiune literară, o mărturisire.

CBV: Zi-o!

VI: Dacă n-aș fi trăit această experiență profesională, simt că n-aș fi putut scrie niciodată romanul „*Culdușii*”.

CBV: Cu certitudine. Sunt convinsă că, fără a fi cunoscut sistemul din interior, nu ai fi avut nici oportunitatea informării la cald și nici curajul să abordezi atât de tranșant o epocă frământată și încă controversată din multe puncte de vedere.

AMENINȚĂRI, AMENINȚĂRI...

Iubitor de filatelie, la finele lunii noiembrie 2014 am trecut pe la Romfilatelia Cluj-Napoca pentru a-mi completa colecția cu ultimele apariții. Una dintre serii, cuprinzând un timbru și o coliță, se numeste „25 de ani de la căderea regimului comunist”, iar timbrul are imprimat (stilizat) în cifra romană XXV, ultimul caracter (V) semnul victoriei. Acesta a mai apărut și în emisiunea din 1990, dar cu o mare diferență de calitate, explicabilă de altfel.

În regulă, mi-am zis, dacă în euforia din 1990 am înțeles, acum nu mai pricep. Victoria cui, împotriva cui? Probabil a românilor împotriva românilor.

M-am hotărât să sistematizez câteva idei despre binefacerile victoriei, altfel cunoscute, exprimând istoria contemporană. Inițial am vrut să le redactez sub formă de sinoptic, așa cum pretențios le place unor „snobăreți” să se exprime, care să cuprindă promisiunile celor ajunși pe culmile puterii sub faldurile tricolorului cu gaură, în contrast cu rezultatele. În cele din urmă am hotărât să redau doar câteva efecte, că de promisiuni ni-i plină ranița în ultimul sfert de veac.

Precizez că nu regret căderea regimului anterior anului 1990, ci faptul că, după aceea, țara a fost administrată rău, urât, greșit, antisocial și nu în puține cazuri, antinațional.

Asadar, priviți și citiți câteva din binefacerile celor 25 de ani de democrație originală, fără pretenția de a le epuiza:

1. Distrugerea conștiinței sociale, a coeziunii între clase, categorii și grupuri profesionale, promovarea disprețului intelectualilor pentru muncitori și țărani, culminând cu disprețul pentru mineri, și invers, al civililor pentru militari, al elevilor și studenților pentru profesori, al tinerilor pentru bătrâni, al politicienilor pentru electorat și, în general, al românilor pentru români, ba chiar crearea unor falii între zone geografice, una dintre cele mai periculoase idei care circulă, accentuată în perioada alegerilor prezidențiale, fiind aceea a separării unor regiuni din trupul țării. Probabil știți că în acel interval au fost confecționate și vândute drapele cu stema Transilvaniei (ceea ce n-ar fi neapărat ceva rău), dar s-a ajuns la absurditatea de a se vorbi de o așa-zisă limbă „transilvăneană”, culmea, idee promovată de niște șmecheri cu studii

superioare, cu pretenții de intelectuali rafinați și, evident, mereu neînțeleși de către noi, vulgul neeuropean.

2. Atacul agresiv și continuu la cultura națională prin mai multe procedee:

- marginalizarea unor personalități ori a românilor care promovează cultura și ideile naționale;

- negarea, falsificarea, trecerea în obscur a unor momente, etape, acțiuni din istorie folosind trădători, persoane interesate, agenți de influență sau instituții ale statului, gen CNSAS (catalogarea voievodului Mihai Viteazul drept aventurier, ascunderea crimelor săvârșite de către austrieci și maghiari împotriva populației românești din Transilvania, a maghiarizării forțate, a obligării trecerii la cultul catolic, scoaterea din ecuația istoriei a răspunderii „marilor puteri”, după ultimul război mondial, pentru că România a ajuns în sfera de influență sovietică și pentru transformările social-politice ulterioare. Doar românii sunt vinovați și, desigur Securitatea!! Nimic despre faptul ca la 31.12.1945, Averell Harriman (ambasadorul american la Moscova), Archibald Clark Kerr (ambasadorul britanic la Moscova) și Vișinski au venit la București pentru a legitima guvernul Dr. Petru Groza. Să fie foarte clar, stimați absolvenți de istorie, care vă faceți lucrări de doctorat ridicând praful de pe dosarele fostului aparat informativ al României, nu poate fi cu adevărat pace până când nu se scrie adevărul istoric, bun sau rău, eroic sau nu. Și mai sunt atâtea de studiat, chiar în zone în care au lucrat profesorii voștri sau mari somități, pe care le citați cu siguranța adevărului absolut. Dar nu uitați că mijloacele de studiu au evoluat foarte mult și apar altele noi, știința fiind foarte dinamică în acest sens. Nu uitați că pe lângă notele informative ale Securității, vă așteaptă arhivele României, Vaticanului, Turciei, țărilor din U.E., Federației Ruse etc, vă așteaptă șantierul arheologic al patriei insuficient răscolite de mâini îndemânate, dar iubiți-vă țara și respectați adevărul!;

- atacul la biserica națională în numele drepturilor omului și al dreptului minorităților de tot felul, ținta fiind slăbirea moralei creștine, a familiei a sentimentului patriotic și a coeziunii sociale;

- promovarea, cu bună știință, a unei stări de confuzie între etnia românilor și cea a țărilor, prin asocierea dintre român și rrom, legalizată în timpul primei administrații de după 1989;

- hemoragia către străinătate, după 1989, a unor elemente de patrimoniu românesc: icoane, costume populare, piese de mobilier, cărți vechi (și mai noi) tablouri, sculpturi, piese arheologice antice, monede, timbre etc. Exemple: (a) brățările dacice din aur, a căror existență a fost negată, cu vehemență, de către mulți dintre guralivii noștri istorici plătiți din bugetul public. Doar că săpătorii neautorizați au ținut cont numai de interesele lor financiare, iar adevărul istoric a fost recuperat de un procuror de onoare din Alba Iulia – Augustin Lazăr. (b) hărțile cu prospecțiuni geologice și de estimare a rezervelor exploatabile, cu concentrațiile de minereu, alte date și informații economice și militare secrete de stat.

3. Slăbirea și contracararea, până la anihilare, a sentimentului patriotic prin promovarea unor idei globaliste specifice internaționalismului proletar, a prezentării ca depășite a sentimentelor de dragoste de neam și țară, folosirea în acest sens de emisari europeni (unii înalți funcționari) și universali, promovarea unor clienți politici drept mari valori, a unor false opere de artă, unele „producții” fiind cumpărate, pe bani publici, de către diferite comunități, iar proiectele culturale reale ori de necesitate sunt subfinanțate (vezi Congresul Spiritualității Românești). Cum altfel, dacă nu așa, a putut să ajungă în cartea „istoriei alternative” o purtătoare de microfon?

4. Disoluția instituțiilor statului prin reforme interminabile, fără logică, fără unitate de acțiune, lipsite de obiective strategice și de perspectivă sau menținute într-o legislație învechită, confuză, care nu oferă mijloace eficiente de acțiune, slaba salarizare a personalului, subfinanțarea sistemelor de apărare, ordine publică și securitate națională.

Un sistem polițienesc și judiciar confuz, care nu promovează principiul acțiunii preventive (unde cunoașterea are un rol esențial), coagularea, din nefericire, în interiorul unor structuri profesionale, a unor grupuri de interese financiare formate din oameni de afaceri, politicieni, polițiști, procurori, judecători, care nu doar ca „albesc” diverși infractori ci, în mod josnic, prin manopere dolosive, determină condamnarea unor nevinovați;

Folosirea neselectivă/abuzivă a instituției denunțatorului, care poate genera mari nedreptăți cu consecințe deosebit de grave în plan personal și social. Oare de ce nu se mai operează cu formula corectă a indiciilor temeinice, ci operăm cu aceea a suspiciunilor rezonabile? Cumva pentru că este mai greu să se obțină indicii și probe? Nu suntem destul de pregătiți profesional? Când încep și unde se termină suspiciunile, fie ele și rezonabile?

Cu mulți ani în urmă veneam, împreună cu un coleg, de la o convocare din centrală. Pe traseu, am oprit la un local renumit să mâncăm un ciolan cu fasole. La o masă vecină s-au așezat doi băieți și două fete, din Ministerul Public, care se întorceau tot de la o convocare. Era o etapă în care tocmai se epurau niste judecători și procurori cu experiență, înlocuiți cu tineri entuziaști. Auzind discuțiile de la masa lor, mi-am dat seama că nu au habar de cele mai elementare principii de drept, ceea ce m-a făcut să-i spun colegului: „Nicule, dacă ăștia ajung să facă justiție, am încurcat-o”. Vă dau o veste: Au ajuns! Încă o întrebare, retorică evident, nu ar fi bine să se facă niște legi clare, care să evite echivocul și apariția ulterioară a unor norme de aplicare stufoase, care să ducă la schimbarea sensului inițial și la pierderea de timp și bani prin clarificări în procese diverse? Și o ultimă mirare, dar nu cea din urmă: de ce finalitatea actului de justiție nu duce la recuperarea imenselor prejudicii de la cei care au fraudat statul, patrimoniul național, averea publică!?

5. Slăbirea accelerată a sistemului național de sănătate, apogeul fiind înregistrat în perioada guvernării Boc, prin: precaritatea infrastructurii tehnico-materiale și a resurselor umane, prețuri ridicate la medicamente, accesul selectiv la sănătate, subfinanțarea sistemului și distrugerea cercetării de specialitate, promovarea pe piață a unor produse conținând substanțe nocive, creșterea ratei mortalității, scăderea drastică a populației României și dezechilibrul între generații, cu efecte imprevizibile pentru viitor;

6. Degradarea permanentă a învățământului românesc prin reforme interminabile și incoerente, inadaptarea la nevoile economice, lipsa unor obiective clare și a măsurilor practice de atingere a lor, transformarea unor instituții de învățământ în fabrici de diplome etc. Statistica spune că 16% dintre tinerii între 18-25 ani nu învață și nu lucrează nicăieri, dar aceeași statistică nu ne spune și dacă până la 18 ani, au învățat ceva. Ce personaje se vor selecta din acest segment de populație? - Desigur, revoluționari de profesie!

În 2015, se vorbește, din nou (în 1989 nu era cazul) despre alfabetizare în România. Dumnezeuule Mare!!!

7. Distrugerea sistemului economic de stat și sufocarea celui încă existent, prin:

- pulverizarea a tot ce a însemnat industrie românească; după cum ne învăța un expert în politica fluidelor, „industria românească este un morman de fiare vechi”. Apropos! Oare unde o fi fost confecționat celebrul pulover rosu

care-i ținea de cald în decembrie 1989. Cât tupeu! Numai după anul 2000, din averea fostei Republici Socialiste România s-au exportat 50 milioane tone de fier vechi, aluminiu, cupru și alte neferoase; Dintr-o întreprindere din Baia Mare, utilată cu bani grei în ultimii ani ai socialismului „științifico-fantastic”, au fost vândute strunguri „la metru”. Știți cum? Cumpărătorul pășea în jurul strungului și dacă rezultau 7 pași, mașina unealtă era vândută cu 7 milioane. Ce interes pentru locuri de muncă, ce muncitori, ce producție!?

- legi aberante referitoare la privatizare și restituirea proprietăților, care au dus la înstrăinarea averii țării, a resurselor minerale, a bogățiilor solului și subsolului unor elemente autohtone și multinaționale rapace, ale căror interese sunt guvernate de principiul câștigului cât mai ușor, mare și imediat;

- „punerea pe butuci” a agriculturii: desființarea marilor combinate agricole și IAS-uri, ferme zootehnice, pomicole și experimentale, de cercetare de prim rang, a fondului genetic existent, distrugerea sistemului național de irigații. Nu-i așa că seamănă cu actele de diversiune? De la o agricultură performantă s-a ajuns la o agricultură de subzistență;

- degradarea fără precedent a industriei turistice prin ruinarea cu intenție a hotelurilor și stațiunilor create până în 1990, cu scopul de a le trece în proprietate particulară la prețuri de nimic;

- defrișarea/raderea unor suprafețe imense din pădurile țării, cu singurul scop de a îmbogăți niște parveniți politici sau niște multinaționale, care în țara de baștină nu au acces la resurse, consecințele de mediu (fondul forestier, solul, fauna) și de ordin social și uman fiind extrem de grave și greu de estimat (cine ar avea acest interes?);

8. Privatizarea unor clădiri de patrimoniu în contra intereselor naționale și împotriva legii;

9. Îndatorarea țării, fără precedent în istorie, cu sume colosale, care nu au produs un efect benefic pentru populația României, concomitent cu punerea țării într-o stare de dependență, stranie pentru secolul XXI, față de guverne, state, reprezentanți ai acestora, demne de evul mediu și lipsa serioasă a posibilității de reacție la diverse amenințări și manifestări zonale care privesc țara noastră.

Altceva: noi am bătut la ușa Uniunii Europene cu sufletul curat și cu speranțe, iar ei ne-au ținut în genunchi silindu-ne să acceptăm niște reguli, unele umiltoare pentru credința și sufletul nostru. Și încă nu s-a încheiat... ;

10. Reformarea doctrinelor politice care dau identitate ideologică partidelor în doctrine cu valențe de criminalitate organizată al căror scop este obținerea puterii politice în beneficiul propriu. De ce, în anul 2015, statul mai finanțează partidele politice? Ar fi cazul să trăiască din cotizații și sponsorizări oneste, nu din cele care se rambursează/recuperează din bani publici imediat după preluarea puterii;

11. Lipsa unor acțiuni coerente de politică externă națională, eficientă, cu obiective clare care să privească interesele țării pe termen mediu și lung. Hei, treziți-vă! Nu vă mai jucați cu soarta biete țări și a copiilor lui Zamolxis.

Poate crede cineva că serviciile de informații nu au semnalat trecerea acestor amenințări din stare latentă în acțiuni manifeste care au dus la prezentele efecte? Sigur că poate, dar este o naivitate să o facă. În mod cert și conform legii toate informațiile au fost prezentate beneficiarilor legali. Atunci de ce nu au luat măsuri factorii decidenți? Pentru că suntem profesioniști nu cred că trebuie să ne obosim foarte mult în căutarea răspunsului: Din interes!

Cu ce au început toate acestea? Cu zbieretele de „jos Securitatea”! Ați alungat câinii de la stână, i-ați schilodit, i-ați pus pe lanț și v-ați bucurat de pradă, crezând că o să vă ajungă la toți (a fost/este dulce tortul economiei naționale socialiste?) mințind și corupând la adăpostul impunității. Cu dezincriminarea sabotajului. Să ne reamintim textul acestei infracțiuni:

„Fapta unui funcționar sau alt angajat care, în exercițiul atribuțiilor de serviciu, nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod fraudulos și prin aceasta cauzează o perturbare deosebit de gravă a activității unei organizații socialiste sau o pagubă importantă economiei naționale, cu scopul de a aduce în orice mod atingere securității statului”.

Apropo! În noul cod penal nu se mai incriminează, evident prin meritul cu totul deosebit al înțelepciunii legiuitorului, infracțiunea de subminare a economiei naționale, care consta în „Fapta de a folosi o autoritate publică, instituție publică sau alte persoane juridice de interes public ori de a împiedica activitatea normală a acesteia, dacă fapta este de natură să submineze economia națională”.

Dă-o-ncolo de economie națională! ... dacă tot nu există ...

Colonel (r) Gheorghe Delurean

O DIVERSIUNE STALINISTĂ DIN ANUL 1931: INTRODUCEREA ALFABETULUI LATIN ÎN TRANSNISTRIA

Precum se știe, la 27 martie 1918, exprimând voința întregii suflări românești din Basarabia, Sfatul Țării a votat actul Unirii, în baza căruia, *„Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, în puterea dreptului istoric și a dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu România“*.¹ Însă, în târgul care a urmat între marile puteri europene pe seama națiunilor mici și slabe, Basarabia a fost considerată o bucată de pământ care urma să fie stăpânită de cei care aveau un interes dintre Aliații învingători în războiul mondial recent încheiat. Chiar și renumitul Georges Clemenceau a afirmat că Basarabia *„ar fi trebuit atribuită Ucrainei, care urma să fie un stat independent și puternic, un tampon între Rusia și Europa“*.² De cealaltă parte, Rusia (adică Uniunea Sovietică) a folosit partidele comuniste afiliate la Internaționala a III-a – inclusiv Partidul Comunist din România, creat în anul 1921 – care erau obligate, prin statut, să susțină „fără rezerve“ statul sovietic. Documentele Kominternului au indus minciuna potrivit căreia, dintre toate statele balcanice, numai în România, unde naționalitățile duceau o luptă neîncetată, dar săracă în jertfe, exista o „problemă națională“, deci România trebuia considerată „stat imperialist“ și „multinațional“.³

În proiectul de „recuperare“ a Basarabiei, autoritățile bolșevice au mizat pe masivul suport propagandistic al „Federației Comuniste Balcanice“, care urma să inițieze o vastă „revoluție“, de la Marea Baltică la Marea Neagră, de care urma să profite numai Uniunea Sovietică. Pe acest fond, Uniunea Sovietică a pregătit o diversiune care avea ca scop, pe termen lung, dezmembrarea României.

¹ Ion Constantin, *România, Marile Puteri și problema Basarabiei*, Editura „Enciclopedică“, București, 1995, p. 21.

² Idem., p. 22.

³ Marin C. Stănescu, *Moscova, Cominternul, filiera comunistă balcanică și România (1919-1943)*, Editura „Silex“, București, 1994, p. 72.

Aceasta a fost precedată de o altă diversiune: în ziua de 29 iulie 1924, Biroul Politic al Partidului Comunist Bolșevic a hotărât crearea „*Republicii Sovietice Socialiste Autonome Moldovenești*“, în cadrul Republicii Sovietice Socialiste Ucraina. Principalul obiectiv urmărit era organizarea de către sovietici a unei iredente pentru recuperarea Basarabiei, intenția în această privință reieșind și din faptul că granița apuseană a noii republici se preconiza a fi pe râul Prut.

În mintea inițiatorilor, noua republică sovietică avea o suprafață de 7516 km² și număra circa 545 mii locuitori, din care, potrivit surselor sovietice, 60% o formau „moldovenii” (românii). Prin acest act politico-administrativ, guvernul Uniunii Sovietice a intenționat crearea unui centru de agitație continuă a „problemei basarabene”. Noului stat i s-a conferit funcția de „vârf de lance” spre inima Moldovei dintre Prut și Nistru, fapt dovedit de acțiunile terorist-diversioniste organizate în perioada imediat următoare, menite să destabilizeze zona și să propage în Basarabia flagelul bolșevismului. Așa a fost pregătit, „episodul Tatar-Bunar”.

Aventura politico-militară sovietică de la Tatar-Bunar începută în 12 septembrie 1924, denumită de către grupul de inițiatori „revoluție“, de către unii analiști, „răscoală“, iar de către alții „insurecție“, a fost organizată de Komintern și „Zacordot” – secțiunea de spionaj, propagandă și agitație comunistă în străinătate (Peninsula Balcanică), prin intermediul rețelelor comuniste din Basarabia⁴, fără a implica Partidul Comunist din România, care era, practic, desființat. Acea rebeliune a fost urgent potolită de către trupele armatei Române⁵, inițiatorii împrăștiindu-se precum potârnichile. Armata și jandarmii au arestat 489 de persoane, dintre care doar 9 români. Celor arestați li s-a intentat un proces, judecat de către Corpul III Armată, între 24 august - 2 decembrie 1925. Prin decizia din 3 decembrie 1925 a Consiliului de Război al Corpului III Armată, au fost condamnate, pe diferite termene, 85 de persoane, între care nu s-a aflat nici un român⁶, fapt ce a dezlănțuit un nou val de propagandă ostilă la adresa statului român. Este de menționat faptul că un

⁴ Vezi, pe larg, Gheorghe Tătărăscu, *Internaționala a III-a și Basarabia*, 1925

⁵ Petre Otu, *Război cu Internaționala a III-a*, în „Dosarele istoriei“, anul III, nr.10 (26), 1998, p. 40.

⁶ Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, *op. cit.*, p. 157.

sprijin deosebit în acțiunea de neutralizare a focarului „insurecției” bolșevice a fost acordat de coloniștii germani din Basarabia, care au rămas fideli autorităților române și au contribuit, prin rezistența lor energică, la eșecul total al mișcării subversive.⁷

Făcătura de „revoluție” de la Tatar-Bunar a fost recunoscută ulterior și de către „Soviete”, care au acceptat că *„Răscoala a fost un răspuns direct la refuzul României regale de a accepta propunerea sovietică, făcută la Conferința de la Viena, de a se organiza un plebiscit în ținut”*.⁸

*

A rămas, însă, „Republica Autonomă Socialistă Sovietică Moldovenească”, constituită la 12 octombrie 1924 pe malul stâng al Nistrului, cu o suprafață de 7.516 kilometri pătrați și o populație de 545.000 locuitori dintre care (potrivit surselor sovietice), 60% erau moldoveni (români) și cu capitala la Balta. Aceasta era un hibrid politico-statal, subordonat atât pe linie de partid, cât și pe linie de stat, Republicii Sovietice Socialiste Ucrainene.⁹ Din 1929, capitala acestei „republici” a fost mutată la Tiraspol. Acest nucleu politico-juridic a constituit ulterior motivul de reluare a agitației și de perpetuare a „problemei Basarabiei”, care au culminat cu raptul, din vara anului 1940, al întregii Moldove dintre Prut și Nistru, de data aceasta cu sprijinul Germaniei hitleriste.

*

Pentru adormirea vigilenței românilor, atât basarabeni cât și din Regat, la sfârșitul anului 1931, din indicația Kremlinului, în R.S.S.A. Moldovenească s-a dat dispoziție să se treacă, „peste noapte”, la folosirea alfabetului latin în locul celui rusesc (nimeni n-a explicat, nimeni n-a știut, în ce scop).

Faptele sunt cunoscute din relatările făcute după un sfert de veac de către profesorul Ion Ocinschi (în timpul anchetei din anul 1956 la care a fost

⁷ Gheorghe I. Brătianu, *Basarabia. Drepturi naționale și istorice*, Ediție îngrijită și note de Florin Rotaru, traducere de Ecaterina Holban, Editura „Semne”, București, 1995, p. 69.

⁸ *Enciclopedia Sovietică Moldovenească*, vol. 8, Chișinău, 1981, p. 129-130.

⁹ Nicolae Dabija, *Crearea Republicii Autonome Sovietice Socialiste Moldovenești*, în „Revista de istorie militară”, nr. 6/1990, p. 43-45.

supus de către procuratura Moldovei Sovietice).¹⁰ Din relatările lui reiese că evenimentul s-a petrecut astfel: La finele anului 1931 secretarul regionalei moldovenești, Placinda, i-a anunțat pe membrii Biroului regional că „*Biroul politic al CC al PC(b) din Ucraina a recomandat că scrisul moldovenesc să fie trecut la grafia latină*”. În conformitate cu recomandarea în cauză, Comitetul regional de partid a emis o hotărâre, care prevedea trecerea la grafia latină, iar acea hotărâre a fost confirmată la plenara Comitetului regional de partid. Profesorului Ion Ocinschi, ca președinte al Comitetului științific moldovenesc, i s-a propus să pună în aplicare acea hotărâre, adică să elaboreze morfologia „alfabetului latinizat”. Împreună cu Andreescu Mihail, Spesov Petru și alți membri ai Comitetului științific moldovenesc (ale căror nume nu le-a mai ținut minte), Ion Ocinschi n-a fost de acord cu trecerea scrisului moldovenesc la grafia latină, motivând că „*pentru latinizarea alfabetului optaseră pe vremuri și activiștii reacționari din Sfatul Țării: Inculeț, Erhan și alții, precum și moșierii români Stroescu, Herța și alții*”, pe care el i-a cunoscut în anii '30. Membrii Comitetului științific moldovenesc erau „*ferm convinși că Moldova Sovietică nu poate merge pe același drum cu România boierească și deci nu doreau latinizarea pentru care optau ei*”. În afară de aceasta, Ion Ocinschi a declarat că, lucrând ca învățător în perioada 1909-1917 în satele moldovenești, s-a convins că edițiile tipărite cu caractere chirilice, adică rusești, erau înțelese de populație, pe când cărțile tipărite cu caractere latine nu erau acceptate. Din aceste motive, el ca președinte al Comitetului științific, n-a întreprins nimic pentru trecerea imediată la alfabetul latin, ci a găsit de cuviință ca, împreună cu Andreescu și Spesov, să se adreseze cu o scrisoare către Kosior, care pe atunci era primul secretar al CC al PC(b) din Ucraina, adresându-i rugămintea să le explice dacă a fost în realitate o hotărâre a Biroului politic despre trecerea scrisului moldovenesc la alfabetul latin. (Placinda a anunțat acest lucru oral, fără să prezinte vreun document din partea CC, deși profesorul Ion Ocinschi îl rugase).

La scurtă vreme după expedierea scrisorii, profesorul Ion Ocinschi a fost chemat de Kosior și au plecat împreună la Moscova, în audiență la I.V. Stalin. În timpul discuției, Stalin i-a întrebat „*de ce până acum n-au trecut încă la alfabetul latin*” și le-a vorbit despre faptul că ei nu înțeleg importanța acestei

¹⁰ <http://www.timpul.md/articol/stalin---alfabetul-latin-si-limba-romana-38331.html>

acțiuni. Stalin le-a explicat că „*latinizarea scrisului moldovenesc poate fi unul din fenomenele de apropiere între poporul moldovenesc și cel românesc și a influenței lor reciproce*”. El a menționat că „*din cauza deosebirii sistemelor statale din Moldova și România, între moldoveni și români lipsesc relațiile culturale, iar latinizarea scrisului este una din formele care ar înlesni întărirea acestor relații*”. Totodată, Stalin considera că „*limba moldovenească nu este o limbă ca atare, ci doar unul din dialectele limbii moldo-române*”. Tot el le-a atras atenția și asupra faptului că „*Uniunea Sovietică este învinuită că în Moldova este utilizat caracterul (sic!) chirilic, în felul acesta făcându-se rusificarea populației cu scopul de a lichida total cultura moldovenească națională*”. Stalin le-a spus că „*nu trebuie să se teamă de latinizare, deoarece aceasta constituie numai forma, pe când cel mai important moment e conținutul și e de datoria lor să urmărească ca el să fie socialist*”. El a accentuat că „*cultura moldovenească și cea română trebuie să se apropie una de alta și nicidecum să se separe*”. În încheiere, Stalin a menționat, ca printre altele, „*că timpul lucrează pentru noi și nu e exclusă posibilitatea ca Moldova și România să devină cândva un stat unic, iar întărirea relațiilor culturale va putea apropia acele timpuri*”. Ion Ocinschi afirma că Stalin vedea în latinizarea scrisului moldovenesc una din formele consolidării acelei legături. În încheierea discuției, Stalin le-a propus să treacă imediat la realizarea în fapt a hotărârii Biroului politic al CC al PC(b) din Ucraina.

În urma acelei discuții cu Stalin, profesorul Ion Ocinschi a ajuns la concluzia că latinizarea scrisului moldovenesc va contribui la apropierea dintre truditarii din RASS Moldovenească și cei din Basarabia și România și va înlesni pătrunderea ideilor leniniste și în aceste teritorii.

Astăzi este mai mult decât evidentă strategia lui Stalin, care avea să se materializeze în 1940, rămânând până în zilele noastre una din trăsăturile definitorii ale politicii Kremlinului în regiune.

Reîntors la Tiraspol, profesorul Ion Ocinschi a scris câteva articole despre necesitatea latinizării alfabetului moldovenesc, a vorbit pe aceeași temă la postul de radio, a avut un referat la plenara regională de partid și a întocmit morfologia alfabetului latin. Morfologia și ortografia scrisului moldovenesc cu caractere latine, elaborate de profesorul Ion Ocinschi, au fost aprobate de Comisariatul poporului pentru învățământ al RASSM. Însă, primele broșuri,

reviste, care au apărut cu caractere latine n-au fost deloc acceptate de populația RASSM, din cauză că acolo toate tipăriturile se făceau cu caractere chirilice, cele latine fiind necunoscute populației, iar introducerea lor nu a fost anticipată de o perioadă de pregătire. De aceea ei tipăreau revistele în ambele alfabet. Au fost întreprinse în paralel și o serie de măsuri în vederea familiarizării populației cu noile caractere als alfabetului.

Profesorul Ion Ocinschi a făcut tot ce s-a putut pentru a nu da impresia autorităților sovietice sau a crea suspiciunea că, odată cu latinizarea scrisului moldovenesc, avea loc și o românizare forțată a „limbii moldovenești”. Ca măsură de precauție, atunci când se traduceau anumite texte și nu găseau echivalente potrivite în „limba moldovenească”, se completeau aceste goluri din contul limbii române, folosite de scriitorii și poeții progresiști. Spre exemplu, el a împrumutat multe expresii din operele lui Caragiale, Vlahuță, Eminescu și alții. Dar pe când traducea „*Trei izvoare și trei părți componente ale marxismului*” de V.I. Lenin, s-a pomenit într-o situație delicată, căci „limba moldovenească” era săracă în termeni politici și filosofici, și a apelat la arsenalul culturii românești.

Ion Ocinschi a scris despre exilații veniți la ei, a scris despre exilații care au plecat de la ei în Vest, dar n-a scris aproape nimic despre cei ce au plecat dincolo de Nistru. Destinul lor parcă le-ar fi fost indiferent, dar în realitate, el prezintă un mare interes pentru istoria și cultura noastră. Basarabenii în Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească erau priviți și primiți cu suspiciune, soarta lor, în mare parte, a fost tragică, căci în perioada 1936-1938, aproape toți, au fost reprimăți și exterminați ca agenți ai României, ai Japoniei, ai Germaniei etc.

*

Așa-numita acțiune de „latinizare a alfabetului” s-a încheiat în anul 1937, iar vreme de doi ani (1937-1938), în RASS Moldovenească s-a desfășurat Marea Teroare.¹¹ Declanșarea Marii Terori s-a produs printr-o serie de hotărâri

¹¹ A se vedea

http://www.academia.edu/Marea_Teroare_in_RASS_Moldoveneasca_19311938_context_inter_n_extern_operatiunile_culaceasca_si_romina_represiuni_fata_de_nomenclatura_probe_ale_folo_sirii_torturii_violentei

adoptate de Biroului Politic al CC al PC (b) al Uniunii Sovietice și prin ordine emise de Nikolai Ejov, comisar al Comisariatului Poporului pentru Afacerile Interne al URSS. Se distinge mai întâi o hotărâre a Biroului Politic de la Moscova din 2 iulie 1937, trimisă tuturor prim-secretarilor regionali și republicani, în care se anunță despre nevoia reluării pe scară largă a luptei împotriva elementelor antisovietice. Unul din primele ordine ale lui Ejov care va avea un impact profund asupra a sute de mii de oameni a fost ordinul 00447 din 30 iulie 1937, intitulat „*Cu privire la operațiunea de represiune asupra foștilor chiaburi, criminali și alte elemente antisovietice*”.

În Ucraina, din care făcea parte și RASSM, operațiunea a început oficial pe 5 august 1937 (după unele surse, pe 4 august). Prin ordinul 00447 s-au instituit cote de arestați pentru fiecare regiune sau republică, ceea ce nu este absolut nou în istoria represiunilor comise de puterea sovietică până atunci. Din totalul celor care urmau să fie arestați conform ordinului 00447, circa o treime erau incluși în prima categorie, ca fiind cei mai periculoși și care urmau a fi executați, iar restul în cea de a doua categorie, percepuți ca reeducabili și care urmau să fie condamnați la un termen de detenție de la 8 la 10 ani de lagăr sau închisoare.

A doua componentă a Marii Terori a ținut de așa-numitele „operațiuni naționale”. Dintre acestea, se disting: poloneză (cei mai mulți, 111 mii), germană, letonă, lituaniană, finlandeză, română, turcă, japoneză, iraniană, implicând arestarea și condamnarea a sute de mii de persoane. Printre acestea a fost și „operațiunea română”, lansată oficial pe 17 august 1937.

Potrivit instrucțiunilor primite de la Nikolai Ejov, acțiunea organelor de represiune a vizat următoarele categoriile de persoane: transfugi, emigranți politici, foști colaboratori ai departamentului de spionaj, agenți ai departamentului de relații externe și chiaburi care fugiseră la un moment dat în România și reveniseră apoi în Uniunea Sovietică. Ținta desfășurării „operațiunii române” era, în fapt, teritoriul RASSM, precum și două regiuni adiacente, Moghiliiov-Podolski și Odesa. La numai zece zile de la lansarea oficială a operațiunii represive, s-a comunicat „la centru” că din cei arestați (nu se dădea numărul) 35 au recunoscut că făcuseră spionaj în favoarea României.

NOTĂ: Printre arestați s-au aflat Ivan Krivorukov, născut în Chișinău, ucrainean, fost director al Trustului ucrainean pomiviticol, dar și fost membru al Sfatului Țării în 1917-1918, care votase la 27 martie 1918 împotriva Unirii Basarabiei cu România și care a emigrat ulterior în URSS; Pavel Chior, născut în Basarabia, în județul Ismail, fost secretar al organizației comsomoliste din RASSM, fost secretar de partid în raionul Râbnița și fost comisar al Educației din RASSM; Dumitru Prestescu, născut în 1899 în satul Delacău, județul Bender, director al Institutului Pedagogic din Tiraspol.

Din raportul locțiitorului comisarului Comisariatului Poporului pentru Afacerile Interne al R.S.S. Ucrainene, V. A. Baliți, către șeful său de la Moscova, Nikolai Ejov, aceștia ar fi mărturisit că au fost racolați de Siguranță și, după ordinele acesteia, ar fi creat o organizație „naționalistă”, condusă de Starâi, *„agent al Siguranței române din 1918, fost președinte al Consiliului Comisarilor Poporului din RASSM”*. De asemenea, raportul preciza că între timp fuseseră lichidate grupuri de spioni în serviciul Românei într-o serie de raioane din RASSM, precum Tiraspol, Camenca, Râbnița, dar și în Moghiliiov-Podolski și Odesa.

A treia componentă importantă a Marii Terori din perioada iulie 1937-noiembrie 1938 a fost represiunea în masă împotriva elitelor de partid sovietice, inclusiv din rândurile NKVD-ului. În acest context, autoritățile sovietice și-au adus aminte că în mica Moldovă de peste Nistru se introdusese alfabetul latin, iar vinovați pentru înlocuirea alfabetului rusesc au fost considerați intelectualii români. Împotriva acestora, organele de represiune au dezlănțit o teroare cumplită, căreia i-au căzut pradă atât intelectualii români, cât și activiștii comuniști de etnie română. Românii au fost acuzați „la grămadă” că ar spiona și ar organiza sabotaje. Aproape toți au fost îndepărtați din funcțiile publice, deportați sau executați.

Printre cei deportați s-a aflat și profesorul Ion Ocinschi, care discutasese cu Stalin în contextul introducerii alfabetului latin în RASS Moldovenească și care a devenit un tipic exemplu al omului aflat „sub vremi”, între dorința de a-și servi comunitatea și interesele strategice ale mării puteri. Interesant este faptul că acestei terori i-a căzut victimă și V. A. Baliți, locțiitorul comisarului

Comisariatului Poporului pentru Afacerile Interne al RSS Ucrainene, executat în 27 octombrie 1937!

Conform noilor indicații venite de la Moscova, „limba moldovenească” a revenit la alfabetul chirilic, a fost reactivată teoria unei limbi și etnicități moldovenești diferite de cea română, dar nu s-a mai revenit în totalitate la „limba literară” creată de un anume Leonid Madan. Pentru românii din „Moldova Sovietică”, această teorie a avut și un efect benefic, întrucât le-a dat acestora posibilitatea de a beneficia de învățământ în limba maternă. Astfel, în acei ani grei de cenzură ideologică permanentă, de schimbări în privința limbii literare, precum și de exterminare a unor dascăli de valoare, în Basarabia s-a dezvoltat o „literatură sovietică moldovenească”, folosită de către intelectualii români basarabeni (transnistreni) cu precauție, ca paravan al promovării limbii naționale.

*

Au trecut anii, iar peste RSSA Moldovenească s-a rostogolit o istorie întreagă. În 17 august 1956, Comitetul Securității Statului de pe lângă Consiliul de Miniștri al RSS Moldovenești, care încorporează, practic, cea mai mare parte a Basarabiei, precum și teritoriul din stînga Nistrului, i-a anchetat pe supraviețuitorii introducerii alfabetului latin în RSSA Moldovenească din anul 1931. Printre cei anchetați a fost și profesorul supraviețuitor Ion Ocinschi, în acel moment docent la Catedra de literatură rusă și străină a Institutului Pedagogic din Bălți. El trecuse prin mașinăria NKVD-ului în mai multe rânduri, dar scăpase cu viață. De data aceasta a fost interogat în calitate de martor, de către anchetatorul superior al CSS-ului, căpitanul Karpunin (în conformitate cu art. 160-165 al CP al RSS Ucrainene).¹² Anchetatorii nu s-au interesat de greșelile lui, nu i-au căutat nod în papură, ci au încercat să se dumirească asupra unui fenomen lingvistic extrem de interesant: alfabetul latin în Republica Autonomă și limba română în cărțile și manualele din Transnistria. Scopul acestei acțiuni a fost cunoașterea adevărului, în scopul reabilitării, post-mortem, a scriitorilor și oamenilor de cultură care au activat în perioada stalinistă în Republica Autonomă. Stalin era deja o amintire, iar urmașii lui încercau să se delimiteze de acțiunile sale dictatoriale și încărcate de cumplită teroare. Însă,

¹² <http://www.timpul.md/articol/stalin--alfabetul-latin-si-limba-romana-38331.html>

fără recunoașterea faptului că introducerea alfabetului latin a fost legitimă, iar limba română o necesitate pentru depășirea dialectului local, noii anchetatori nu se puteau pronunța asupra „nevinovăției cohorții literare și culturale”.

Acest episod tragic, marcat de o abilă diversiune stalinistă, confirmă că, sub povara Imperiului sovietic, elitele sociale românești, încorsetate de ideologii violente, antinaționale, au gândit și au lucrat, după cum le-au permis vremurile și conjuncturile, pentru a asigura supraviețuirea nației.

Se vor găsi, cu siguranță, critici privind gândirea și acțiunea profesorului Ion Ocinski. Însă omul s-a definit pe sine prin prisma vremurilor pe care le-a trăit, când în Basarabia, după cum spunea un cronicar moldovean, nu vremile erau sub om, „ci bietul om sub vremi”.

Dr. Aurel V. David

ÎN APĂRAREA DATELOR SECRETE: MAȘINA DE SCRIS

Edward Snowden, al cărui nume a făcut ocolul Pământului în mai puțin de 80 de zile, face istorie fără ca, poate, să-și fi dorit aceasta neapărat. Dezvăluirile sale privind programul secret al SUA de supraveghere a comunicațiilor mondiale au pus pe gânduri nu doar lumea politică, ci și pe omul de rând. Prima reacție, firească, la dezvăluirile sale a fost, în cazul multora, să nege realitatea: „Eu? Dar cine sunt eu să se intereseze cineva de mine? Eu nu am nimic de ascuns, n-au decât să spioneze cât vor!”. Dar după câțeva vreme încep să apară semnele de întrebare, iar utilizatorii de Internet devin mai sensibili. Și conștientizează faptul că imixtiunile autorităților în sfera privată devin mai agresive pe zi ce trece.

CĂLĂTORIE ÎN TIMP

Acum 301 ani, în ziua de 6 ianuarie 1714, englezul Henry Mill obține brevetul invenției sale, *„Mașina pentru a imprima și a transcrie scrisori separate sau succesive, foarte utilă pentru evidențele publice”*. Era prima mașină de scris din lume, o invenție complicată, greu de exploatat și greu de întreținut, ceea ce a făcut ca, mulți ani după patentare, mașina să nu fie folosită. De altfel, unii cercetători susțin că n-a fost folosită deloc, întrucât nu ne-a rămas niciun petic de hârtie scris cu ajutorul acestei invenții sau vreo relicvă din ceea ce a fost ea cândva. Poate nici n-a fost construită. Nici măcar documentația de patentare, care s-a păstrat, nu prezintă o descriere sau câteva amănunte din care să rezulte ce anume s-a patentat. Singurul lucru clar este că în acea zi de 6 ianuarie, Henry Mill a obținut brevetul pentru o mașină de scris inventată de el. Probabil că invenția nici n-a produs prea mult entuziasm, întrucât timp de un secol nu s-a mai ocupat nimeni de ea. Abia în 1808, italianul Pellegrino Turri produce o mașină de scris funcțională, destinată nevăzătorilor. Mașina scria în relief, dar nu știm dacă reușea cineva să citească reliefurile lui Turri.

Adevăratul strămoș al mașinii de scris, utilizabilă și chiar utilizată, a apărut mai târziu. Invenția a fost brevetată de inginerul american Christopher Sholes, în anul 1868. Dar cum nici măcar Sholes n-avea prea multă încredere în ceea ce inventase, el a renunțat să construiască prototipul și a vândut patentul cu

suma de 12.000 dolari unei firme interesate, care a încercat și a reușit să facă un mare profit din această afacere. Firma în cauză era un producător de arme, compania *Remington*, din uzinele căreia a ieșit în anul 1874 prima mașină de scris industrială, urmată de multe altele. A fost una dintre rarele ocazii când o afacere civilă s-a dovedit mai profitabilă decât una cu armament. În 1880, mașinile de scris erau deja răspândite în birourile companiilor americane, iar în 1883 au poposit și în Franța. Succesul lor pe vechiul continent a fost fără egal și în scurt timp scrisul la mașină a devenit o probă sportivă, europenii întrecându-se cu americanii în ce privește viteza scrisului. Vitezele de scriere au crescut mult, odată cu apariția mașinilor de scris electrice, care s-au dovedit foarte performante. Acestea au fost inițial cam ocolite de dactilografe, întrucât se răspândise zvonul că ele... curentează.

La noi în țară, mașinile de scris au ajuns relativ târziu, introducerea lor fiind sabotată de copişti, care se considerau privilegiați ai scrisului de acte oficiale.

În anii '30, când instituțiile noastre erau deja dotate cu mașini de scris, multe acte oficiale erau încă redactate de copişti, pentru a căror artă și pricepere exista un cult aparte. De altfel, caligrafia s-a studiat în școală până în anii '40, elevii fiind puși să învețe arta scrierii cu penițe klaps, ronde, redis sau topografice. Când a apărut pixul, din ele n-a mai rămas decât amintirea. Dar, la acea dată, profesia de copist era practic dispărută, fiind răpusă de profesia dactilografelor. Părea că viitorul este al lor și nimeni nu bănuia că, la orizont, se iveau zorii tastaturii, care va desființa claviatura, cu simpaticele dactilografe cu tot. În curând, mașinile de scris au început să apară în magazinele de antichități, alături de patefoane, de samovare, de aparate foto și de tot ceea ce a însemnat cândva performanță, iar astăzi nu mai înseamnă nimic. Rând pe rând, marii producători de mașini de scris au început să se profileze pe alte mecanisme, iar în anul 2011 și-a închis porțile ultima fabrică din lume care mai producea mașini de scris: Godrej & Boyce din Mumbai, India.

SERVICIILE SECRETE REVIN LA MAȘINILE DE SCRIS

Înapoi la mașina de scris! Aceasta este doar una dintre consecințele colaterale ale dezvăluirilor făcute de fostul agent al NSA: pe internet nimic nu mai este sigur.

„Tăblițele de piatră, inscripțiile în bronz, manuscrisele pe pergament sau pe foi de papirus, documentele caligrafiate sau dactilografiate, strânse în dosare, depuse în arhive, păzite toate cu strășnicie, în seifuri sau sub vitrinele

*de sticlă armată riscă infinit mai puțin să fie furate decât informațiile strict secrete care circulă pe Internet. Constatarea este la mintea cocoșului, dar a fost nevoie de cazul Snowden, de afacerea Wikileaks, pentru ca, brusc, serviciile secrete să aibă revelația vulnerabilității mesajelor strict confidențiale”, comentează dw.de. Dezvăluirile făcute de fostul colaborator al Agenției Naționale de Securitate din Statele Unite au pus pe jar toate Serviciile din lumea întreagă, dar și marile companii care operează cu documente secrete în mediul virtual. Într-o scrisoare oficială adresată reprezentanților instituțiilor de stat din toate regiunile, FSB (Serviciul Federal de Securitate al Federației Ruse) a „recomandat ca oficialii să nu folosească serviciile de poștă electronică din străinătate, cum ar fi Gmail”. Până acum, oficialii ruși au folosit pe scară largă Gmail și alte servicii de e-mail străine. Rusia a fost prima care a anunțat că se întoarce la mijloacele clasice de editare a documentelor. *Federalnaya Slujba Ohrany* (FSO), serviciul de protecție rus, a lansat o licitație pentru procurarea a 20 de mașini de scris electrice. Această comandă nu are absolut nimic în comun cu nostalgiile vreunui colecționar secret, ci cu concluzia că mesajele dactilografiate pe hârtie sunt mai puțin vulnerabile decât cele formulate în mediul virtual. Contractele firmei germane *Olympia Confort* cu serviciile secrete rusești au o componentă lucrativă. Pentru ca identificarea redactorului mesajului să fie posibilă, dar numai de către cei inițiați, fiecare mașină de scris comandată de Kremlin este personalizată, adică trebuie să aibă propria amprentă. Prin urmare, falsificarea unui document bătut la mașină pare o misiune aproape imposibilă.*

Chiar dacă stârnește zâmbete ușor condescendente la „fanii” noilor tehnologii de comunicare, reîntoarcerea la mașina de scris este cât se poate de logică. Surse din cadrul FSB au explicat că, în unele cazuri, „a trimite sau a primi fișiere către și de la dispozitivele electronice nu este considerat sigur”. După dezvăluirile lui Snowden și știrile cu privire la interceptarea apelurilor telefonice ale lui Medvedev, s-a decis să se consolideze practica de a redacta documente pe suport de hârtie. Potrivit unor experți în domeniul securității, mașinile de scris sunt încă folosite în multe departamente speciale ale Ministerului Apărării, unde sunt preferate documentele „pe suport fizic”, de hârtie, în locul celor în format electronic, stocate în calculator. Potrivit ziarului *Izvestia*, Ministerul Apărării folosește hârtia, iar informațiile confidențiale îi parvin ministrului și șefului de Stat Major tipărite pe hârtie, nu electronic. „Din punctul de vedere al securității, orice comunicație electronică este vulnerabilă.

Se pot capta orice fel de informații de la un computer”, afirma fostul director al FSB Nikolai Kovalev.

Inspirați de modelul rusesc, autoritățile germane iau în calcul reintroducerea mașinilor de scris pentru documentele federale de importanță majoră. Șeful anchetei parlamentare referitoare la activitatea NSA în Germania a declarat într-un interviu pentru *Morgenmagazin* că el și colegii săi se gândesc serios să renunțe complet la *e-mail*.

Conform mass-media germane, descoperirile despre supravegherea digitală au declanșat o regândire a modului în care guvernul conduce comunicațiile. „*Oamenii încearcă să stea cât mai departe de tehnologie ori de câte ori au ocazia*”, a scris *Die Welt*. „*Cei care sunt îngrijorați că ar putea fi interceptați vorbesc mai puțin la telefon și preferă să se întâlnească în persoană. Se întâlnesc mai des la cafea și iau prânzul de mai multe ori. Chiar și plimbările în parc au devenit o obișnuință în ultima vreme*”, a mai notat publicația germană. Tehnicile de evitare a supravegherii au devenit o preocupare serioasă pentru autorități. Până și comisia de anchetă din Bundestag însărcinată cu investigarea activităților NSA a găsit o metodă prin care membrii săi să se protejeze: înaintea fiecărei întâlniri, membrii își lasă telefoanele mobile într-o cutie de metal dintr-o cameră adiacentă, iar conversațiile sunt acoperite de muzica lui Edvard Grieg dată la maximum în difuzoare.

Relația Statelor Unite ale Americii cu Germania au fost greu încercată din cauza scandalului internațional de spionaj iscat în jurul Agenției pentru Securitate Națională (NSA) din SUA. NSA se concentrează pe activități antitero și securitate națională, dar a elaborat în același timp sisteme care-i permit să monitorizeze cantități uriașe de comunicații, digitale sau în alt format, în Germania și în alte țări. Agenția poate intercepta un volum uriaș de e-mailuri, mesaje SMS și conversații pe telefoanele mobile desfășurate prin aplicații. Practicile folosite de NSA pentru a colecta informații au stârnit un scandal internațional care nu pare că se va termina prea curând. După ce Washingtonul a fost aspru criticat pentru că a permis spionarea propriilor cetățeni și a liderilor din state aliate, conducătorii americani și serviciile de informații și-au pasat unii altora responsabilitatea, vorbind chiar de o încălcare a legii de ofițerii NSA. Acum se află că, de fapt, Agenția avea mandat pentru toate interceptările de la o instanță specială – Tribunalul pentru supravegherea serviciilor de informații. În 2010, acest tribunal ar fi dat NSA mandat pentru a intercepta comunicațiile –

scrise și audio – pentru nu mai puțin de 193 de țări, printre care și România, a transmis în exclusivitate cotidianul american *Washington Post*, publicând un document secret obținut de la Edward Snowden. NSA a primit dreptul de a strânge și analiza comunicațiile tuturor statelor din Organizația Națiunilor Unite, cu excepția Marii Britanii, Canadei, Australiei și Noii Zeelande. Agenția avea dreptul să facă aceasta „în cazul în care consideră necesar”, primind totodată permisiunea de a intercepta și instituții precum Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Uniunea Europeană și Organizația Internațională pentru Energie Atomică. Dezvăluirile făcute de Snowden au arătat cum Agenția Națională de Securitate a Statelor Unite folosea de cel puțin șapte ani practici precum monitorizarea apelurilor telefonice și a conturilor de *e-mail* a milioane de cetățeni americani. În baza unui ordin judecătoresc, Agenția pentru Securitate Națională colectează înregistrări telefonice a milioane de americani. Motivarea instanței se bazează pe faimoasa lege *Patriot Act*, care permite practic autorităților să întreprindă astfel de acțiuni dacă există suspiciuni că securitatea națională este în pericol. Prevederile au fost concepute pentru a dejuca atentate teroriste și tentative de spionaj, dar folosirea acestei legi pentru monitorizarea apelurilor telefonice a milioane de cetățeni americani este numită acum un abuz fără precedent.

TENDINȚE CARE SE PREFIGUREAZĂ

- Tandemul tehnologie informatică –specialiști analiști va avea tot mai mult un rol determinant în realizarea performantă a misiunilor de spionaj. Iar ofițerul de informații de până acum va fi utilizat numai în domenii și situații ce nu pot fi realizate prin mijloace electronice și de altă natură.
- Așa-zisele rețele și sisteme de socializare se vor extinde cu anumite contribuții și efecte pozitive pentru societatea umană, dar folosite în alte scopuri pot produce efecte negative din cele mai grave: distorsionarea sistematică a realităților, acțiuni de diversiune și instigare, vicierea comportamentului uman etc.;
- Se constată preocuparea mai multor companii mici și mijlocii din Germania de a renunța la conexiunea la Internet, pentru a evita să cadă pradă amplului program de interceptare/monitorizare a telecomunicațiilor de către Agenția Națională pentru Securitate din (NSA).

ULTIMA ORĂ

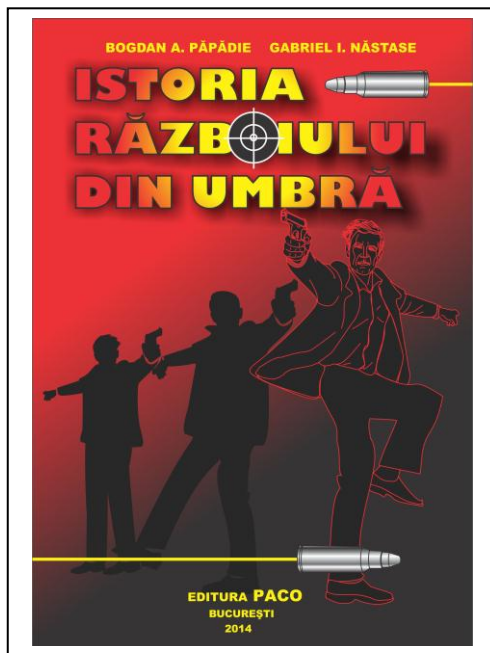
Un scandal fără precedent este în plină desfășurare, în inima Europei, după ce cotidianul german *Bild* a făcut publice o serie de documente clasificate ale serviciilor secrete. În acestea se arată că guvernul german știa încă din 2008 despre operațiunile de spionaj economic desfășurate de americani. Agenții NSA au folosit stația de monitorizare Bad Aibling din Bavaria a serviciului de informații german BND pentru a spiona diverse companii europene, printre care *Airbus* și *Siemens*. Cotidianul german susține că există două rapoarte ale BND, din 2008 și 2010, privind spargerea sistemului de informații de către agenții americani. Raportul pune la îndoială poziția guvernului german, care până acum a pozat în victimă a operațiunilor de spionaj efectuate de unii dintre aliații săi, în special Statele Unite. Documentele la care jurnaliștii germani fac referire atestau faptul că agenții NSA aveau deja o listă cu numere de telefon și adrese de *e-mail* ale angajaților companiilor *EADS* și *Eurocopter*, cunoscută astăzi sub numele de *Airbus Helicopters*. Reporterii *Bild* susțin că păstrarea secretului asupra interesului manifestat de americani față de secretele companiilor germane a fost acceptată pentru a nu strica relațiile de cooperare în domeniul antiterorismului. „*La un moment dat s-a spus că datele oferite de americani sunt prea importante, așa că au lăsat lucrurile cum erau pentru a nu pune în pericol cooperarea între serviciile secrete*”, a menționat aceeași sursă din cadrul parlamentului german. Revista *Spiegel* dezvăluia că agenții americani au spionat ani în șir companiile germane cu ajutorul serviciilor de informații locale. Aparent, NSA transmitea agenților germani BND lista cu numere de telefoane și adrese de *e-mail* ale țintelor sale, aceștia raportând direct americanilor datele rezultate în urma supravegherii.

*

Revenirea la sistemele tradiționale de imprimare ar asigura o mai mare confidențialitate tuturor datelor sensibile. Potrivit spuselor fostului KGB-ist Nikolai Kovalev, privilegiate rămân în lupta pentru apărarea caracterului strict secret al unui document mijloacele cele mai primitive, mașina de scris, mâna și stiloul... O fi bine? O fi rău?

Colonel (r) Liviu Găitan

UMBRA CARE NU SE VEDE...

Lumea a avut, de când se știe, are și acum și va avea mereu fel de fel de iluzii. Unele mai teribile decât altele. Unii își propun să pună în ordine diversitatea, alții să diversifice unitatea, iar cei mai grei dintre greii lumii – unii foarte bine ascunși, alții la vedere, dar tot ascunși – vor s-o facă una cu interesele lor, să-i guverneze adică arealul, idealul și tot ce mișcă pe mapamond. Nu este prea greu, pentru că, deja s-a dovedit, identitatea care are în mână finanțele are iluzia perfectă că poate face ce vrea cu lumea aceasta și cu oricare altă lume din lumile vizibile, invizibile sau previzibile. Poate genera

crize și războaie, poate îndatora și distruge state întregi, poate controla controlul și submina chiar și subminarea (dar nu în sensul negării negației, ci în cel al dublării acesteia!), chiar dacă mai circulă încă o vorbă potrivit căreia cine scoate sabia de sabie va pieri.

Întrebarea destul de tulburătoare care încă se mai pune - și se va pune probabil din ce în ce mai tranșant -, despre misterele unor umbre care au adus și aduc lumină în mințile celor care iau decizii este una esențială: *Cât întuneric și câtă lumină produc aceste umbre?* De unde, alte și alte întrebări: *Unde-i soarele care le generează? Pe care cer răsare acesta? Și cine îl mai vede?*

Cartea de față pătrunde în interiorul acestor umbre și dezvăluie, atât cât se poate dezvălui, într-o manieră flash, dramele și misterele.

Există un război continuu al acestei lumi, un război fără de care n-ar exista nici gândul, nici securitatea, nici lumea și nici viața. Acest război se numește *cunoaștere*. Iar cunoaștere înseamnă informație asimilată, adică nedeterminare înlăturată. Omul nu este altceva decât un concept cognitiv, bazat

esențialmente pe această monadă a universului cognitiv: *informația*. Deși acest raționament este foarte simplu, el va părea și va apărea totdeauna ca foarte complicat și extrem de sofisticat. Desigur, omul este sau pare a fi substanță, energie și informație. Dar numai Dumnezeu știe dacă este numai atât! Cele trei stări ale aceleiași condiții nu se departează, ci se integrează. Ele nu pot exista decât împreună, fiecare dintre ele fiind vitală pentru celelalte și chiar pentru sine. *Dacă un singur minut n-ar avea informație, omul ar pieri.*

Serviciile de informații sunt senzorii, ochii, urechile, analizatorii și sintetizatorii monadei universale a ființei umane, a societății, a securității și a vieții care se numește, așa cum am spus mai sus, informație. Informația este cărămida cunoașterii, atunci când se tezaurează. Iar cărămidă, în actul construcției, înseamnă valoare. De aici nu rezultă că serviciile sunt *factotum*, că, vezi Doamne, fără ele, n-ar exista nici oameni obișnuiți, nici savanți și nici mângari, acestea din urmă fiind cele două categorii ultraimportante și ultrasensibile pe care, Napoleon, în timpul bătăliilor, le dispunea în mijlocul dispozitivului, ca să fie cât mai bine protejate și apărate. Rezultă doar că, pentru decidenții politici, angajați cu trup, suflet și tot interesul în bătălia universală pentru putere și supraviețuire și pentru a face față acesteia, ele, serviciile, culeg datele și aproape toate ingredientele din care se extrage și se sintetizează sau, după caz, se detaliază informația. Fără această informație, nu există nici decizie viabilă, nici putere, nici influență, nici supraviețuire. Fără ochi, omul este orb, fără minte, este dobitoc.

Serviciile de informații cam asta fac. Aduc și duc în lume ceea ce ele numesc – sau noi denumim ceea ce credem că generează și numesc ele – *Intelligence*. *Intelligence*-ul nu este o instituție, ci un concept. Sau poate o instituție a unui concept. Este ceea ce spunea Michelangelo că este statuia: o formă preexistentă în piatră, pe care sculptorul o identifică și o scoate de acolo, redând-o văzului oamenilor. Pentru că, acolo, în piatra brută, doar el și numai el o vede. La fel se petrec lucrurile și cu informația. Procesul prin care ea, informația, este scoasă din noianul de date, de imagini, de fraze, de propoziții, de cuvinte și de tot ce se spune, se vede, se aude se numește *intelligence* și este, deopotrivă, o știință, o experiență îndelungată, adică o practică și – ceea ce este esențial – o artă. O artă strategică. Pentru că informația, chiar și cea de la nivelul acțiunii directe, cea tactică, are totdeauna valoare strategică.

În demersul lor, structurat, așa cum spuneam, pe o tehnică de fractali, sunt relevate, cum de puține ori se întâmplă, niște adevăruri care, astăzi, în societatea noastră plină de viclenii și stratageme, rareori mai pot fi spuse, fără reacții viscerale din partea celor care înțeleg cu greu, mai exact, nu vor în nici un fel să înțeleagă despre ce-i vorba.

Autorii arată că, de fapt, cam toți, în toate timpurile și în toate orânduirile, fac... *poliție politică*, prin aceasta înțelegându-se totalitatea măsurilor în mozaic multifazic sau cu salt de frecvență, care se iau pentru apărarea mai mult sau mai puțin directă, mai mult sau mai puțin strategică (de regulă, ofensivă sau, oricum, foarte activă) a unui regim politic împotriva altui regim politic, mai exact, împotriva tuturor acelor care nu-l agreează, indiferent cât de democrați sau de autocrați s-ar crede, indiferent de ce culoare ar fi sau ar spune că sunt. Roșie, verde, galbenă, albastră, portocalie sau amestecată, ca să nu mai vorbim de infinitele combinații dintre acestea.

Deci, prima regulă în cadrul unui areal unde nu există nici reguli, nici nereguli: *toată lumea face poliție politică*. Autorii nu se dau după deget, nu caută eufemisme, ci o spun direct, așa cum le stă bine unor condeieri.

Cea de a doua regulă a unui *Intelligence* riguros și dat dracului: toate serviciile de informații *încalcă legea*. Nu există spioni legali.

Noua ordine mondială într-un sistem internațional bazat încă pe state se rezumă de fapt la încercarea magistrală, șireată, teroristă, strategică și fără nici un fel de milă, a unei elite mondiale oculte de a constitui un guvern mondial care să concentreze, în mâna ei absolută, prin toate mijloacele posibile, dar mai ales prin cele superfinanciare, puterea. Că lumea se îndreaptă, nolens, volens, spre un soi de guvernare mondială, pare o chestiune nu numai evidentă și posibilă, ci, în perspectiva tehnologizării culturii și în cea a unui *modus vivendi* bazat pe rețea, chiar necesară. Dar o elită ocultă, însetată de putere, atunci când încearcă să sară peste etapele necesare ale unei construcții durabile, nu numai că generează un efect de meșter Manole, dar poate produce - și chiar produce! - un haos monstruos, de tipul crizelor economice și financiare care au zguduit și încă zguduie lumea și, evident, de tipul unui război mondial permanent, care, din când în când erupe catastrofic.

Conspirația Apocalipsei și masoneriei, cel de-al patrulea „*Reich*” par povești. Dar nu sunt povești. Sunt ceva cu dus-întors, văzut în 3D fabulos și amplificat. Termenul *Al Patrulea Reich* este folosit de teoreticienii conspirației.

Nu ca să fie mai interesanți, ci pentru a părea mai înspăimântători decât sunt în invizibilitatea lor... Un presupus guvern mondial va fi dominat de fasciști și de evrei... Asta vor ei să spună. La toate aceste teorii care încep să umple paginile web, se adaugă cele privind Extratereștrii și intratereștrii. Ca totul să fie perfect pe dos... Lovitură de stat, elicoptere negre, promovarea consumului, cabaliștii, catharii, cavalerii templieri, rosicrucienii, francmasonii, iluminaiții etc... pun în aplicare o Nouă Ordine Mondială printr-o religie „New Age”, cultul imperial al lui Antihrist... Oricât de ciudate sau de înspăimântătoare și de fantasmagorice ar părea aceste cuvinte, știm cu toții că ele există nu numai pe paginile reale și virtuale, ci și în capul unor capi care se cred încă de pe acum stăpânii absoluți ai tuturor lumilor...

Unele din supturile reale ale acestor fantasmagorii se află în tehnicile de manipulare, în tehnicile de controlare a minții, tehnici și practici cât se poate de reale, în infinita lăcomie (și ea existentă, în diferite proporții, în fiecare biped uman care face umbră Terrei!)...

Papa Benedict al XVI-lea a spus că vinovată de prăbușirea financiară mondială este mentalitatea profitului... Profit, societate de consum, îndatorare infinită a fiecărui om, noi forme de sclavie, dependență veșnică de bănci și de elite inculte (singura cultură a acestor elite ale umbrei fiind cea a banului), om-consumator, om-dator, om-dependent, om-de-nimic...

Care este însă rolul serviciilor secrete în toată această nebunie a luptei pentru putere și dominație planetară? Abia acum, în acest vortex curcubeic, au intrat în rol serviciile secrete sau fac acest lucru de când există oameni, interese și putere? Răspunsul este unul cât se poate de simplu: Unde există un om, există un gând rău, unul bun și cel de al treilea suspect. Unde există doi oameni, există două gânduri bune, două gânduri rele, două gânduri suspecte și doi spioni primari, inteligenți și puși pe rele. Unde există șapte miliarde de oameni, există șapte miliarde de suspecti, șapte miliarde de spioni, 14 miliarde de ochi și 14 miliarde de emisfere cerebrale care caută, caută și caută... *Ecce homo!*

Autorii evită să intre în acest labirint. Dar nu scapă de el. Cine a citit *Arthashastra* a indianului Kotylio – lucrare monumentală a antichității, în multe volume – sau doar cele vreo câteva pagini ale *Artei războiului* a lui Sun Tzî a aflat deja că anticii se spionau între ei la fel de mult precum contemporanii noștri, iar grecii n-au ezitat să folosească, pentru a crea premisele necesare

cuceririi Troiei, un cal troian... „Indicațiile” conținute în aceste două lucrări de referință ale antichității se constituie în adevărate ghiduri chiar și pentru spionii din ziua de azi...

Autorii scriu câteva rânduri despre Lysandru, conducătorul spartanilor, care utiliza, în vremea aceea, o formă timpurie de scriere secretă pe tăblițe de lemn acoperite cu ceară...

În Imperiul Roman, exista o poliție secretă „*frumentarii*”, care avea și atribuții de cenzură. Romanii erau experți în manipulări politice, spionaj și operații murdare. Cuvântul terorism vine de la *terror-terroris*, foarte obișnuit în practica legiunilor romane de supunere prin frică și terorizare a populațiilor cucerite. Toate puterile lumii sunt experte în așa ceva. Nu există putere fără informații, nu există informație fără spionaj, nu există spionaj fără încălcarea legii...

Hannibal folosea, de asemenea, culegerea de informații. Spionii romani au descoperit locul unde se ascundea în Nicomedia, obligându-l pe acesta să se sinucidă. Decebal și Cezar se foloseau și ei de spioni, de iscoade. Spionul lui Decebal, pe numele său cunoscut și de noi - Atticus - a ajuns până în Senat.

Ar fi interesant să aflăm cam câți membri ai Parlamentului de azi al României sunt, între altele, și spioni ai unor țări străine care iubesc atât de mult neamul românesc...

În fiecare legiune romană din vremea lui Cezar, existau 10 spioni sau iscoade. Unii lucrau pentru Cezar, alții, inclusiv fidelul său Brutus, lucrau pentru alții... Cezar a creat chiar și un alfabet al spionilor bazat pe substituirea literelor.

Împărăteasa Theodora a condus spionajul bizantin, iar spionii acesteia au salvat tronul lui Iustinian. Biserica catolică nu putea să nu aibă, cum bine se știe, o rețea amplă de spioni. Nu știm dacă o mai are și acum, dar așa cum se petrec lucrurile prin Ardealul nostru de azi, mira-m-aș să nu...

„*Gentleman spy*” este un concept folosit de englezi. Ceea ce înseamnă că o bună parte dintre spionii britanici proveneau din medii culturale. Pierre Alamire (1470-1536), compozitor, inginer, diplomat și spion e un exemplu.

În Franța, agenții lui Richelieu au făcut istorie. Și legendă. Marele pictor Peter Paul Rubens (1577-1640) a acționat și ca mesager secret.

Undeva, în miezul acestui volum autorii scriu: *Pe înălțimea Kahlenberg din apropierea Vienei a fost fixată o inscripție cu textul: „În amintirea soldaților români care, în anul 1683, în timpul asediului Vienei, au contribuit la salvarea orașului”. Nutrind speranța de a scăpa de suzeranitatea Porții, dar*

neputând interveni direct în lupte, domnul Țării Românești, Șerban Cantacuzino (1678-1688), și cel al Moldovei, Gheorghe Duca, au ales calea unor inițiative informative, de spionaj și chiar a sabotajului (înlocuirea ghiulelelor din tunuri cu paie), acționând, ca să folosim o terminologie modernă, ca „agenți dubli”. Astfel, Șerban Cantacuzino a mijlocit circulația curierilor imperiali, dar și a informațiilor, înștiințându-i pe austrieci, într-un moment deosebit de critic, că turcii nu mai au resurse să continue asediul.

Stolnicul Constantin Cantacuzino (1655-1716) a fost unul dintre cărturarii vremii care s-au implicat în acțiuni informative, devenind conducătorul a ceea ce poate fi considerat primul serviciu de acest fel din Țările Române. Printre activitățile desfășurate la „Cancelaria secretă”, pe care a organizat-o la Curtea Veche, se numărau: primirea agenților care aduceau informații din diferite țări, redactarea, traducerea, dar și „deschiderea” corespondenței secrete. Dealtfel, stolnicul a conceput și un „cifru”. Palatul de la Mogoșoaia găzduia adesea întâlniri secrete cu trimiși străini, uneori travestiți, care apoi erau îndrumați să plece pe drumuri tainice. O abilitate deosebită a stolnicului era aceea de a obține informații de la interlocutori străini fără ca aceștia să-și dea seama, mai ales în cursul unor ospete stropite cu vinuri bune. (...)

Grigore I Ghica (1660-1664) l-a numit pe Nicolae Miclescu Spătarul (1636-1708) agent diplomatic („capuchehaie”) la Poarta Otomană. Miclescu a acționat ca „agent de influențare” pentru fostul domn Gheorghe Ștefan. S-a familiarizat cu metodele „spionajului diplomatic” la diferite curți europene. Acestea au fost probabil motivele pentru care Miclescu, la recomandarea lui Dositheu, patriarhul Ierusalimului, a fost primit în rândul curtenilor țarului Rusiei, Aleksei Mihailovici, care îl va trimite într-o misiune secretă în China, unde trebuia să culeagă informații și să stabilească relații politice confidențiale sau, cum se specifica în mandatul („ucazul împărătesc”) primit, „să facă cercetări, folosind orice mijloace, pe lângă toți cei ce au vreo cunoștință despre cele arătate și să afle adevărul adevărat”.

(...)

Faptul că Țările Române prezentau interes pentru puterile europene este dovedit și de prezența aici a unor agenți. Între alții, este vorba de Matteo Murano (?-1503), medic, dar, de fapt, agent pentru Veneția, sosit, în august

1502, la curtea lui Ștefan cel Mare pentru a-l trata pe domnul moldovean. Unele izvoare medievale dau ca sigură asasinarea marelui domnitor român de către Murano, prin folosirea unui unguent „miraculos” otrăvit. Ordinul ar fi venit direct de la vârful Bisericii Catolice, după ce Marele Ștefan ar fi dat asigurări Porții Otomane că nu va interveni într-un viitor conflict dintre creștini și turci. Motiv pentru care, până mai ieri „Atletul Creștinătății” devine inamicul public numărul 1 al Vaticanului.

(...)

Activitatea informativă, de spionaj, desfășurată de Imperiul Habsburgic în Țările Române se intensifică și capătă un caracter tot mai organizat odată cu înființarea, în 1782, a agențiilor diplomatice. Consulii austrieci, dar și ai altor Mari Puteri, transmiteau date prețioase, referitoare în special la intențiile Imperiului Otoman, obținute prin intermediul unor rețele de informatori în Țările Române. Spre exemplu, în martie 1794, agentul „comercial” Markelius îi scrie cancelarului Austriei, Kaunitz despre „fondurile pentru plata agenților noștri”.

Dar în Țările Române acționau și agenți ai Prusiei sau Angliei, astfel încât acestea deveniseră un loc important pe harta „războiului secret”, așa cum vor rămâne și în secolele următoare.

Autorii spicuiesc informații importante din lumea celor care s-au ocupat și se ocupă de acest război din umbră al umbrelor de tot felul. Nu lipsesc William Moorcroft (1767-1825), considerat pionier al cunoașterii geografiei Munților Himalaia, Francis Younghusband (1863-1912), care a avut un rol important în explorarea drumurilor spre India și China. Considerat unul dintre cei mai eficienți spioni pe care i-a avut Anglia în secolul XIX, Francis Richard Burton (1821-1890) a fost, în același timp, un explorator și om de știință de excepție în Orientul Mijlociu și Africa, dar și traducător al colecției de basme „O mie și una de nopți”.

Autorii vorbesc de Biroul 2 francez, de Afacerea Dreyfus, de Louise de Keroualle (1649-1734) care a fost considerată „cea mai cunoscută dintre spioanele franțuzoaice” din secolul XVII, despre activitatea de agent a „spionului travestit”, Charles d'Éon de Beaumont (1728-1810), agent al serviciului secret regal („*Secret du roi*”) în Rusia și Anglia, despre armata de spioni a lui Napoleon, de cei 10.000 de spioni germani, printre care se afla și Johann Gotfried Brügemann (1750-1802), care a furat secretul războiului de

țesut din Anglia, dar și despre baroneasa Kaulla (1850-1910), devenită amantă a ministrului Apărării al Franței...

...Benjamin Franklin (1706-1790) a fost și el spion... Agențele unioniste americane, agenții lui Cuza, operațiunea „Servieta”, trădarea lui Maiorescu, sacrificarea lui Eminescu..., „*Military Intelligence*” (MI5), creat în 1909, castelul Peleş devenit loc de întâlnire a unor agenți care aveau legături cu ofițeri din Austro-Ungaria și au executat misiuni de recunoaștere în munți..., Sidney George Reilly (1874-1925), cel mai important agent britanic în Rusia, „*Deutschland uber alles und Mata Hari*”, „Sovieticul” Jack London, Moruzov și Cristescu..., spionii atomici, Richard Sorge, agenții dubli etc. etc.,

Autorii nu scapă niciunul dintre momentele cruciale ale marilor bătălii din umbra și penumbra cunoașterii, din anticamerele colosalelor decizii care au schimbat lumea și care, probabil, o vor duce, în cele din urmă, fie la pieire, fie la reînălțare. Managementul informației este dur, spectaculos, dar necesar și continuu. Aici nu există nici milă, nici compasiune, ci doar luptă. De aceea, serviciile secrete din toată lumea, deși sunt controlate de parlamente și de alți piloni sau stâlpi ai puterii, sunt, de fapt, lăsate în deplină libertate pentru a-și face treaba. Ele nu pot fi îngrădite, pentru că nu există garduri în domeniul informației. Este o iluzie să crezi că-i poți controla pe cei care aduc, din cele mai tenebroase umbre, crâmpeli de lumină care ajută puterea să vadă, să înțeleagă, să existe. A dori să controlezi cu orice preț spionii, înseamnă a-ți tăia creanga de sub picioare, a-ți arunca de unul singur, de bună voie și nesilit de nimeni, țărână în ochi. Viața a spionilor și a tuturor celor care lucrează în domeniul informațiilor este importantă doar atunci și numai atunci când produce informație. De aceea, în lumea spionilor există cu totul alte legi decât cele existente în lumea obișnuită. A scrie despre o astfel de viață – chiar dacă o cunoști foarte bine – este și va fi totdeauna un mare risc. Riscul de a nu ști despre ce vorbești. Dar și un foarte mare avantaj, atunci și numai atunci când chiar știi despre ce scrii. Este și cazul autorilor acestui volum despre umbra războiului din umbră, care știu foarte bine despre ce vorbesc.

Gheorghe Văduva

PAGINI LITERARE

CORIN BIANU

Poezia lui Corin Bianu s-a născut din confruntarea omului cu timpul, obsesia principală a liricii sale fiind strădania a găsi urme omenești în trecerea timpului. Despre lirica sa au scris elogios, Virgil Teodorescu, Cezar Ivănescu, Aureliu Goci, A.I. Brumaru ș.a. Pentru cei înclinați spre polemici, „demiurgianismul” amintit înseamnă încercarea sa pur-artistică de a ridica la nivel de simbol, construcția de bunuri materiale și a ridicarea nivelului de trai în societatea egalitaristă. De aici, „demiurgianismul său”, prima dintre cărți numindu-se chiar „*Amiaza demiurgului*”. Critica a observat „un timp nestatornic îmblânzit, care, măsurat cu clepsidra, își arată două fețe diferite: una a ființei și cealaltă a neființei. Poetul este *în cumpănă*, fiind împărțit între *apa vie* și *apa moartă*, împărțire care generează o poezie ce ne oferă cheia întregii sale creații lirice.

În proză, manifestă apetență pentru romanul istoric. „*Drum fără întoarcere*” reconstituie artistic formarea poporului român în cadrul unui „nou tip de roman istoric” (Prof. Ion Rotaru), este „romanul europenizării” (Aureliu Goci), pentru ca majoritatea criticilor să-l considere cea mai bună operă literară pe această temă din toată literatura noastră. „*Văcăreștii la amiază*” readuce în actualitate figura marelui lenăchiță, în contextul fanariot, în care „gurile Dunării” au constituit adevăratul interes al marilor puteri pentru acest pământ disputat, ca și acum, de cele trei mari puteri limitrofe ale momentului.

INIMĂ DE ȚARĂ

Spre Alba-Iulia mi se-ndreaptă trupul,
Precum albinele-și preumblă stupul
Pe florile din care mierea o culeg
Și-n zumzetul neobosit apoi se-ntrec
Să-ntoarne fiecare cât mai pură
Mireasma soră cu-a vântului făptură,
Cea plimbătoare pe tot pământul țării
Purtându-și pretutindeni și rădăcina florii.

Așa cum stăruie mireasma strâns legată
De floarea, de albină sărutată,
La fel, ființa mea de-a pururi
Unită e de Alba-Iuliană,
Eternă inimă de țară suverană.

SIMȚĂMÂNT DINSPRE TURDA

Drumul acaparează coline mereu
De parcă în partea aceasta de lume
Nenumărate fecioare s-ar undui
În năvodul încăpător al somnului

Ca o pădure întinsă și deasă,
Unsă cu mierea toamnei,
Razele luminii se înfig în pământ

Pe trupul meu, răboj însingurat,
Trecerea verii a mai crestat un semn.

MIRCEA DORIN ISTRATE

Mircea Dorin Istrate este un prolific autor de poezie. Deși a debutat la 63 de ani, la cei 70 pe care i-a împlinit recent, creația sa poetică este amplă și consistentă, fiind cuprinsă în zece volume, altele aflându-se în pregătire.

Cuvinte elogioase au exprimat, cu privire la scrisul său, intelectuali ai lumii literare mureșene, între care poetul și publicistul Lazăr Lădariu, redactor șef al cotidianului "Cuvântul liber", care remarcă *"descrieri uluitoare, sub semnul cuvântului, al spiritului ales, o dovadă că poezia este o existențialitate faptică a talentului"*.

"El este un poet al simțirii, al rodului greu și aproape căzut, care va hrăni omenetul. Parfumul acestui rod îmbie, invită, ademenește. El are în componența sa inefabilă, crâmpeliul de veșnicie, crucea, sărăcia (o, ce frumos

amiroase - sărăcia - curăția - de duh, în spiritul fericirilor cristice!)" - spune într-o cronică Cezarina Adamescu.

Cu prilejul constituirii filialei mureșene a Ligii Scriitorilor Români, Mircea Dorin Istrate a fost ales, în unanimitate, președinte al acestui for.

A MAICII DOMNULUI GRĂDINĂ

Coroană cu stele lucind maiestoașă,
Curată, bogată, cinstită, frumoasă,
Ardealu-i comoară la pofte deschisă,
Râvnită, furată, ciuntită, pretinsă.

E glia străbună cu-a dacilor urmă,
Mereu jinduită de hulpava turmă
A celor ce-n veacuri din zări mișcătoare
Pe-aicea făcut-au bătută cărare.

Mereu apărută de cea statornici
Ce-n huma divină crescutu-mi-au spornici,
Dar care, ca viața le fie plătită
Ca-n vamă supremă și-au dat înmiită.

Ardealul e rană mereu neînchisă,
Sămânța iubirii de țară nestină,
În soartă îi pusă durere și miere,
Și moartea pe brazdă și cea renviere.

* * *

Noi suntem aicea din vremi, și-om rămâne
Puterea răbdării s-o ungem pe pâine,
Lăsată-i răsplată, poruncă-i divină
Ardealul să-l facem a Maicii grădină.

REÎNTORSUL

*Din teiul neuitării înflorit,
Înmiresmată toamnă mi se cerne,
Să plângem cel Luceafăr nemurit
Plecat în amintire, prea devreme”.*

Rătăcitor prin Căile Lactee
Spre stele ce se văd ori au apus,
O clipă s-a oprit din drum să-mi steie
De vorbă cu Măritul, colo sus.

Să-i spuie cât de multe îl apasă
Și ce bolnavă-i lumea părăsită,
Ce dor i-o fi de-acum de sfânta-i casă,
De cel izvor, de iarba înverzită,

De fata ce i-a dat o sărutare,
Făcându-i fericirea înmiită,
De marea necuprinsă-n legănare,
De lacul din pădurea adormită,

De viața lui trăită în durere,
De cei străbuni din mituri care-l cheamă,
De Doina noastră veche unsă-n miere,
De luncile-nflorite fără seamă.

Măritul îl ascultă și îl doare,
Că m-i l-a pus devreme-n veșnicie,
Porunci a dat din ceruri să coboare
Și-n noi sălaș să-și cate, vremi o mie.

GHEORGHE TRIFU**RONDELUL LEGUMELOR DIN IMPORT**

Nu mai lucrez pământul meu
Consum legume din afară,
L-aș fi lucrat, nu-mi este greu
Dar nu se mai cultivă-n țară.

Mi-ar fi privity ca deșeu
Al lor părănd a fi de ceară.
Nu mai lucrez pământul meu
Consum legume din afară.

Străinătatea ne este zeu
Facem totul astfel să ne pară,
Cât de curat este ogorul meu
Ce chimic este cel de-afară ...!

Ce faceți? – ne-ntreabă Dumnezeu.

august 2012

ÎN APRIL

Râd alb cireșii în April
Se scurmă peste ei lumina amiezii,
Pe geana zilei tot mai este
Mirosul blând al somnului zăpezii.

Tăcerile se surpă-ncet și pur,
Petalele sunt pline de cuvinte,
În fiecare dimineată cresc
Culori fierbinți din oseminte.

S-a mai născut în brazdele minunii
Această nouă biruință sfântă,
În ciobul smălțuit al lunii
Râd fluturi mari și cântă.

Albastre harfe se deschid spre-nalt
Și orgile respiră atâta încântare,
De la un mal al zilei la celălalt
E un cer sublim de soare și petale.

O, cât de curat râd în april
Cireșii aceștia plini de bunătate,
Pe o petală albă doarme un copil ...
Fiecare pom e un cer de puritate.

Publicat în revista „Săptămâna”, aprilie 1978

RONDELUL CORECTITUDINII

Cinstea este o grea povară
Azi când peste tot se fură,
Ea-i o floarea foarte rară
O scuipă hoții și o înjură.

Viață corectului e amară
Atâtea josnicii îndură ...
Cinstea este o grea povară
Azi când peste tot se fură.

În lumea asta prea murdară
Demnitatea fără zgură
Într-o zi o să dispară ...
E un moft peste măsură.

Cinstea este o grea povară

mai 2014

ALEXANDRU ENE**IEPURELE ȘI ARICIUL**
(Fabulă)

Hăituit de-un vânător,
S-a ascuns pe un ogor,
Să nu fie împușcat,
Iepurașu-nfricoșat.

Stând culcat printre răzoare,
I-a ieșit deodată-n cale,
Un arici, destinul sorții,
Salvându-l din calea morții.

Și cum sta el nemișcat,
Ariciul l-a întrebat:
- Iepuraș cu blana deasă,
Nu vii tu la mine acasă?

Nu te speria frăție,
Că vânătorul nu știe,
Că ești la mine-n bârlog,
Sau că te ascunzi în stog.

Va trece iar vânătorul,
Ocolind din nou ogorul,
Iată-l, azi nu are pușcă,
Trece doar să bea o dușcă.

Bucuros de-mprejurare,
Aproape fără suflare,
Iepurele s-a pitit
Și în stog s-a culcușit.

- Ah ce bine e aici!
Gospodarule arici,
Mulțumesc de ajutor,
C-am scăpat de vânător.
Și-am să-mi cresc puii în pace,
Lângă un amic cu ace.

Morala:

*Nu întotdeauna
Țepile inspiră agresivitate,
Deoarece prietenul bun,
Nu te-nțeapă pe la spate.*

EMIL DREPTATE

Am văzut frunza cu ochii i-am auzit cu urechile foșnetul și, apoi, am înțeles-o
cu inima

De aceea te-am chemat să-ți las casa sufletului cu ușile și ferestrele deschise
Din pricina nădejdiei lucrurile privitoare la mine le-ai pus într-o colilie a tăcerii
O vei asculta cu aprindere și-o vei înțelege înotând spre ostrovul vârstei corabie
ce-o doream pentru drum

Atunci demult mergeam spre miazăzi sufla vântul în pânzele ei izbitura
valurilor și a zilelor ne-a îmbărbătat

Ne-am rugat de iertare și am aprins focul pentru ploile și frigul abia presimțite
Du-te mi-ai spus du-te și vezi ce mai face frunza ce mai șoptește ea când nu se
reîntoarce și sloboade ca niște soldați întemnițați într-o privire gândul pentru
acasă cel care nu te-a părăsit niciodată.

*

De vină voi fi ca olarul ce-și frământă cu osârdie lutul fără să știe dacă vasul va
fi al cinstei sau al ocării

Și faptele martor o să-mi stea pentru necurmata întristare că îmi vei fi
împotrivă.

*
* *

Uitarea ca o rouă sângerând aidoma tăcerii când absența
încolțește în sânge o buruiană cu sălbăticie de nestăvilit

Am gustat din vinul amar al dospirii acesteia și-ai înflorit în
memorie parcă sub zăpezi așteptate orizontul unui vis

Închis într-un cerc vulnerabil până la rugă mâinile mele
împreunate striveau aerul prin care cândva treceai

Adiere de anotimp, de așteptare și zbor

A mai rămas din cenușa florii de atunci spinul zilelor lujer în
urcare încolțind iară și iară ca o sălbăticie în fața intrărilor cu
zăvoarele amurgind

In Memoriam

CONSTANTIN MATEI

COLȚ DE CER

Demult aștept să-mi definesc uitarea
pe efemerul drum necunoscut,
că mă înstrăinase depărtarea
și m-am îndepărtat de început.

Sunt tot mai dese iernile ce vin,
nămeți de amintiri mă copleșesc
ce tot mai mult apasă pe destin,
că nu pot veșnicia s-ocolesc.

Sunt conștient de veșnicia mea
ce va urma acestui efemer,
când va cădea în infinit o stea
și-oi stăpîni etern un colț de cer.

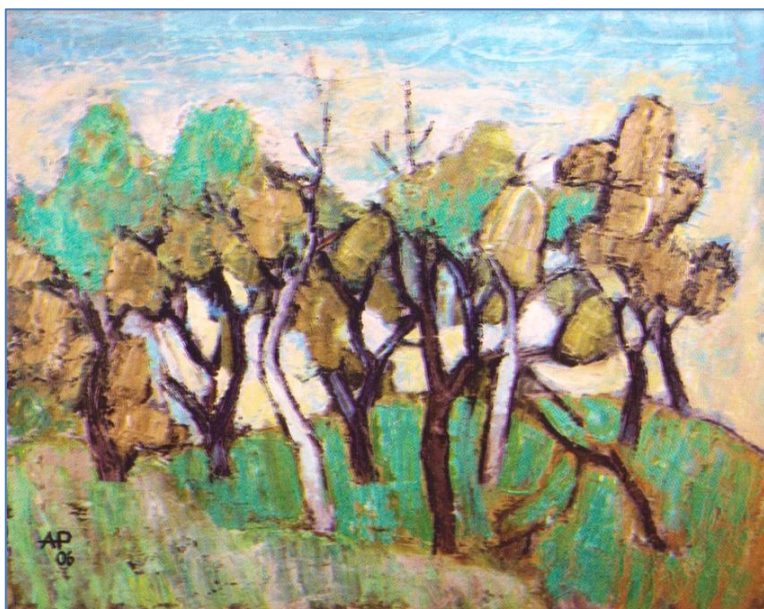
CĂLĂTORIE LA NORD

Ce farse-mi joacă uneori trezia,
mă amăgește cu tertipuri fine;
eu cred că-s adormit, visînd feeria
fantasticelor basme cu ondine,

și-mi pregătesc rezerve scandinave
să nu mă-mpotmolesc în vreun fiord,
scriind scenarii otova, bolnave,
și versuri pe zăpezile din nord;

și-mi iau subconștientul să mi-l plimb
pe boreale căi necunoscute,
să poate-o clipă scandinavul nimb,
plutind pe năzuințele pierdute.

Ce farse-mi joacă și acum trezia
cînd eu, convins că totul e visare,
mă amăgesc în gînd cu frenezia
ispitelor de dor și alinare.

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR – SRI

- La data de 18 aprilie a avut loc **Adunarea Generală a ACMRR-SRI**, în cadrul căreia a fost analizată activitatea Asociației în ultimii doi ani și au fost aprobate proiectul planului de activități și documentele financiare. Totodată, a fost ales Președintele ACMRR-SRI, col. (r) Filip Teodorescu, și Consiliul Director al ACMRR-SRI.

În cursul reuniunii a fost prezentat Mesajul Directorului serviciului Român de Informații, domnul Eduard Hellvig, iar la lucrări au participat șefii unor unități centrale din SRI care sprijină constant activitățile Asociației și pe membrii acesteia.

Adunarea Generală a fost precedată de conferințele sucursalelor județene, precum și de reuniunea Consiliului Director al Asociației.

- Conducerea ACMRR-SRI și reprezentanți ai Sucursalelor au participat, la 17 aprilie, la **ședința de bilanț a Fundației „Solidaritate, Patrie și Onoare”**, la care au participat un număr important de cadre militare, în activitate și în rezervă ca reprezentanți ai membrilor-asociați ai fundației din SRI, RASIROM și ACMRR.

Au fost prezentate și supuse dezbaterii date și evaluări referitoare la modul în care Consiliul Director al fundației a acționat pentru îndeplinirea scopului statutar al acesteia, de a acorda sprijin material colegilor care se confruntă cu probleme grave de sănătate sau sociale pentru soluționarea cărora sunt necesare eforturi financiare foarte mari.

Au fost, de asemenea, evidențiate acumulările realizate de fundație în plan organizatoric și funcțional, precum și obiectivele și sarcinile de viitor, care vizează îndeosebi creșterea capacității fundației de a comunica mai intens cu membrii Asociației, de a se face mai bine cunoscută și a fi mai aproape de cei care au nevoie de ajutor. Un obiectiv important pe care și l-a asumat fundația pentru perioada următoare îl constituie înființarea unui centru rezidențial pentru persoane vârstnice.

- Conducerea **Sucursalei Galați** a organizat, la sediul său și la **Tecuci**, **ședința lunară** în care a prezentat, pe larg, problemele analizate, concluziile rezultate și măsurile care s-au hotărât în cadrul Adunării Generale de bilanț a Fundației „Solidaritate, Patrie și Onoare” din 17 aprilie și în Adunarea Generală a ACMRR desfășurată în ziua de 18 aprilie. Cu acest prilej, membrilor Sucursalei, care și-au sărbătorit ziua de naștere în acest trimestru, le-au fost oferite diplome aniversare, iar celor care au avut ziua onomastică le-au fost adresate felicitări, urări de sănătate și fericire.

*

- Sucursalele ACMRR au marcat **ziua de 8 Martie** prin festivități dedicate colegelor, ce s-au constituit în tot atâtea prilejuri de socializare și de evocare a unor momente semnificative din viața și activitatea profesională.
- La **sfârșitul lunii martie**, Sucursalele ACMRR-SRI au organizat evenimente dedicate aniversării a **25 de ani de la înființarea SRI**.
 - În acest context, **Sucursala Dolj a organizat un simpozion** în cursul căruia participanții au evocat momentul decembrie 1989 și perioada preliminară înființării și de început al activității SRI, subliniind că toți militarii serviciilor de informații, veteralii, ofițerii activi și cei ce le vor lua locul, au avut, au și vor avea un singur țel – misiunea sacră de sțujire a țării și neamului românesc, cu demnitate, onoare și profesionalism. De asemenea, au fost prezentate evoluțiile economico-sociale din județ, precum și realizări literare ale unor membri ai Sucursalei. *(au consemnat col. (r) Ioan Untaru și col. (r) Ion Busu)*
 - **Sucursala Arad** a organizat, la 26 martie, cu sprijinul Direcției Județene de Informații, **a doua ediție a concursului de tir „Cupa Rezervistului”**, care s-a bucurat de o largă participare.
 - Un eveniment similar a fost organizat și la **Sucursala Bihor**.
- La **23 aprilie a.c.**, în organizarea **Sucursalei București**, a avut loc o **reuniune a cadrelor cu experiență profesională în domeniul filajului**, ocazie cu care s-a stabilit ca, în fiecare an, în această zi să fie marcată „ziua

florului”. Cu acest prilej a fost lansat și volulul „*Filajul în acțiune*” al colegului nostru gl. bg. (r) Vasile Coifescu.

- **Sucursala Dâmbovița** a organizat pentru membrii săi, la **24 aprilie**, o **excursie** la București, în cursul căreia a fost vizitat Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa”.
- Cu prilejul „**Zilei Veteranilor de Război**”, la 70 de ani de la încheierea celui de-al doilea război mondial, la **29 aprilie**, președintele Asociației, col. (r) Filip Teodorescu, a participat, împreună cu gl. mr. Ion Grosu, adjunct al Directorului SRI, la ceremonia militară și religioasă desfășurată la Monumentul Eroilor Patriei, aflat pe esplanada Universității Naționale de Apărare „Carol I”, unde au depus o coroană de flori.

În ziua următoare, col. (r) Filip Teodorescu a fost prezent la **Conferința Națională Extraordinară a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”**, organizată la Cercul Militar Național, în care s-a analizat activitatea desfășurată de Biroul Executiv Central al Asociației și filialele județene în ultimii doi ani, s-au aprobat proiectul Statutului Asociației și componența Biroului Executiv Central.

- La acțiunea de sărbătorire a **Zilei Veteranilor de Război**, conducerea **Sucursalei Giurgiu** a fost prezentă la Monumentul Eroilor, alături de reprezentanți ai instituțiilor statului, ai celorlalte Asociații ale rezerviștilor militari, unde a depus o coroană de flori.
- O acțiune similară a fost întreprinsă și la **Sucursala Neamț**.
- Conform hotărârilor adoptate la Conferința din 31 martie, Biroul Executiv al **Sucursalei București** a inițiat și organizat, la data de **7 mai**, o **acțiune de socializare în onoarea cuplurilor cu peste 50 de ani de viață**. Au participat 54 de persoane, unanim mulțumite de posibilitatea de a se reîntâlni cu foștii colegi, cu familiile acestora și a petrece împreună momente plăcute.

La eveniment au participat ca invitați col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI și gl. mr. (r) Dumitru Bădescu, președintele Sucursalei București.

- O altă acțiune de socializare organizată de **Sucursala București** a fost **excursia din luna aprilie 2015 pe traseul București – Vâlcea**. *(ambele acțiuni consemnate de col.(r) Ștefan Levențiu)*
- **Ziua Independenței Naționale, Ziua Victoriei și Ziua Europei** au fost marcate la nivelul **Sucursalei Neamț** prin participarea, împreună cu reprezentanți ai celorlalte asociații de rezerviști militari, la Simpozionul organizat la sala de festivități a Consiliului Județean.
- La **14 mai** a avut loc la București a treia **întâlnire anuală a membrilor Asociației care și-au desfășurat activitatea pe profilul „Apărarea Constituției”**, la care au participat veterani din toate generațiile. Într-o atmosferă destinsă, participanții au evocat momente semnificative din activitatea desfășurată împreună, au făcut schimb de opinii privind preocupările lor actuale, abordând și alte teme de interes comun. Invitat de onoare a fost col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI.

In memoriam

Colonelul (r) ing. Traian Ularu a fost omul ce și-a arătat dintru început aceeași înfățișare a umanității în latura cea mai aleasă, nedezmășită în nici un fel pe întreaga durată a vieții. Nu l-am auzit, cât timp i-am fost coleg și ulterior, să fi jignit pe cineva, deși de la un moment dat, postura de șef i-ar fi permis să se alăture aceloră dintre conducători care erau carieriști și detestabili. Vremurile au fost agitate, pline de tensiuni ascunse, dar el suporta toate criticile meritate sau nu, fără a fi aruncat vina pe subordonați, deși în multe situații ar fi fost normal.

S-a arătat în același timp, un intelectual rasat, cu o cultură demnă de invidiat, încât putea susține discuții în cele mai diverse domenii ale culturii și educației, însușirea aceasta adăugându-se profesionalismului desăvârșit ce-l făcea stimat și respectat de către „toată lumea căilor ferate” cu care era în contact ca inginer feroviar.

Articolele memorialistice și versurile, între care și cele publicate în revista noastră îi întregesc profilul și surprind doar la prima vedere; în fond ele dau seamă despre sensibilitatea acelui om masiv și liniștit, cu suflet mare, un adevărat uriaș din basmele noastre românești. Dumnezeu să-l odihnească!
(Corin Bianu)

60 ȘI MULTIPLII SĂI CU 5 ÎN ORDINE CRESCĂTOARE

Pe la jumătatea lunii lui Florar, camaradul general (r) Vasile Coifescu, simbolul perenității în Asociația noastră, mi-a amintit, într-un mod foarte elegant, ce tânări sunt. Concret, prin telefonul mobil, mijlocul de comunicare cel mai la îndemână, m-a invitat să-i fiu părtaș la „sărbătoarea majoratului” divizibil cu 5 al celor trecuți de vârsta pensionării. Prilej de bucurie, emoții, dar și condiții pentru socializare.

Invitația era pentru ora 11.30, oră potrivită pentru seniori. De ce să ne fi stricat tabieturile, sculându-ne mai devreme, sau renunțând la cafea, când aveam toată ziua la dispoziție? Și cum asemenea evenimente sunt urmate, de regulă, de un dejun, rămânea timp suficient și pentru partea solemnă. Punctualitatea, deprinsă de-a lungul anilor în slujba Patriei (măcar noi, care ne-am dedicat cea mai prolifică perioadă a vieții unor idealuri mărețe, să mai folosim asemenea cuvinte sacre, precum *Patrie*, *Datorie*, pentru ca acestea să nu dispară cu totul din vocabular), ne-a adus cu mult timp înainte la locul de adunare. Sediul Asociației devenise neîncăpător și cei care rămăseseră în stradă ne aminteam cu nostalgie de vremurile când participam la acțiuni în aer liber. Socializarea începuse de aici. Am parcurs, mergând agale, cele câteva sute de metri până la sala unde urma să aibă loc festivitatea. De ce să ne fi grăbit? Motive aveam să mergem încet, dar mai bine să le trecem sub tăcere. Ne-a întâmpinat răcoarea localului și, urcând la etaj, au început să scârțâie scările. Nu cumva erau încheieturile noastre? În mod cert, n-a urcat nimeni câte două trepte deodată.

Ne-am așezat la masă după afinități, dacă acestea s-au putut crea într-un atât de scurt răgaz și, în cazuri fericite, cei care am lucrat cândva împreună. Rămăseseră multe locuri goale, semn că nu toți sărbătoriiții au putut veni. Eram convinși că i-au reținut motive serioase și ne-a îngrijorat absența lor.

S-a trecut la înmânarea Diplomelor de Excelență. Organizatorii au transmis salutul conducerii asociației către cei sărbătoriiți, felicitându-ne, totodată, pentru modul în care am rezistat încercărilor de tot felul – ale vremurilor bune și mai puțin bune, ale timpului eroziv și corosiv și ale necruțătoarei naturi umane. Date fiind solicitările la care am fost supuși, în cazul nostru diplomele respective s-ar putea la fel de bine numi și *de rezistență*.

„Premierea” a urmat ordinea de la marile competiții internaționale. *Locul III* - sexagenarii; *locul II* - septuagenarii, *locul I* - octogenarii, iar, *Marele Premiu* – nonagenarii. Deși s-ar părea că „ordinea” a fost stabilită de natură, respectiv zestrea genetică a fiecăruia, a contat mult și adaptarea la specificul muncii, implicarea în rezolvarea sarcinilor de serviciu și, de ce nu, condițiile concrete de muncă. Cu atât mai lăudabilă a fost prezența nonagenarilor, care au prins vremuri vitrege, și asupra cărora uzura timpului a acționat în progresie geometrică. Ne uitam cu admirație la decanii de vârstă și, văzându-le privirea caldă și vioaie, conștientizam cugetarea că bătrânețea nu este o stare fizică, ci una de spirit. Prezența lor printre noi ne uimea și ne făcea să privim viața cu optimism. Mai puteam spera într-un viitor, fie el și *viitorul apropiat*. Un octogenar a spus chiar o vorbă de duh: *de-aș mai avea eu șaptezeci de ani...* Probabil că și septuagenarul gândea *de-aș mai avea eu șaizeci de ani...* Așa e omul, mereu *în căutarea timpului...trecut*.

Priveam pe câte un camarad mai vârstnic și mă întrebam: oare cu ce secrete va pleca el *într-o lume mai bună și mai dreaptă*? Evident, altă lume decât aceea în care era la modă sintagma și speram la ceva, credeam în ceva, aveam idealuri, chiar dacă unele ne erau induse. Fiecare dintre noi este depozitarul a nenumărate secrete cu care va pleca în mormânt. Oare greutatea lor nu ne copleșește? Oare sunt fapte pentru care ar trebui să avem muștrări de conștiință? Am gonit acest gând fugar, ca pe o impietate la memoria tuturor camarazilor noștri și la trecutul nostru, al tuturor celor care ne-am făcut cu cinste datoria față de Patrie. Și m-am simțit fericit că noi am avut o patrie de apărut și un popor de iubit. Și mi-am adus aminte că niciodată nu mi-a fost rușine să arăt la granițe pașaportul românesc, pentru că România era respectată pentru ceea ce reprezenta ea în Europa și în lume, iar conducătorii ei erau tratați cu cele mai mari onoruri de către mai marii lumii. Sau temuți. Oare avem și noi o parte de vină pentru situația în care a ajuns România astăzi? Noi am fost educați să respectăm valorile fundamentale și să executăm ordinele superiorilor. Și am făcut-o fără să pregetăm. Nu merg mai departe cu raționamentul pentru că nu este cazul să abordăm teme existențiale într-un moment de bilanț, evident, un altfel de bilanț decât acela la care participam anual în unitate. Acum este bilanțul personal, în care răspunde fiecare față de propria conștiință. Dar conștiința noastră este curată și, cu toate acestea, ni se pun în sarcină fapte pe

care nu le-am săvârșit, și se terfelește calitatea de ofițer, și nu ni se dă posibilitatea să o apărăm.

Trecând la partea de protocol a evenimentului, am constatat cu tristețe că, după ce ciocnea paharul cu tărie sau cu licoarea lui Bachus, majoritatea își înmuia doar buzele în băutură și apoi îl puneă jos. Unii luau pastile, alții telefonau celor de acasă să-i asigure că sunt bine și că mai întârzie puțin doar pentru că s-au întins la vorbă cu vreun fost coleg. Chiar dacă nu ne cunoscusem înainte, discuțiile s-au legat repede; s-a făcut apropierea umană între colonei și plutonieri, toți eram colegi și abordam teme de interes comun.

La aperitiv s-a discutat despre sănătate – *by-pass*-uri sau stimulatoare, ceaiuri și reume, și despre familie – copii și nepoți, despre casa de la țară, despre stațiunile de tratament sau despre excursiile pe care le-au făcut peste graniță, fiecare având mai multe de spus decât de ascultat. La felul principal s-au depănat amintiri din școala militară sau din primii ani de muncă, despre colegi, despre șefi. La cafea au fost pomeniți cu regret și respect comandanți, plecați demult dintre noi. Surprinzător, dar nu s-a făcut deloc politică. Pesemne că ne era lehamite de realitate și am considerat că nu merită să ne batem gura de pomană.

Col. (r) Mihai Maxim

PREZENȚI ÎN VIAȚA ȘI CULTURA CETĂȚII

- **Lt. col. (rtg) Mircea Dorin Istrate**, din Sucursala Mureș, a lansat, la 17 aprilie, la Centrul de dezbateri socio-politice și culturale „Emil Dandea” din Tg. Mureș, volumele de poezie „*În cumpăna vremurilor*” și „*Picuri de lacrimă*”. Evenimentul, care s-a bucurat de prezența unui numeros public și a unor oameni de cultură mureșeni, a coincis cu împlinirea vârstei de 70 de ani ai poetului, care a debutat la 63 de ani și a publicat până în prezent 10 volume de poezie.

Au fost exprimate aprecieri elogioase cu privire la creația sa lirică, versurile sale având „*o muzicalitate interioară, un interes evident în căutarea cuvintelor grele de sens, născătoare de imagini fine, ce deschis limpezi ferestre spre sacru, un voiaj liric spre Dumnezeu, Patrie, Părinți, Viață și Dragoste*”.

- La 19 februarie 2015, la Biblioteca Județeană „Christian Tell” din Tg. Jiu a fost marcată aniversarea a 139 de ani de la nașterea lui Constantin Brâncuși, ocazie cu care a fost lansată lucrarea **„Demiurgul”**, al cărei co-autor este **col. (r) Dumitru Dănaș**, și care cuprinde evocări și omagii aduse marelui sculptor. Cu această ocazie, colegului nostru i-a fost decernat titlul de „Ambasador al lui Brâncuși” pentru contribuția la dezvoltarea și promovarea cercetării vieții și operei sculptorului român.
- Membri ai Sucursalei **Neamț** au participat la cea de-a 27-a ediție a Festivalului folcloric „Florile Ceahlăului” ce a avut loc în cursul lunii martie a.c. la Piatra Neamț.

NOI APARIȚII EDITORIALE

- Colegul nostru **gl. bg. (r) Vasile Coifescu** a publicat, la editura Paco, o culegere de amintiri intitulată **„Filajul în acțiune”**. Din lectura cărții rezultă nu doar că filajul este o meserie veche de 3500 de ani (fiind menționat în Biblie, după cum ne spune și ne argumentează autorul), ci și o multitudine de scene din munca și viața filorilor, cei ce reprezintă „privirea” structurilor informative asupra mișcărilor și activităților pe care subiecții lor le derulează în lumea reală.
- Sub titlul **„Oprăști timpul! (pagini din jurnalul unui ex-Secu... 1983)**, **col. (r) Dumitru Dănaș** reunește impresii și reflecții asupra unor momente semnificative ale anului 1983, considerat de autor drept anul în care omenirea s-a aflat cel mai aproape de momentul declanșării apocalipsei nucleare.
- Semnalăm și la această rubrică apariția, la editura Fundației „Ioan Slavici” din Arad, a volumului **„Se poartă interviul – Valeriu Ilica în fața microfonului cu dr. Corina Bejan Vașca”**, cuprinzând evocări și reflecții ale colegului nostru legate de procesul de creație a romanului „Culdușii”. Un fragment din volum este inserat și în paginile revistei noastre.

Lucrarea se constituie, în opinia publicistului Daniel Albu, directorul săptămânalului arădean „Europeanul”, într-o „*declarație de atelier literar, o depoziție cu un pronunțat caracter jurnalistic... Un Credo artistic, rostit în fața microfonului, în care explicația filologică efectivă se întâlnește și se întrepătrunde cu confesiunea și retrospectiva afectivă*”.

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE” – PREZENȚĂ ȘI ECOURI

Ca în fiecare număr, prezentăm în cele ce urmează unele dintre ecourile recepționate la redacție în legătură cu interesul cu care revista „*Vitralii – Lumini și umbre*” este primită în mediile instituționale preocupate de problematica securității naționale, în presa de specialitate și în rândul marelui public.

- Publicațiile „**Actualitatea sătmăreană**” din 08.05.2015, și „**Gazeta de Nord-Vest**” din 07.05.2015 au publicat ample recenzii ale numărului 22 al revistei sub semnăturile de prestigiu ale profesorilor Carol C. Koka, respectiv Teodor Curpaș, care subliniază că „*materialele din conținutul prețioasei reviste «Vitralii» ne fac să înțelegem niște lucruri și să nu le uităm niciodată, știut fiind că cine își uită istoria face marea greșală de a o repeta*”.
- Numărul 22 al revistei a fost prezentat în publicația „**Tribuna**” din **Sibiu**, la 27 aprilie a.c., sub semnătura lui N. I. Dobra, precum și în „**Ziarul Hunedoreanului**” (19 mai) și „**Servus, Hunedoara**” (21 mai), unde Raluca Polmolea, redactor șef al publicației, apreciază că lectura revistei este „*un adevărat deliciu până la sfârșit, prezentând situații și povești inedite cu un farmec aparte*”.
- Prof. univ. dr. Mihai Drecin publică în cotidianul bihorean „**Crișana**” din 27.03.2015, o prezentare a numărului 21, însoțită de o amplă analiză a revistei, sub titlul „*O revistă românească dedicată istoriei serviciilor secrete*”. Mulțumind distinsului profesor pentru observațiile pertinente, reținem concluzia sa și ne vom strădui și pe viitor ca revista „*să penetreze în rândurile iubitorilor de istorie și nu numai, pentru a lărgi înțelegerea evenimentelor politice prezente și viitoare pe care serviciile secrete naționale sunt singurele capabile să le descifreze, înțeleagă și coordoneze în apărarea interesului și unității naționale*”.
- Profesorul Gheorghe Florescu prezintă numărul 21 al revistei în ziarul „**Datina**” din **Drobeta-Turnu Severin** din 1 martie, sub titlul „*Vitralii – o revistă necesară*”, menționând că „*sunt abordate firesc subiecte pentru care unii par a avea rețineri în zilele noastre: preocuparea pentru o educație patriotică și clarificarea unor priorități referitoare la siguranța națională, context în care este dezvoltat conceptul de cultură de securitate*”.

- Sub aceeași semnătură este inserată în publicația menționată, la 29 aprilie, sub titlul ***Pentru cine este adevărul incomod?***, o cronică a volumului „*Adevăruri incomode – decembrie 1989*”.

* * *

Continuăm ciclul prin care omagiem o familie care a marcat prin trei generații istoria picturii românești prezentând, cu începere din acest număr, câteva din lucrările **pictoriței Angela Popa Brădean**.

Absolventă a Institutului de Arte Frumoase „Nicolae Grigorescu” din București, la clasa profesorului Alexandru Ciucurencu, Angela Popa Brădean a debutat în anul 1955 la expoziția regională din Iași și a devenit membră a Uniunii Artiștilor Plastici în 1964.

Angela Popa Brădean este o prezență constantă în arta plastică românească, participând la expoziții de stat (saloane republicane, regionale, municipale, omagiale, bienale și anuale) în București și în țară. A avut expoziții personale în România, Argentina, Franța, Germania, Grecia, Italia, Japonia, Liban, Marea Britanie, Olanda, Rusia (URSS), Siria. Lucrările sale figurează în numeroase muzee și colecții particulare din România și străinătate.

„Angela Popa Brădean are vocația picturii și culorii... paleta armoniilor bogate de tip spectral, cu tonuri primare și binare, nu evită nici culorile de pământ și nici albul și negrul... respectul pentru demnitatea ființei umane și pentru tot ce exprimă viață sau lege a naturii constituie pentru Angela Popa Brădean principiul moral înalt, marea cuviință, axioma convingerilor ei artistice și existențiale”. (Adriana Botez Crainic)

oooOOOooo